

Anganyameta Angakanikaarei A Ekanisa

EKEK NGOLO ANGIKAN

Anyamet Ngina A Perigamo

Apukokino 2:12-17

"Kigir neni ke emalaika a ngolo ka atukot a ngina a Ngikiristo alo Perigamo atemar: erai ngakiro nu nguna eponito aneni a ngolo eyiakar atum ngina ekwaka ngiwaetin daadang,

Ayeni ayong ngiticisio kon, ka neni iboyoo iyong; ka tar neni eyeyi ekicolong ngolo a Satan: nai irubakinit iyong ikinupit ayong; ibu iyong nyinger anupit ayong tari a lorwa a ngulu aarere Antipas; esuada kang ngolo anupit nooi aina, anakwap a ngina iboyoo Satan.

Nai eketoroniarit ayong iyong a ngakiro a ngadi a nu. Eyiakasi kiding kus ngice ngulu etupito akitatam ngina a ekile a ngolo enyaritae Balaam a ngolo kolong abu kitatam Balak akicocoyiar Ngisirael nasecit anakinyam ngamuja nguna ainanakinitae ngakujo ka akitiyia amalao.

Ikwanginapei, eyakasi kiding kus dang ngitunga ngulu etupito akitatam ngina a ngitunga a ngulu enyaritae Nginikolaitae nginipeibore angerit ayong.

Tokii; ani kemam, abuni ayong neni kon atipei akitijore iyong ka atum a ngina elomunit anakituk kang.

Inges ngini eyiai akit kiira nguna irworo Ekuwam natukokon nguna a ngikiristo! Inges ngini ilouni, ainakini ayong maana adio ngina iwaitae. Ainakini nabo ayong inges amoru ngina akwangan ngina igiritae ekiro ngolo kitete, ngolo emam itunganan eyeni, mati ngini einakinio amoru ngin."

PERIGAMO

Perigamo (ekiro ngolo ngorot) ayiai inges nakwap ngina a Misia. Nakibois ngina aleleata ngangololin ngauni, nguna arucokinito inges nanam. Etamio inges erai etaun ngolo ayiakasi ngiboro ngulu alalak alotoma Asia. Arai inges etaun ngolo ayiakatar ngitalesio keng ka nabo dang toyiakatar eleburari (akai ngina ingadakinitae ngikitabo ngulu eswomio) arai eleburari keng atupit ngolo ayiai Alekesenda. Ido torai etaun ngolo ayiakatar asekit ngina apolon, ainakina ikes ka acamakinet angina atubunioto alansis ngina kilipet aeskelopas, ngolo elipio erai emun ngolo ayiari ngolo nai adukokinitae etempul ka kitanetei dang a nen. Alotoma etaun ngolo ebusan lo, ayiakasi ngikito ngulu abukio ngakipi ka neni alosioto ngitunga ka neni kiyengununuyet dang. Eboyete ngikiristo a nen ngulu ainakina ngulu pa apedori akibuses amodikin ka dang tongerito ekilipe ngolo a Satan ngolo ekamarit akibois ngin.

ANYAMET

Abu anyamet ngina A perigamo na, yaa aoyiau ngina a ngikaru a ngulu edolito ngamiaie ngauni ageun alotoma ekaru ngolo a 312 akitodol ekaru 606 A.D. (Ekaru kelunyari kristo).

EKIAKIA

Ikwapei ikilosio iwon akisitiyia ekisil ngolo ikinakinit Akuj iwon anguna ka aseunia ekiakia ngolo a nginanyamet, inges atemar eseunio iwon ngolo keapikinit akijanakin keng ngina ke ekiakia a ngolo esiaunan, Paulo. Tomam akirimirim ikilosio iwon akiteyeniar ekiakia ngolo a Perigamo atemar erai Martin. Edounio martin ekaru 315 anakibois angina enyaritae Ang-gari. Alotoma akiyiar keng arai inges ngolo etiyiae alo Puranso etiyiae inges kirimite nen ikwa ekanyianaran. Abu inges totwan ekaru 399. Ekakwang ngolo eumokina lo arai mamae a ece kristoit nabo a ngolo pei aumokina ngolo anyaritae, Ekakwang Patrik ngolo a Ireland.

Arai Martin ekebelokinon ngolo abuni neni a Kristo torai etunganan ngolo ewapit etic ngolo ka araut esigarit. Eroko inges etingiara ke etic keng ngol, abu nai aumokinet totakanik inges alotoma ngirwa ngulu pei arakar inges esigarit ngul. Igititae ebe ayiai ekelipananan ece ngolo aperi a lorukudei ke etaun a ngolo eloparitae Martin. Ido abu akaterot ngina ka akiporo toyiakaun ka pa apedorit ekelipananan lo akidang anerai acariono epite ngolo anapitor inges. Amam itunganan idio ngini amitakinit akiitanit keng akitodol ngina abunio Martin. Kedau inges akingolikin apipilu ngina a ekangican a lo, ka dang tomamukatar nabo ngicelowi, abu tolacu elou keng ido totub ngarwatin ngarei ka atum keng ido toburaki elou ngol neni a ekile a ngol angolo asir akaterot ketingiyia erono a ngol, abu inges kimuke inges alopote a daadang a ngolo apedoritor ido toeka nai. Akuwar nginapei ngin, abu Ekapolon Yesu totakanikin inges alotoma akitapoet. Abu kingolik Inges ewoi tonapite atiaket ngina ke elou a Martin. Abu inges kirwor neni keng

tema, "Tar kerai Martin ekatekumen, 'apolou keng ebe itunganan ngini eroko isisae ngakiro nguna ka akiyiun adau akitanap Ayong ke elou a lo.'" Ameun anapaki angin, abu Martin kiitan akijanakin Ekapolon a eketau a daadang. Abu akiyiar keng torau ngina ewapito ngaumonokineta nguna erucuna ka kitodiarito dang apedor ngina ka Akuj.

Kedau inges aesikin etic ngolo ka araut esigarit ka tosir arau dang ekarikon alokanisa, abu inges towa nooi itoroniaritt jik akilip ngaputosia, abu inges toyepana ngakiriketa, tobwangabwanga tar ngaputosia ka totiyadaki ngalitarei kec. Ani enyoikinete ngikapir inges a nguna etiyaa ngun, abu inges kitiyak ikes alopita a ngolo ikwaan ka ngolo kolong abunio Eliya kitiyakinia ngikadwarak ngulu a Baal. Abu inges elope tocamaki aenio natorom a ekitoe torai nai lowae ngolo sek eriiit ekitoe ikotere ani eyepario ekitoe, toramar lowae ngolo eenitae inges ngol ikotere nai eari inges mati ca erai apedor ka Akuj bon arai kigang ekitoe ngol ikotere imasar lowae ngoloce. Apotu nai ngikapir ngul esiangito ngul toenikis inges lokitoe ngolo ayiai epoloe alosiep a erongat, ka tonupito dang atemar ebuni ekitoe akimasar lowae ngolo etiyara kwap apaki ngina eukoror ikotere nai iledari inges. Ani ngina adolio ekitoe akimasar, abu Akuj kibeledi ekitoe kimasar lowae ngolo a lokidiana erongat, alopita a ngolo agelaanan ke epite ngolo sek eukonorotor ngikito ngulu eyiakasi losiep a erongat abu ekitoe totik ngikapir ngul apaki ngina asakiata ikes akiem ido abu toar ngulu alalak kec.

Iteyenuito ngikegirak ngiemuto atemar ebe abu inges anguna ka akiyiun a Lokiro a Yesu kiteyiaru ngikatwak alotoma ngarwatin nguna edolito ngauni. Alotoma apaki ace, abu inges kilipaki ikoku ngini atwanit ikwa ngina kolong ke Eliseo abu inges torwakin ikoku ido kilip. Abu ikoku ngin toyiaru ka tongalee dang. Alotoma apaki ace aponi tonyarae inges anguna ka ayiun lokato ece ngolo ayiakae adakar natwanare keng anapaki angina ka areyo angina apolon. Ani edoluni inges asir lokato ngol ketwana. Keponi inges kinenekinoi lokitoe tongiedae. Amamukatar akuwan keng akiyiar adio nabo ido ngakonyen keng dang apukucuno kinga. Abu Martin tolacu inges kwap ido kilipaki ka abu akiyiar keng tobongu nabo neni keng ka dang tobongu lokale keng ngolo ayiai eleliani nooi.

Mam pa akerit Martin emoit ata kerai inges ngae. Angun abu inges apei kolongit tonyou anguna ka akipeyokin ekepukan ece ngolo arono nooi, ngolo erai inges aari ngikakwang ngulu alalak ngulu elelebakatar Ekuwuam. Pa abu ekepukan ngol tocamaki inges ebuni neni keng, aso abu Martin tolot akiriamun ka ekone a ekepukan ngolo anyaritae Damasas ngolo arai ekanyianaran ngolo a Roma ngolo adedengan nooi. Nai anguna arakar ekanyianaran ngol ekristoit ngolo ke emusabibu a ngolo aliokonon, pa abu tocamaki akimaima ekepukan anguna a ngikiristo angulu aario. Abu Martin tobongu nabo lore a ekepukan ido alotoma apaki ngin asir agolokin ngigeito aso mam pa aponi tocamakinae inges Alomar toma. Abu inges toper tobuburiyar alokwap alokingaren Ekapolon ido kilip atemar kerai ca atoloma toma ere a ekepukan. Abu inges kiira eporoto ngolo abala inges ebe tonyou, ani kedau inges anyoun abu kingolik ngikekia kengaar bon, abu inges toloma toma ekal nai pa acamit ekepukan ngolo aronon ngol abobong ka akisirwor inges. Abu Martin kilip nabo. Abu akim tonepu alokicolong a ekepukan ido abu ekepukan ngol toporu alokicolong angol ka atipei. Kire jik itiditeuni Akuj ngulu eturok ido kikeu ngulu itiditeuna.

Erai ngul ngirotin ngulu ejaanakinia inges Akuj akitodol ngina Anyunyurikinor Satan. Apotu ngimoe ngulu ka akiyookino totaca ngikaarak anguna ka akiar Martin. Apotu ikes tokokounos lore keng ido esa ngolo adolio ikes akiar inges abu inges towa kitenar ido kitenik edokole keng dang ejok natumi, ngina eyotokinioto ikes neni keng, abu apedor ka Akuj towata ikes nawae alotoma akai ngin. Apotu ikes toriamut akilouno anakibuses ka akurianu ngina ayiai nen akitodol ngina aliauniata ikes a ngakan ka ngakungin kec ido kilipa akitimio a nguna ka akikatakin akiar inges.

Alotooma ngapakio nguna alalak ngina isitiyaa Ekapolon itunganan, eyiai itunganan ngin akikeun kidiama anguna ke ekituri. Nai pa ekote ngakiro ngun nen a neni a Martin. Abu inges torubaki erai eketiyan ka Akuj ngolo etiditeuna. Akuwar apei ngina ayiakar inges itemonokin a nguna ka Alomar nalitare, ebu ekelipanaran ece bu neni asiomia inges Ebaibul keng ido kiitanite akingarakinet ngina a ngilowi a ngiidi. Abu Martin kitena ekelipanaran lo neni a edikon keng a ngolo apolon. Abu edikon ngolo etopolooro ngol kicikaki inges aekar. Anen abu nabo inges tobongu aanyun Martin. Abu Martin tonyou ka ainakin ekelipanaran ngol elou keng a elope, ido tolimoki nabo edikon ainun inges elou ece ngolo nai pa ekwaan ka ngolo alemuni Martin elope. Akolongit nginapei ngin, ngina ayiakar Martin elimonokini Akiro, abu esipan ka Akuj kingolik akica nina akwangan ngina erikaunit etunganan Keng.

Kire jik arai lo etunganan ngolo apol nooi, ekiakia ngolo ka anyamet a ngin ngolo a kire. Ngolo pa eitanit ibore idio mati akitalakar Akuj bon ka ayiari dang akiyiar ngina ainakina nooi. Mam pa apedori idio akitingakin inges alimonokin mati mono keber inges kilip akitodol ngina edolio inges Lokuwam ngolo ka ayenut epite ngolo yaunet Akiro ka Akuj ka akileleba alotoma Ekuwam ngolo Akuangan ngolo eyiakunio a nakuj. Ngapakio nguna alalak alimonokini inges ngitunga akidarun eroko mono inges ilipi a nguna ka akimwonikina ejok.

Nai ayenut nguna a Martin nu ka etic keng ngolo apolon nooi ngol epedori ainakin ice etamakini atemar kode kesir areyo kedaun. Mam jik. Aroko ekaronon eari ikes nooi alotoma nai ngakan a ngikaronk.

Aenanakinio ikes nakito ido kicunyarae. Ebugwonokinio ikes nakito kisijuurutetei ngakies kec kwap ido nai tolacakainae ngingokwo ngulu dedeng neni kec, ikotere nai ecilarete ngingokwo ngawati kec ka akiyesun ngakokies kec kinga, inaki nen itunganan etwani etwane ngolo apipilan nooi. Acilununuyo ngidwe anakookies a ngaberu a nguna apotiyete ido tocakakinae loguruyei. Atuborio aberu ngikisin ido toreikinae arubakin ewoi idiiri ikotere apaki daadang ngina ikatokinio inges akiengakin kipakas ngaokot paka ngina eukoror itunganan bon ngina edolio inges atwanare. Ido apolok ngican lu nooi ngina ipimakinia idio tunganan daadang atemar ebe pa arai rika ngikapir bon kire etiyiaenenete ngakiro nu nai, alotoma ngapakio nguna alalak arai ngitunga ngulupei abekoi ebe Ngikiristo ngulu atamakinito atemar kode eyiakae ikes akitiyanakin Akuj nguna ajokak a nguna ka akirikar ngikewapitok ngulu ke Emusalaba ngulu etiditeuna lu ngulu awaasi ka Akirot ka akerarit Ekuwam ngolo Akuangan.

Yokana 16:2,

"Epote ikes akiritar iyes alosinagogae: Ee kire ebunit apaki ngina ani ngini ikiari iyes etamit atemar ebe kode etiyiak Akuj etic ngolo ajokan."

Mathew 24:9,

"ido epote ikes akipotokin iyes tooma nakisicanio, ka akiar iyes dang: ka epote nginbukui daadang akitiding iyes a nguna a Ekakiro."

Etodiara jik Martin alotooma ngakitaanyuneta ka ngaumonokineta atemar inges erai ekiakia ka anyamet a ngin, mere ebe ayiakatar inges ainakinet ngina ka akijaanakin a ngina apolon bon, nai inges mono elope dang arai itunganan ngini eyookino alotoma Akirot ka Akuj. Abu inges kisiiria ngiriongeta. Abu dang toweik asecit anadoketa a nguna alokidiam nooi abu inges torau ngolo elounan alotooma akiyookino anakirok ka aloticisio dang ka abu toyiar akiyiar ngina elelebakatar ka akiloun.

Abu ece kigir ngakiro a Martin alopita a lo. "mam itunganan idio ngini abu toriamu inges akolongit adio engoit, kori erai ngolo igukinit, kori iyalolongi, kori ekiena. Arai inges etunganan ngolo ekwaan ngapakio daadang ngolo pa ejulanakin, tosibite eyiai alopita a ngolo edaparit etunganane, ayiai loreet keng akitaanyunet ngina ka alelian. Amam ibore ice ayiai nangajep keng mati Kristo, mam ibore idio ayiai lotau keng; nai akerit Akuj bon, aiyorit ka akision. Ngacerwa egworo inges nooi mere a nguna a ngasecia keng bon, nai tar a nguna a ngasecisia a ngimoe keng dang. Ngulu ani eroko inges ililingi ka tomamee dang, kisiriaete inges a ngangajepa a nguna ka adwaris a ngimuno ka ngangajepa nguna eyiakatar awolo. Etidingito inges ngikalalak a nguna ka apedor a ngina ayiakatar inges ido tomamukatar ikes ka dang pa apedorito akisisaun; Ekang! Arai ngibicopo nooi arai ngimoe keng ngulu aarak cut."

EMALAS

Apukokino 2:12b

"Ngakiro nu inges irworo ngolo atum ngina akwanan a ngiwaetin a daadang."

Eyiai eemut ngolo ka anyamet a ngina a ekanisa a ngolo a ngiuni alomun. Atakanunet ngina a ngauni ngina elosi apukorio "Kristo alokiding ekanisa Keng" alopita a eporoto a ngolo ikoni ngolo ka arupepe, eyiai Ekuwam itodiarit inges ngolo emam akisikwanet adio, "Inges ngolo eyiakatar atum ngina ekwaka ngiwaetin ngiarei daadang!" epite tokona ngolo egelania nooi eyiakaunitene Keng lo alopita a ngolo kolongit ayiakar Inges ngina etoodiunia Pilato ikale ka Akuj, ngina etanapitere inges elou ngolo pus-arengan ngolo kienas inges, kidicitetei ka kitanapitetei abokot ngina a ngikukwa, tobasi, "Toanyutu ekabaka kus!" enapakina cut ejok ane ka kitanapitetei dang aboko ngina ka akibuses inges ngolo ewoi ngol Ekapolon ngolo abu toyiaru, "Kristo, ngolo erai apedor ka Akuj."

Alotoma ngakiro nu, "Inges ngolo eyiakatar atum ngina akwanan ngina a ngiwaetin a ngiarei" eyiai nen apukokikino ngina ka ayenut atemar ngae bo Akuj. Alotoma anyamet ngina a Epeso, iituni iyong atemar ebe, ayiai inges anen ikwa Akuj ngina Nyijulanakin. Alotoma anyamet ngina a Sumuruna abu inges kingolik inges ikwa AKUJ APEI BON NGINA IYOKINO ido alokau keng amam nabo ace. Nai ananyamet a ngina a Perigamo a na eyiai nabo alimoret ace ngina itodiarit inges araut Akuj kire, ngina itodiunit akimorikina keng ka atum ngina ekwaka ngiwaetin daadang, ngina erai Akirot ka Akuj.

Ngiburanian 4:12

"Anerai Akirot ka Akuj erai ngina eyiari, ka ngina ka apedor, ka nabo ekwana akilo atum ngina ekwaka ngiwaetin daadang, icumi akitodol akitiaka akiyiar ka ekuwam, ngakilenyet dang ka asumet emisiikini ngatameta ka nguna elosikinit etau."

Ngiepesoi 6:17

"Ka tolemutu akopiya ngina ka akiteyiar, ka atumi ngina ke Ekuwam, inges Akirot ka Akuj."

Apukokino 19:13 ka 15a,

"Enapit elou ngolo iruasitae ngaokot; enyaritae ekekiro Akirot ka Akuj." "Elomuni atumi ngina akwanan a nakituk Keng."

Yokana 1:1-3,

"Anakisiakinet ayiai Akirot, ka arukito Akirot ka Akuj, torai Akirot Akuj. (Akirot) nginapei ngin inges ayiai anakisiakinet kapei ka Akuj. Inges etiyiae ngiboro daadang; kerai tomam Inges kemam ibore ngini itiyiaunitae ngini keponi kitiyiae."

Yokana 5:7,

"Erai Ekuwam ekayenan, anera i erai Ekuwam akiyookino. Eyiakasi ngiuni ngulu eyiakatar akitenyunet ngina a nakuj, Papa, Akirot, ka Ekuwam ngolo Akuangan: ka ikes ngulu uni lu erai ibore IPEI."

Tokona ikianyuni iwon akimorikina Keng ka Akirot. ERAI INGES AKIROT. Inges nai ngol. ERAI EKIRO KENG AKIROT.

Alotoma Yokana 1:1 neni ebakar ebe, "Anakisiakinet ayiai Akirot," atagorete ngina ikiriamunitor iwon akijulunet yok ngina ka "Akirot" inges "Logos" ngina erai apolou keng ebe atametait kori emisiaritene." Eyiakatar inges apolou a ngakiro a ngarei ngina erai "atametait" ka "erwor." Tokona "Atametait ngina etodiun" inges "akirot," kori "ngakiro." Nyerai mono nen ibore ngini eumokina ka ngini ebusan a? Ebalal Yokana ebe atametait ka Akuj inges ngina itodolikino alotoma Yesu.

Paulo dang irworo ngunapei ngun alotoma Ngiburaniyae 1:1-3,

"Abu kolong Akuj kirwor neni a ta papayok alopitesio a ngulu egelegelia angulu alalak alotoma ngikadwarak,

nai alorwa alu a ngulu ka awasia adau akirworo ka iwon alotoma Lokoku Keng, (Logos), ngolo abu inges todakak araun ekeruman a ngiboro a daadang, anguna keng dang abu tosub ngakwapin.

Erai inges akica ngina ka asir ka Akuj, ka erai aputo ngina ka eyiakaunitene Keng, edakit ngiboro daadang a nguna ka Akirot a nginka akepedor. Kedau akitesegun ngasecisia, kiboikin nakan ngina a loteten a ngolo eyiai kidiama nooi."

Abu Akuj topeleu alopite a ngolo ke etunganane a ngolo a Yesu Kristo. Arai Yesu akitodiaret jik ngina ka Akuj ka akileleba.

Nabo alotoma Yokana 1:14,

"Torau Akirot itunganan oruko ka iwon."

Abu eyiakaunitene ngolo ka Akuj kire torau akuwan ido oruko ka iwon. Akuj ngina sek erai Ekuwam ngina sek nyedolonokini itunganan, ngina pa engolikinit itunganan idio daadang, kori aanyun abu tokona tonap akuwan ido toyiakaun kiding ngitunga.

Yokana 1:18,

"Emam itunganan eanyunit Akuj apaki adio dang; lokoku ngolo dounopei, ngolo eyiakasi kaapei ka Papa, inges adau akitodiun."

Akuj ngina kolong etodiununu ayiakau Keng alotoma epi ngolo ke edou kori ngolo ka akim ngina abu kiwaaki akuriaunu tooma lotai a ngitunga; Akuj ngin ngina ayenio ngipitesio ngulu ke etau Keng alotoma apukokino ngina a ngakiro anguna erworosi ngikadwarak, abu torau Emmanuel (Akuj alokiding yok) toyiai isileereunit Akuwan Keng. Apolou ngina ka akirot ana angina ebalal ebe "akisilereun," na elemunitae alotoma a ngajep ngina a Ngigirik ngina ijulununuyo iwon a ngapakio erai (exegesis), ngina erai apolu keng ebe akijulun cut ibore paka ngina ecaunia ejok. Erai nai nguna abu AKIROT ngina eyiari, Yesu, kitiyia ngun. Abu inges yau Akuj neni yok anera i arai inges Akuj.

Abu inges ikitodik iwon Akuj ka akilerer nooi akitodol ngina abakar Yokana a nguna Keng alotoma 1 Yokana 1:1-3,

"Ngin ngina ayiai anakisiaunet, ngina ikipotu opuputu, ngina ikianyunit a ngakonyen kosi, ngina ikipotu eteto, otapa dang a ngakosikan, ngina ka Akirot a ngina ka akiyar,

(ka akiyar abu kilereu, ido ikipotu oanyutu, ikidodiunit dang, ikilimonokini iyees akiyar ngin ngina a ngikaru ngikaru, ngina ayiai kapei ka Papa, ido akisilerekin isua).

Ngina ikpotu oanyutu, opuputu dang, ikilimonokini iyes, ikotere imorikinosi iyes kapei ka isua. Akimorikina yok dang eyiai kapei ka Papa, ido kapei ka lokoku Keng Yesu Kristo."

Ngina etemokinor Akuj akisilereun, abu inges topeleu enapit akuwan. *"inges ngini ekengolik ayong engolik Papa."*

Tokona alotoma Ngiburanian 1:1-3 ikipotu iwon oanyutu atemar erai Yesu Akuj alope etakani. Arai Inges Akuj ngina abu toyiakaun erai itunganan a nguna a ngitunga. Nai eyiai icebore ngini ebeit iwon atoyenutu alotoma ngakigiret nu, torai nooi ngulu cicik 1 ka 2,

"Abu kolong Akuj kirwor neni ata papayok alopitesio a ngulu egelegelia angulu alalak alotoma ngikadwarak, nai alorwa alu a ngulu ka awasia adau akirworo ka iwon alotoma Lokoku Keng, acamit ayong iyes toripikis ngakaratasia nguna ewasiak alotoma Ngibaibulio kus ingolikinete iyes akitetenet adio a nen."

Akirot ngina ebal a ebe "aneni" mam nyerai akijulunet ngina iyokino. Arai torai "ALOTOMA" mere, "Aneni," esiomakin nai co ejok ikona, "Abu kolong Akuj kirwor neni ata papayok ALOTOMA Ngikadwarak alopite a ngolo ka Akirot."

Samuel 3:21b,

"Anerai abu Ekapolon kisilerekini neni a Samuel alo Silo alopite a ngolo ka Akirot ke Ekapolon."

Itolomuni nabo nen 1 Yokana 5:7 ejok nooi, erai Ekuwam ka Akirot IPEIBORE," abu Yesu kisilereu Papa. Kisilereu Akirot dang Papa. Arai Yesu Akirot ngina Eyiari, kipuritetei Akuj, tar tokona dang eroko inges erai Akirot ngina Eyiari ngin.

Ngina ayiakar Yesu nakwap abu tema ebe,

"Nyinupito iyes atemar ayiai ayong tooma Papa ka Papa dang eyiai tooma kang a? Ngakiro nguna akalimonokini ayong iyes nyerworo ayong ikes a nguna kang bon: nai Papa ngolo ikirukit ka ayong inges itiyiae." (Yokana 14:10)

Inges nai nu ane ileere jik atemar ayiakauna ka Akuj tooma lokoku arai alopite a ngolo a Ekuwam a ngolo Akuangan a ngolo ayiai tooma Keng ido kidodianar anakirok ka loticisio dang. Erai ngun ibore ngini etatamio iwon nginapei jik. Ngina ebongorio ateran araun ateran ngina ka Akirot, ebuni inges akitolomun ngiticisio ngulupei jik etiyiat Yesu. Erai Akirot Akuj. Erai Ekuwam Akuj. Erakasi ikes daadang IPEIBORE. Nyepedori ipei bon etic tomam nginice. Erai keyiakar kire itunganan idio Ekuwam ka Akuj, ebuni inges ayiakaunor Akirot ka Akuj. Ekote ngun nen tar alotoma ngikadwarak. Ayiakatar ikes Ekuwam ka Akuj ngolo ayiai tooma kec ido abunene Akirot neni kec. Ekote neni tar aneni a Yesu dang. Ayiai Ekuwam neni Keng tomam akitemis ido abunene Akirot neni Keng ("abu Yesu togeu etic ka AKITATAM." "Akitatam Kang nyerai ngina kang bon, nai erai ngina a Papa a ngolo ekeyiakiuni ayong." Ngiticisio 1:1; Yokana 7:16.)

Kitutu atemar erotarit Yokana Ekebatisan arakau Ekadwaran ka ekiakia ngolo ka apaki keng. Elelebitae inges Ekuwam ngolo Akuangan ameun anakook a toto keng. Ngina ebatisaa inges alo Yordano abu Akirot ka Akuj (Yesu) bu neni keng. Ebunene Akirot jwi-jwi neni a ngulu kire ilelebakatar ka Ekuwam. Erai ngin akitogogonget ngina itodiunit jik atemar eriamunit itunganan Ekuwam ngolo Akuangan. Erai ngun nguna abu Yesu tolimunite atemar ebe erai akitogogonget. Abala Inges ebe, "Ka abuni ayong akilip Papa, ido ebuni inges akiyiakiun neni kus ekengarakinan, ngolo ebuni akiruk ka iyes ngirwa daadang; Ekuwam ngolo ka akiyookino; ngolo nyepedori akwap ariamun." Tokona ikiyenu iwon ibore ngini erai Akiyookino.

"Akirot kon inges erai Akiyookino." (Yokana 17:17b)

Nabo alotoma Yokana 8:43,

"Nyo bo nyipupio to iyes ngakakiro? Anerai nyipedorito iyes akiirar Akirot Kang."

Ianyu iyong tokona ebe abu Yesu tema ebe, nyepedori akwap ariamun Ekuwam ngolo Akuangan a? Kire alotoma Akigiret nginapei aroko ayong asiomunit ngin, nyepedorete ikes ariamun Akirot. Kan nyo? Anerai erai Ekuwam ka Akirot ibore ipei, ani erai kiyiakatar iyong Ekuwam ngolo Akuangan ikwa kolong ngikadwarak, kebu Akirot neni kon. Kijaut iyes Inges.

Alotoma Yokana 14:26,

"Nai ekengarakinan ngolo erai Ekuwam ngolo Akuangan, ngolo ebuni Papa akiyiakiun a lokiro Kang, ebuni Inges AKITATAM iyes ngiboro daadang, ka akisiitun iyes ngiboro daadang ngulu abu ayong okolimokinete iyes."

Anege nabo ikianyuni iwon Akirot ebuni anguna a Ekuwam ka Akuj.

Nabo alotoma Yokana 16:13

"Nai ngolopite edolunio Ekuwam ngolo ka akiyookino (Akirot), ikingarenikini inges iyes nakiyookino daadang." (Erai Akirot kon Akiyookino." "Anerai nyirworo Inges anguna Keng bon; nai nguna iirari inges (Akirot ka Akuj), irworo ngun (Akirot): ikilimokini Inges iyes nguna eponito." (Erai ngol Ekuwam epite ngolo eyiaunia eporoto ngolo ka akidwar.)

acमित ayong iyes toanyut ejok nooi atemar ebe nyelimuno rika Yesu atemar ebe erai erwor ngangajepa akitogogonget ngina itoodi atemar keriamu itunganan Ekuwam ngolo Akuangan, akijul ngangajepa, akidwar, kori acelun ka edonga. Abu Inges tema ebe akitogogonget na ebe iyiakaun iyong tooma NAKIYOOKINO; iyakaun nakiro ngina ka anyamet kon. Akijaun Akirot ngin, inges erai akitogogonget ngina a kire.

Alotoma 1 Ngikorinto 14:37,

"Ani ketami itunganan atemar arai inges ekadwaran, ejoikinit inges ayenun atemar ngakiro nguna ekegirakinit ayong iyes erai ngakiciket ke Ekapolon."

Tokona toanyutu ngun. Akitogogonget ngina ka ayiakaunor Ekuwam tooma kon inges ayenun ka AKIWAPAKIN nguna abu ekadwaran kitatamite anguna ka anyamet keng ikwapei eyiakaunor esiponokini ekanisa tooma nakinapeta. Abu Paulo kirwor ikona neni a ngulu atamito atemar ebe ikiyiakatar ikes apukokino ace, (ngulu cicik 36)

"Alomuni Akirot ka Akuj aneni kus a? Kori ikidolok iyes bon?"

Akitogogonget ngina ke ekristoit a ngolo erai ekanupan ngolo ilelebakatar kan Ekuwam ngolo Akuangan mere inges akitolomun Akiyookino (Akirot) nai akijaun akiyookino (Akirot), kiyu ka tonup inges.

Iyanyu iyong alotoma Apukokino 22:17

"Ebasi Ekuwam kapei ka ateran Bwa. Ido kimieki ngini iirari dang tema, Bwa."

kingolik irworo ateran dang Akirot napei ngin ikwa ngina irworor Ekuwam ngolo Akuangan. Erai inges ateran ngina ka Akirot erai nai nen akitogogonget ngina ka atemar eyiakatar inges Ekuwam. Alotoma nginanyamet daadang ikipupi iwon ngakiro nu ebe,

"Inges ngini eyiakatar akit, kiira nguna ebala Ekuwam neni a ngikanisae."

Eyiauni Ekuwam Akirot. Anerai kiyiakatar iyong Ekuwam ibuni iyong akiirar Akirot ngina ka anyamet kon, ikwa ngina aponiata Ngikiristo dang ngulu eyokino kijaariata Akirot ngina ka anyamet kec.

Iyanyu iyong atametait ngina esidion ngin a? Abongokini ayong nabo ngun, engetari nginanyamet ka akiserakinet a nginapei a ngin. "inges ngini eyiakar akit, kimiek inges (ikwa ipeitunganan) kiira nguna ebala Ekuwam neni a ngikanisae." Eyiauni Ekuwam Akirot. Eyiakatar inges akiyookino ikotere nginanyamet, eyiakatar nginanyamet ngiseuna keng, ido egurup a ngiseuna a ngul ikes paka, "iirarete Akirot," ido kijaut inges, kitodiu nen atemar keyiakatar ikes ekinyomit tooma kec.

Yokana 8:47,

"ka Inges ngini erai ngini ka Akuj iirari Akirot ka Akuj: nait nyipupete iyes inges anera nyirakasi iyes ngulu ka Akuj. "

Apotu ikes tongero Akirot (Yesu) ka ngakiro keng anguna angapakio kec, nait ekinyomit ngolo akire abu kijau Akirot nerae arae ikes ngulu aponito aneni ka Akuj

"Ka ngidwe kec DAADANG ebuni Akuj akitatam." (Ekuwam ngolo Akuangan),

Isaya 54:13.

Abu Yesu tolimu ibore nginipei ngin alotooma Yokana 6:45. Arakau IPEI KAAPEI KA AKIROT inges itogogongi atemar irai iyong ngini ka Akuj ka ilelebakatar Ekuwam. Mam nabo epite ece.

Nai nyobo ngangajepa ka akijul, ka ngainanakineta ngunace? Erai ikes ngakitodianareta. Erai nguna itatami Akirot ngun.

Tosiom ngun alotoma 1 Ngikorinto 12:7,

"Nai einakinetae a nginitunganan NGAKITODIUNETA nguna ke Ekuwam ikotere ingarakinotor daadang."

Ka abu Paulo kimaru ngakitodianareta ngun.

Tolomuni nai akingiset ngina ajokan na ayeni ayong atemar ikiburit iyes nioi akingit atemar, kaninyo

nyerakatar ngakitodianareta nguna ke Ekuwam akitogogonget ngina ka ariamunit Ekuwam ngolo Akuangan, anera nyipedoru robo iyong kire ayiakaunor ngakitodianareta nguna ke Ekuwam mati ca ilelebakatar iyong kan Ekuwam? Tokona kejok ayong atemar iyokino ca ngun, anera nyacamit ayong awanawan ngitunga ka akipudaar akitatam kec; nai nyarauni robo nabo ayong eketiyan ngolo ka Akuj era pa akalimoki iyese ngakiro ka Akuj daadang ka akileleba. Iyokino ngun, nyikote neni a?

Engoliasi iwon mono neni a Balaam. Arai inges etunganan ngolo elipan, elipi inges Akuj. Ayeni inges epite ngolo ka amuronot ka ngolo kiyotokinet diyete Akuj, nai pa arai inges ekinyomit ngolo a ekadwaran ngolo iyokino anera ejae inges ngiboro ngulu amam pa eyokino, ka akilo nioi abu inges toriko ngitunga ka Akuj nasesisia nguna ka adoteu ka ngaputosia. Ido tar kikote neni dang ngae epedoru iwon apegar ebe abu Ekuwam ka Akuj nyitodianar aneni keng. Alotoma adwarasit keng ape ngina ebusan ngina iyokino cut ngina abu akwap toanyunite? Nai tomamukatar inges Ekuwam ngolo Akuangan.

Anu tokona nabo itami iyong anguna Kaipa, esacardoti ngolo apolon? Ebalaba ebaibul ebe abu inges todwar ekabila ka atwanare a ngina abeit Ekapolon toriamu. Ikiyeni iwon daadang atemar emam idiobore itodiunit atemar ebe arai Kaipa itunganan ngini ilelebakatar ka Ekuwam kori etunganan ngolo arikit Ekuwam ikwa ngolo minat yok Simeon ka akakwang Anna. Ido topedorite inges ayiakaunor akitodiaret ngina a Ekuwam a ngolo Akuangan. Nyikipehari iwon ngun. Aso ai nai eraakar akitodiunet ngina ke Ekuwam akitogogonget ngina ka ariamunit Ekuwam a nen, emam anen. Erai kire kilelebakatar iyong Ekuwam ka Akuj ibuni iyong ayiakaunor akitogogogonget ngina ka AKIROT tooma nakiyar kon.

Kimiek eketodik iyese acukulul ka epite ngolo ayenunitor ayong akiyookino na anguna ka apukokino a ngina abu Ekapolon eketodik ayong. Nai eroko ayong nyelimoro, acamit mono atolimu nu. Inupito iyese ngitunga ngulu alalak atemar ebe arai ayong ekadwaran. Nyabala ayong ebe arai. Iyese ca ibasi. Nai ikiyeni iwon daadang atemar ngakitapoeta nguna eketodianakini ayong Ekapolon EMAM NGINA ELUNYAR NYITODOLIKINO. MAM TAR ALOTOMA AKOLONGIT APEI DANG. erai keyiai itunganan idio ngini ebalaba ebe abu akitapoet adio nyitodolikin acamit ayong oyenu ngun, nai ikwapei ikiwapitotor iyese ayong neni ebaibe, ikoni nai eemut kang nege.

Ngikaru ngidi ngulu alalak ngulu alunyar ngina eriamakinere ayong ka ngitunga ngulu a Pentekostol, ayiai ayong natukot kec adio ngina eleleba ngakitodianareta nguna a ngangajepa, akijul ngangajepa, ka akidwar. Arai ngikalimonokinok ngiarei ainakina nalimonokin ngin nooi akilo nguluca kaitotoi. Abu akijaanakin ngin atojoikinite ayong nooi ido kire jik akajoikinito ayong ngakitodianareta nguna alalak ngun, anera ayiakatar ikes akiyookino irikat ikes. Eitanit ayong nooi ayenun nguna apedoru daadang alotoma ngainanakineta nu, aso, abu ayong atogeu erwor ka ngikiliok ngulu arei ngul nguna ikamunito ngainanakineta nguna eyiakatar ikes nu. Alotoma ainakinet ngina ka Akuj ngina eyiai tooma kang, abu ayong eitan ayenun ekuwam ngolo ayiakatar ekile ngolo esiaunan, erai kire kerai ngolo ka Akuj kori mam. Kadau ayong akimor ka lokato ngolo etiditeuna lo, abu ayong atoyenu atemar erai inges ekristoit ngolo agogongon ngolo a kire. Arai inges ngolo eyokino cut. Nai ekile ngolo sorokit loce ye mam cut pa ekwaan ka ekile ngolo a ekingaren. Arai ngolo eturo ka toyiakatar akioga, ani esaa ngolopei eringa ayong esirwori inges, engolikini ayong anakitapoet atemar edukokino ekile lo ka aberu ngina arengan (blonde) ka akuwan. Nai ido toyiakas nabo ka ace ngina arai brunette (apolou keng erai apese kori aberu ngina irioko kori erengak ngitim keng) ka ayiakatar ka aberu ngin ngidwe ngiarei. Erai keyiai sek ibore ngini ebekoi ika esoswae, arai nai epei ngol.

Tokona kimieki atolimoki ayong iyese, abu atobul ayong nooi. Epedoro nu ikwani? Eyia ngikiliok ne erai ngiarei, epei kec erai ekanupan ka ngoloce ye torai ekasecan ngolo etuputon. IDO KITODIANARETE IKES DAADANG NGAINANAKINETA NGUNA A EKUWAM. Abu egurias lo ekesican ayong nooi. Abu atoetik akiriamun ngin ewara Akuj anguna ka abongokinet. Abu ayong atolot bon nakibois ngina ka akimunono ka Ebaibul kang elip ka edaru Abongokinet ka Akuj. Tomam nyayeni adio kiding ngina abeit atosiom, abu ayong atongaa Ebaibul ca ikongina adio kiding alotoma Matayo. Atosiomaki iwadio ido ewaak Ebaibul kwap. Alotoma apaki adio ngina euriyiana, abu ekuwam tokut tooma neni ayiai ayong nen ido kiwolo ngakaratasia nguna ke Ebaibul neni a

Ngiburanian, 6:4-9,

"Anerai ngul ngulu adaut akitacaikino kiira dang ainakinet ngina ka adis ngina a ngikaru a ngulu eponito nyepedorete akiteteunio nabo akibelekin etau erai kibusokinosi aneni a ngun, anera ebubukis nabo Lokoku ka Akuj anguna kec esiruma dang ngileec ka akilerer anera akwap ngina amat akiru ngina etepenene ngarwa nguna alalak tosodi toraa ngidias ngulu ejokinio ngulu etakinio eriamuni arerengu aneni ka Akuj. Nai ani keraa ngikukwa ka ngisugur engerio nabo eapikini akilamio awasia keng erai akicunyo. Nai ngulu minan keraidang kikirworo ikwangin ikitogogongi anguna kus ngakiro nguna ajokak akilo nguna eyiaunete akiteyario."

Abu ayong atogoloki Ebaibul ido ewaaki kwap, ido ekatok amisiikin mono adiopaki ido elip nabo. Aroko ayong amamukatar abongokinet adio. Abu nabo ekuwam tokut nabo tooma neni ayiai ayong, ido nabo

apotu nabo ngakaratasia nguna a Ebaibul tongaar nabo neni a Ngiburanian 6 ido kisalakin nen tojongoe ekuwam dang akikut. Atosiomu nabo ayong ngakiro gunapei ngun, kadau ayong akisiom, tolomuni nai Ekuwam ka akuj tooma neni ayiai ayong abu ayong engolik akitapoet. Abu engolik alotooma akitapoet ekile ngolo anapit ngilowi ngulu akwangak nooi ngolo abu tolot nakitaasit ngina sek keroko itakinio ido abu toeki ngikinyom. Arai ngin aparang ngina acai ejok ido aere ngin aeo alotoma ataparacu. Nai ekau nakware kedau ekaian ngolo anapit ngilowi ngulu akwangak aekar, abu ekile ece ngolo anapit ngilowi ngulu kirionok toniemun toeki ngikinyom ngice nabo kiding ngulu sek asir ekile ngolo akwangan a ngilowi keeki. Tolunyar nai ngarwa ngadies - apotu akolong ka akiru dang kisirerengo akwap; ido akolongit apei topeleunete ngikinyom. Epite ngolo ajokiata. Nai akolongit ngina atupakini topeleuni etama dang.

Apotu ngakima ka etama topoloto kapei. Apotu ikes daadang kileilea ajokis ngina a ngalup a nguna aekinitae ikes. Apotu dang tomasete alotoma akolong apei ka akiru apei.

Ido akolongit apei abu adis topusiyian, ido togeunete ngikinyom lugu daadang arinyiyor ka atwakare. Abu ayong engolik ngakima ikeunete ngakies kec ido kilipa neni ka Akuj anguna ka akiru. Abu kirionik adis ido todoe nai akiru, nabo kedaut ngakima, akilelebunor ka ngikup apotu kikeut ngitoilon kec ido tocelut alotoma akerit Akuj ebasi, "Kipuritetei Ekapolon." Nguna ka aumokin abu ayong engolik etama ngolo sek ekwaruni ngol dang ireori kidiana ido tema "Alleluia!"

Atoyenuni nai ayong apolou ngina a ngakiro a nguna etiyasi anakimor a ngin ka nguna ka akitapoet dang. Akitadapet ngina ka ekaean ka ngikinyom, ka ekokoro ngoloa Ngiburanian ngikan-kapei, ka epite ngolo itiyaa Ekuwam alotoma atukot ngina nyalinyala - nguna ka aumokin, apotu ngun daadang tocaut nooi. Ekaean ngolo anapit ngilowi ngulu akwangak arai Ekapolon. Ekaean ngolo anapit ngulu kirionok arai Satan. Arai amana akwap. Arai ngikinyom ngitunga, ngulu seuna ka ngulu ebukoro. Apotu ikes daadang toriamunito akitanio kec alotoma akiru apei ka akolong apei. Apotu daadang kilipete ka apotu daadang toriamut akingarakinat aneni ka Akuj, anerai einakinat Inges akolong Keng ka akiru Keng acaikin ka adore neni a ngitunga a ngulu ajokak ka neni a ngulu aronok. Ata bo keyiakatar ikes daadang arerengu ngina eumokina ka toyiakatar nabo daadang ngakidodianareta nguna ka Ekuwam nguna ka aumokin, AYIAI CA ATIAKETAIT NGINA APOLON, ARAI IKES NGIKINYOM NGULU AGELAKINA.

Ayiai co nege tar abongokinet ngina a Matayo 7:21-23

"Nginitunganan daadang ngini ebala neni Kang ebe Ekapolon, Ekapolon mere inges elomari napukan ngina a nadis nai inges ngini itiyiae acamit a Papa Kang a ngolo eyiai nadis etemarete ngikalalak neni Kang akuwar ngin Ekapolon, Ekapolon, pa ikidwari isuwa a Lokiro kon ka alokiro kon pa ikiritanari ngikerep a? Ka alokiro kon aponi kitiyiae ngiticisio ngulu alalak ngulu ka apedor a? Tosodi alimokini ayong ikes atemar nyakayeni ayong iyes tonyoutu a neni Kang iyes ngulu itiyiae aronis."

Mam nyepegari Yesu atemar apotu ikes kitiyiata ngiticisio ngulu ka aumokin ngulu epedorit Ekuwam ngolo Akuangan etic alotoma ngitunga. Nai ebuni Inges apegar nguna ka ayenut ikes. Arai lu ngitunga ngulu aronok, ngulu nyiteyaritae, ngulu cario. Erai lu ngikinyom ngulu a Satan.

Ikes nai ngun. NYIPEDORI iyong atemar ebe erai ngakitodianareta nguna a Ekuwam akitogogonget ngina ka auriyo ke Ekuwam kori atemar erai akilelebakatar kan Ekuwam ngolo Akuangan, tar keyiakatar itunganan ngin ngaumonokineta ngun nguna alalak tooma keng.

Akitogogonget ngina ka ariamunit Ekuwam a lorwa a lu, ikwaan cut ka alopote a ngulu kolong ayiakar a lorwa a Ekapolon yok. Erai acamun iyong Akirok ngina ka akiyookino ngina a ngirwa kon a ngulu iyaria iyong. Pa abu Yesu kirwor nooi nguna ka ajokis a ngiticisio ikwa ngina abunio kirworitor nguna ka Akirok. Ayeni Inges atemar erai keriamut ngitunga AKIROK epote ngiticisio atupakin. Erai ngol Ebaibul.

Ayeni Yesu atemar ebunit apaar Anakirok alotoma anyamet ngina a Perigamo ngina aroko eyiai ngaren ngikaru ngulu edolito ngamiaie-ngarei ameun anapaki a ngina ka akitapoet a ngina a Patimo. Ayeni Inges atemar ebuni apaar ngin akitolomar ikes tooma Lokaru ngulu ka Akirionut. Ayeni inges atemar epite ngolopei kolong aekaria itunganan aneni ka Akuj ngina a ekingaren a nguna ka akimiekin Akirok. Erai kiesik iyong Akirok, idau iyong aesikin Akuj. Angun eyiai Inges tokona itodikina lokanisa ngolo a Perigamo, ka nai torai lokanisae daadang alotoma nganyameta daadang, "Arai ayong Akirok. Erai kiitanito iyes Akuj alokiding kus, inges atemar kikaribuutu ka kijaut Akirok. Tocoikinite ilakakini idiotunganan kori idiobore engicakin kiding kon ka Akirok ngin. Ibore ngini tokona ayiai ayong ainakin iyes (Akirot) erai apukokino ngina ka akuwan Kang. ARAI AYONG AKIROK kiitunito ngun!"

Nyayeni ca ayong erai kire ikimwonikina iwon ka Akirok a ngina eyiai kiding yok. Kimieki akainaki ayong iyes atametaid adio a ne. Alipite mono ilipere iwon? Ilipio iwon a Lokiro a Yesu mere a? Ngina kilip daadang ilipio a Lokiro Keng ani kemam emamukaun abongokinet ngina ka akilip a ngin.

Nai alotoma 1 Yokana 5:14 ikilimokinitae iwon nu,

"Na inges atitinyu ngina eyiai iwon aneni Keng ebe, ani erai ikilipa iwon ibore idio ikwapei

eyiakar acamit Keng, ikipupuni inges iwon: ani ikiyeni atemar ikipupuni inges iwon alotoma nguna daadang nguna ikilipa iwon, ikiyeni ebe ikiriamu ngiboro daadang ngulu ikilipit aneni Keng."

Tokona ingitae iwon atemar "Nyo nai acamit ngina ka Akuj?" eyiai EROT EPEI BON ngolo iyenunia iyong acamit Keng ido erai ngol alotoma AKIROT KA AKUJ.

Aumonokin 3:37,

"Ngae bo ngol ngolo elimuni, ido kitodolikin, erai pa elimunit Ekapolon?"

nyengun nai. Kemam ibore ngin anakirot nyiriamuni iyong ibore ngini. Aso nyipedori iyong akingita ibore ngin mati eyiai tooma nakiro. Ka emam nyikipedori akimaima kori akingita mati erai a lokiro Keng. Nyengun co nabo. erai YESU (ekiro) AKIROT (acamit). Emam nyipedori iyong akitiak Akuj ka Akiro. Erai ikes IPEI.

Tokona, Akiro ngina emieki inges alokau Keng ngina tokona igiritae nakaratasia na erai epeiwae Keng erai kicamu iyong inges ka anupit akitodol nakiyiar ngina ilelebakatar ka Ekuwam ngolo Akuangan. Abu Inges tema ebe erai Akiro Keng Akiyiar. Yokana 6;63b. Nai ikoni Inges jik nepei neni:

Yokana 14:6,

"Arai ayong Erot, Akiyookino, ka Akiyiar."

Ngiromayon 8:9b

"Nai ani kemam idiotunganan ngini emamukatar ka Ekuwam a Kristo, nyerai Inges ngolokeng."

Ikes nai ngun, erai Inges Ekuwam ka torai dang Akiyiar. Erai ngolo epite ngolo eyiakar Akiro: erai ngol jik epite ngolo eyiakar Yesu. Erai Inges Akiro. Aso, ngina elemunia itunganan ngini idounitai ka ngini ilelebakatar Ekuwam Akiro na ido kiwaak lotau Keng ido kiwaak lovon keng, nyo nai, ikwanikin nen ka atemar Akuj irwor. Eyiai ngolo moru daadang akiyotor. Emam nyepedori Satan akiwa alokingaren itunganan ngin.

Kerai kolong torubakinite ekanisa alotoma anyamet ngina a ngauni yaa iricit Akiro alokiding kec, pa kedauna apedor ka Akuj ikwangina abunio totakanunia alotoma Ngikaru ngulu ka Akirionut ngul. Tar tokona dang, kebongu ekanisa Nakiro ka akiyiu, ikitemari iwon tomam angayangayat ebe eyiakaun nabo akibuses ngina ka Akuj ka ngiticisio dang ngulu ka Akuj ngulu ka aumokin dang eyiakaun kiding keng. Apei kolongit ngina ayiakar ayong ewarit Ekapolon, abu Ekuwuam ngolo

Akuangan atolimoki ayong alemun akalam anguna ka akigirakinia nu. Ngolopite akopunio ayong akalam anguna ka akigirakinia, abu Ekuwuam keng akainaki ayong Eemut lo anguna ke ekanisa. Acamit tokona ayong ainakin iyees eemut ngol. Erai inges ngolo ikamunit Akiro ta Ateran.

Nguna acamit ayong alimokin iyongikes nu. Ebalasek ekisil ngolo ka auri ebe, touri nginibore ekabila keng, ikwapei eyiakatar alotoma Ageun 1:11, Tema Akuj ebe, "Kitolomu akwap ngikito ka nginya, nginya ngulu erayete ngicok a ngikabilae kec ka ngikito ngulu erayete ngaraito nguna eyia ngicok a ngikabilae kec." apotu ngun kitiyia. Ngolokabila ka akiyiar angina keyiai toma ekinyomit abu tolomu ido toyiakaun toma natorom ido ekau tora ngaraito. Ekisil lopei ngol inges eyiai lokanisa tokona. Ngolo kinyomit ngolo kegeuni ekanisaebuni apolore ido kikwanikin cut ka ekinyomit ngolo paran sek ngolo esiaunan anera erai ekinyomit ngolopei sek ye. Alotoma ngirwa ngulu ka awasia lu, Ekanisa ngolo a kire ngolo erai ngolo ka Ateran (Ekinyomit a Kristo) epote akidol nadoketai ngina alokidiana, ido ebuni inges araut ekanisa ngolo ka aumokin, ekabila a ngitunga a ngulu eumokina, ikwapei eyiakaunor Inges ayiapikin inges. Epote ikes ngulu ka ateran akikwanikin cut ka Inges ka akitodol dang ngina ikwanikinotor ikes ka aputo Keng. Erai ngun ikotere ikes imorikin kapei ka Inges. Eraunete ikes ngipei. Eraunete ikes akitodiaret ngina ka Akiro ka Akuj a ngina ayiaran. Nyepedorete ngidinio akitolomun ngun (ngikinyom ngulu aronok). Itolomunete ikes ngakitamateta kec nguna inyalakinia Akiro ka Akuj adio toma. Ekinyale lo inges itolomuni ekinyomit ngolo nyalinyalauna.

Lokoku ngolo esiaunan (Adam) arai ekinyomit ka Akiro ka Akuj ngina abu Inges tolimu, aponi inges inakinae ateran ikotere inges epedori auria; ikotere euruni nabo lokoku ka Akuj ece. Nait abu yaga kibusokin. Abu inges kibusokin anguna ke enyalinyali. Abu inges kidupo inges; inaki inges etwani.

Lokoku ngolo a ngiarei (Yesu) ngolo dang arai Akiro ka Akuj ngina abu inges tolimu, inges dang aponi inakinae ateran ikwa Adam. Nai ani eroko inges nyedukokina ka inges, ngina dang asir ebusokin. Inges dang ikwapei aberu ka Adam, aponi kiwakinae toma akikatakinet ikotere erai kepedori akinup Akiro ka Akuj ido toyiaria, kori tongayangayia Akiro ido totwan. Abu tongayangayiak. Abu toesik Akiro. Abu totwan.

Alotoma atukot ngina cici ngini erai atukot ngina a ekinyomit a ngolo iyokino, ebuni Akuj ainakin Kristo ateran ngina minat nooi. Erai inges ateran ngina ka Akirot Keng. Erai inges ateran aneraai mam nyeyeni inges ngakitatameta nguna erai nguna itetemunito ngitunga ngikulepeki, kori enupitene ece ngolo erai ngolo a ngitunga. Ebuni Akuj akisitiyia ngimembae ngulu ka ateran anguna ka akitodolikin nguna sek daadang iikinit Akuj akitiyia ka dang nguna ebeit kitodolikin alotoma abikirat.

Abu Akirot ngina ka akiikinet bu neni ka abikirat Maria. Nai Akirot ngina ka akiikinet ngin arai inges elope alosi akitodiun. Abu Akuj kitodiun, abu inges elope kitiyiaki ngun ikotere itodolikini Akirot Keng a elope ngina ka akiikinet alotoma abikirat. Arai sek emalaika aberi yau eemut ngol neni keng. Nai eemut ngolo ayiauni emalaika ngol arai Akirot ka Akuj. Isaya 9:6. Abu inges anapaki a ngin kitodolik daadang nguna sek egiritae anguna Keng aneraai abu Maria tocamaki Akirot Keng ebuni neni keng.

Epote nai ngimembae ngulu ka ateran angina erai abikirat aminakin inges, ka dang epote ikes ayiakaunor ngipitesio Keng, aneraai inges erai akou kec, ido apedor daadang erai ngina Keng. Ekupete ikes Inges ikwapei ekupioto nginerin yok dang nguna ebala ikes akou.

Toanyu mono iyong arucokina ngina ayiai kiding Papa ka Lokoku Keng, emam pa etiyianakini Yesu idiobore mati mono kitodik Papa Inges, Yokana 5:19. Arucokina nginapei ngin inges erai toyiakaun kiding eteran ka ateran Keng. Itodikini Inges ateran Keng Akirot Keng ngina ka akiyar. Ebuni nai inges akijaun Akirot ngin. Emam nyengayangayae inges Akirot ngin cut. Angun emam ibore idio ngini ewani inges, mam tar atwanare dang nyewani inges. Aneraai kedaut ngikinyom akirakino, epote nai ngakipi akiturupun ikes. Erai nai naga akimunono ebe: Eyiai Akirot toma ateran (Ikwapei ayiakar toma Maria). Eyiakatar ateran atametai ngina a Kristo aneraai eyeni ateran epite ngolo erai totingitere Akirot, itiyiae inges nguna daadang icikakinit Akirot inges akitiyia a lokiro Keng aneraai eyiakatar inges nugu ebe: "IRWORO EKAPOLON IKONA TA" kitarauni nai Ekuwuam akirot ngin ibore ngini eyiari ngini itiyiakin kire dang anenipei anen. Ikwapei ekinyomit dang ngolo irakinio ido tobukoe ngakipi, ebuni nai ekinyomit ngol adolun napaki ngina ka alemio, kedau nai ayiaikin apaki ngina abeit inges yaa.

Epote ikes ngulu ka ateran akitiyia acamit Keng bon; emam nabo itunganan idio ngini ebuni akibatar ikes. Eyiakatar ikes nugu ebe: "Irworo Ekapolon ikona ta" ani kemam epote ikes asalakin ikongina. Aneraai eyenete ikes atemar erai torai Akuj itiyiae ngiticisio lugu alotoma kec, ikotere itodolikini Akirot Keng a elope. Pa abu inges kirikak etic Keng daadang apaki ngina kolong ayiakar inges elimonokini anakwap a ne, ido tokona isitiyiae Inges ateran. Eyni ateran ngun, aneraai aroko nyedolo apaki ngina abeitor inges akitiyia ngiboro ngice ngulu tokona ebeit inges akitiyia tokona. Nai ebuni Inges tokona akitodolikin alotoma ateran etic ngol ngolo abu Inges kideki ikotere apaki naga.

Tokona, iitana iwon atowaa ikwa Jocua ka Kaleb. Akwap yok dang ngina ikiikinitae iwon ayapuu ikwapei abunio ngina kec dang ngin toapunia. Kona apolou ngina ke ekiro a Jocua inges na ebe: "Jeoba Ekalakunan," ido isikwanitae inges ka ekarikon ngolo ka apaki a ngina ka awasia a nangolo ebuni lokanisa ikwapei kolong abunio Paulo dang ikwa ekarikon ngolo esiaunan, ewoikinit Kaleb anakisikwanikinet ngitunga daadang ngulu apotu towaa anakiyookino kaapei ka Jocua. Kiiututu nu ebe abu rika Akuj kisiaki Israel ikwa abikirat ngina ka Akirot Keng. Nai eitanito ikes icebore nabo ngini egielaana. Etiyiau ekanisa dang ngolo ka awasia lo ngunapei ngun. Toanyu iyong epite ngolo pa abunio Akuj kitodolio Israel kori tocamakinia ikes elomarete nakwap ngina eikinitae ikes akitodol apaki ngina etemokinit inges elope. Tokona, eponito ngitunga kibunyakis ekarikon Jocua ebasi ebe, "Erai akwap ngina yok, apena kare ekamasi. Akoe Jocua ikoki mono bo iyong ai, kode imuriaki iyong akon kiyiakitono, nyeroko iyong iyiakatar tar apedor ngina sek iyiakatar iyong. Abe imina bo iyong sek akiiranar aneni ka Akuj ka iyni iyong acamit nginaka Akuj, ido itiyianakini iyong etic ka atipei. Eyiai idiobore ngini erono aneni kon." Nai arai Jocua ekaduaran ngolo eyiakiunit Akuj ido dang ayeni inges ngakiikinita ka Akuj, angun, abu tosalaki idarit ikes. Edarit inges alimokinet ngina ecai aneni ka Akuj. Nai ngina adolunio apaki ngina rotokinet, abu Akuj kiwaaki arikio daadang ka akileleba nakan a Jocua aneraai abu inges towaa ka Akirot. Apedorit Akuj akikinyom Jocua nai mere ngulu ce ngul. Aso epote nugu akitiyiaun nabo anapaki a ngina ka awasia a na. ngakiro nupei ngun ka akibunya dang nginapei yaa.

Engolikisi mono iwon akitanyunet apei alotoma Moses. Ekaduaran ka Akuj ngolo ayiakatar akinyonyoikino ka torai dang ngolo ti aililon lo abu toyiakaunor akidounio ngina egelana, aponi inges kidounoi alotoma apaki ngina etemokino anguna ka alakunio angina a ngikinyom ka Aburam anakwap a ngina a Ejito. Pa abu inges torubaki eyiai Ejito apega ka ikes nguna a ngakigiret, kori bo akitepeg ngisacardoti dang. Abu inges tolot nalongisat akitodol apaki ngina etemokinotor ngitunga akijaun inges. Abu Akuj tonyarayia Moses nalongisat. Apaki ngina ka akidarit ngina abu toyiakaun ngin, pa abu toyiakaun anguna a Moses, nai abuakidarit ngin toyiakaun anguna a ngitunga a ngulu pa atenito akijaun inges. Atamit Moses atemar kode emisiunete ngitunga nai mam nyemisiuna.

Abu nabo Eliya dang toyiakaun ngolo abu Akirot ke Ekapolon bu neni keng, kedau inges akitatam akiyookino, abu egurup ngolo angirwa a ngul toyiakaun, erai egurup ngol ngolo engarenikinit atukot ngina ka Amerika ngina a Yesebel ngina nyecamit akijaun Akirot. Abu Akuj tonyarayia inges alokiriam a ngol, ido nai kisican anyamet ngin a nguna ka akinger ekaduaran ka akinger eemut dang ngolo ainakinit

Akuj inges. Abu Akuj tonyarayia inges nalongisat ido pa apedorit inges abunore tar neni ke ekabaka ngina anyaritor inges. Ngulu apotu kikatokis akimaima inges alosit akiriamun ke ekabaka dang, apotu totwaka. Nai abu Akuj kisirworik ekaduaran Keng ngolo eyiunan ngol alotoma akitapoet; abu nai inges tolomukinga a neni adukitor yau nabo Akirot neni a Ngisirael.

Abu nabo Yokana Ekebatsan bu, ekengarenikininon a Kristo ngolo eyiunan, ekaduaran ngolo eumokina ngolo ka apaki keng. Nyebuno inges tolot losukul a papa keng, kori losukulo ngulu a ngiparisayon; nyeloto inges lodin edio, nai abu inges tolot ama nalongisat, neni anyararit Akuj inges. Abu inges tosalaki inaa akitodol ngina eyiakiumia inges Ekapolon aeemut a ngolo ebala, "Adolu rika Emesaia."

Tokona ebeit iwon engolikisi epite ngolo ikicikitotor iwon ngakigiret ane. Pa mono arai alotoma ngirwa ngulu a Moses a ngolo etogogongit Akuj alimonokin keng abunio Kora tonyounio akitepeg ekaduaran ngolo eumokina ngol a? Abu inges topeganaki Moses tobala ebe ayiakatar inges dang apedor ngina akainakinit Akuj akirik ngitunga ikwa Moses ka dang ebe eyiakatar ngitunga daadang apukokinio lopite ngolo eyiakatar Moses dang. Abu inges tojemu apedor ngina ayiakatar Moses. Nai ngitunga a lorwa a ngul, kedaunito sek dang akiirar Akirot ngina a kire ka toyenete dang ka angorot atemar ebe ekaduaran ngolo a kire inges ngolo itogogongit Akuj alimonokin keng. Akalimokini ebe, apotu ngitunga lupei ngul toriwo lowae a Kora ka lopegeta keng. Nai Kora logo, amam pa arai ekaduaran edio ngolo itogogongito ngakigiret, nai iriamuni iyong atemar apotu ngasepico a ngitunga ka ngikarikok kec dang tutupasi inges. Lopite ca jik ngolo eyiakatar ngikalimonokinak ngulu a ngirwa a lu ka ngitak kec ngulu itataunitae ke egolit ikwa ngini a Kora. Etakanete ikes erai ngulu ajokak a lotunga ikwa ngina atakania Kora dang erai ngolo ajokan. Eyiakaunonotor ikes ngaokot dang loreetin kec, akimet dang eyiai nakani kec ka akim dang ngina elulung enoki ikwa epira ngolo epesio eyiakaunun ngaren neni elimonokiniata ikes. Ecamakinito ikes ngaberu dang alimonokin, tocamakinito dang ngaberu akinger ngitima kec, tonapito dang ngiokoi, ido todepasi dang Akirot ngina ka Akuj anguna angakitatameta kec. itodiarit nen ekabila ngolo a ekinyomit a ngolo eyiai kiding kec.

Naimam pa apotu ngitunga daadang tomuleno Moses ido toesikis Akirot ka Akuj. Mam. Apotu ngulu seuna tosalakis ka inges. Itiyiasi nabo ngun tar tokona dang. Aesikis ngikalalak Akirot nai eyiakasi ngidi ngulu iricito. Nai kiitunito akitadapet ngina a ngakima ke etama. Iitana etama toenuwanarae a nguna ka akicunyo. Nai eyiakasi Ngikanisae ngulu itwangito lu acuna iwapei, anguna ka akidarun akim ngina a etube ka Akuj. Nai eponio ngakima acunar neni ke Ekapolon. Tokona acamit ayong iyes tocoikis nugu ka toriput dang ejok. Iikinit sek Akuj atemar ebe, anapaki a ngina ka awasia ebuni.

Ebeit inge akitodolikin ngun anerai erai ngol eemut inyogouno make ameun anapak angina ka Aabu. Eemut ngolo kolong a ngidwe a Israel anapakio ka Aabu eyiai tokona itodolikino a ne alotoma America neni tokona atakanunia ekaduaran ngolo a Malakai. Ikwa ngina kolong anyounioto Israel alo Ejito anguna ka ariamun alolomu ngina ka akilip Akuj, apotu ikes kiritasi ngitunga ngulu sek ayiakasi nakwap ngin, ka dang apotu toyiakaunotor akwap ngina ayakatar ngikarikok ngulu aumokina ikwata Daudi ka nguluce dang, ido ekau apotu kiwaakis Aabu lokicolong ka toyiakatar naitt Yesebel kaukeng ngina arikit inges, angun etiyiaun iwon ngunapei ngun ka America a ne. Apotu atapapa yok tonyout anguna ka ariamun akwap na ikotere epedoriata akilip Akuj analacakina ka akiyar dang alotoma alacakina. Apotu ikes kiritasi ngitunga ngulu sek ayiakasi ne ido apotu kikamasi akwap na. apotu ikes toyiakaunotor ngikiliok ngulu aumokina ikwa Washington ka Lincoln, nait ekau ngul apotu ngikiliok ngice ngulu cario kilunyokinos lorot a ngikiliok a ngulu eyookino a ngul. Alotoma apaki ngina auruwanan apotu ikes kiwakis Aabu lokicolong ngolo ka arakau Ekapolon ngolo ka akwap, toyiai nait a Yesebel ngina erai torikite inges. Erai alotoma apaki ngina ikoni na inges ebeitor ekiakia ngolo a Malakai ngol abunore.

Angun alotoma apaki ngina ka akiru a ngina ka awasia, ebuni nait aumokinet ngina kolong abu kitiyiaun alomoru a ngolo enyaritae Karmel akitiyiaun nabo. Tocoik nu ejok nooi ikotere ipedori aripun nugu alotoma Akirot. Arai Yokana Ekebatsan ekengarenikiniton ngolo a Malakai ekek 3. Abu inges todupak alotoma akiru ngina esiaunan, ido apotu ngatukon nguna a ngirwa keng tongero inges. Abu naitt Yesu bu ido abu kidodiari anakilocokinet angina abu inges kilocokinet a lomoru.

Ebuni nabo ekengarenikiniton Kristo ngolo a ngiarei dang aekin anguna ka akiru angina ka awasia. Ebuni Yesu akidodiari alokiding ngidinio ka ngakitatameta nguna a ngitunga, anerai ebuni inges akitotgogong Akirot Keng ka ayaar ateran keng nadakario. Akidodiaret ngina a ekingaren abu kitiyiaun a lomoru Karimel; akidodiaret ngina a ngaarei abu kitiyiaun alomoru a ngolo ka akilocokinet, ido ngina ke ekau ebuni ayiakaun Moru Zion.

Nai epite ngolo eumokina ngolo aponiata Moses, Eliya ka Yokana totiakarotor alotunga nakiding kec bon, abu nen inak ngitunga neti iguriakin ngatameta kec. pa apotu ikes toyenut atemar arai ngun anguna asir kengerere eemut ngolo alimonokinete ikes. Nai asir ca adaun aekin ngikinyom, asir apaki ngina ka aere ngikinyom kedaun. Arai nai etube bon abeit tutupaki.

Anupit ayong atemar ikwapei eyiakatar alotoma Apukokino 13:16, ebe ebuni ateran apalikin alimonokin anerai ebuni etiang akiitan emacar toyiai nakan kori loreet kon ikotere ikicamakiniyo iyong

alimonokin. Epote ngidinio akinap emacar, ani kemam imikio alimonokin, ebuni nai imesek a nguna ka ateran Keng ido totuboki nai amalaat.

Tokona kiitutu atemar ebe aponi kidounoi Moses anguna a etic a ngolo abeit inges kitiyia, nai pa apedorit inges ageun etic ngol anera ai abeit inges toriamu mono ngainanakineta nguna ke Ekuwuam nguna apedorito akingarakin inges ikotere epedori akitiyia etic ejok. Abu inges tolot nalongisat akidarun ikes aina; ayiakatar Akuj esaa Keng ngolo sek etemokinit Inges. Eitana ekabila a Parao a edio toyiakaun lokicolong ngolo ka akabakanut, ka eitana nabo ngitunga dang kigworos anguna ka amukati angina ka akiyar, eroko Akuj nyiyiakuna inges nabo, iyokino nu tar anapaki yok dang a na.

Nai inyona mono ikiyiakatar iwon anapaki yok a na? itiyiaete ngasepico a ngitunga ngaumonokineta akitodol ngina ikiyiakaunor iwon anyamet ngina a ngitunga angulu iwarito ngaumonokineta bon, erai lu ngitunga ngulu eyenete Akirot ngina edit kori mam dang nyeyenete cut idiobore ngini ikamunit Akirot, kori nyeyenete dang epite ngolo elosio Ekuwuam ngolo ka Akuj. Ngina ingolikiniata ikes ngaokot, akimiet ka akim elakara ikes, nyemitakineto ikes nguna eyiakasi toma Nakiro. Ecamunito ikes ngina umokinet daadang tar ngina nyitogogongito ngakigiret. Nai ikicikit iwon Akuj aloboro angulu ikote ngul. Ebal a inges alotoma Matayo24 ebe, alorwa angulu ka awasia epote ngikuwuamin ngulu arei ngul akikwanikin nooi akitodol ngina eraunia ngulu seuna bon epedorete atiakun, anera ikes bon nyemodikinio.

Alipite bo itiakunia iyong ngikuwuamin? Inaki iyong ikes Akirot, erai pa kirworosi ikes Akirot ngin, inges atemar erakasi ngika ngolo aronon. Ikwangina abunio ngolo aronon tomodikinia ngaterak ngarei nguna esiaunak, ikatokini inges nabo amodikin ateran ngina ka awasia dang. Ikatokini inges akibatar inges ikotere epedori akinyalinyalaun a ngakitatameta a nguna a ngitunga kori ka amulen jik Akirot anguna ka aumokinet ka adio angina ejoikinit inges. Nai mam nyisingareni Akuj ngaumonokineta kiwaaki kingaren Akirot. Etupito ngaumonokineta Akirot, ikwangina abunio Eliya tolimokinia aberu yaa akidorokin mono inges ngamukati ngidi, ikwapei ayiakar Akirot ngina ke Ekapolon. Ngina etiyiakinia inges nguna abala inges Akirot, abu nai aumokinet ngina a kire kitiyiaun. Bua mono Nakiro ido kingolik aumokinet. Erai Ekuwuam ngolo einakini ekinyomit ngolo ka Akirot agogongu.

Alipite epedoria itunganan ngini iyakiunit Akuj akinup epeiwee edio bon ngolo ka Akirot ido nabo topegarite ngace? Ebuni ekaduaran ka Akuj ngolo a kire ngolo ka apaki a ngina ka awasia a na alimonokin Akirot daadang. Epote ngidinio akinger inges. Epote ngakiro keng araut nguna adwarak ikwa nguna kolong a Yokana Ekebatsan ngolo abu tonyarite ikes ebe ata lobolokoco. Epote ngulu sek itemokinitere akiirar ka dang kidarito nai auruporio. Epote ngidwe ka Aburam ngulu ka akabakanut ka alotoma anupit nginapei sek ayiakatar Aburam ya akiwa kapei ka inges a Nakiro anera erai ikes dang ngulu eseunitae kapei ka inges dang.

Ebuni ekiakia ka Akuj ngolo ka awasia abunore anapaki a ngina itemokinit sek Akuj. Erai na apaki ngina ka awasia ikwapei ikiyenia iwon daadang, anera ayiakaun tokona nabo Ngisirael nakwap kec. ido alotoma adiopaki daadang ebuni inges ikwapei igiritere alotoma Malachi. Ngina ikiyianyunia iwon inges, ebuni inges arakau ngolo einakina nooi Nakiro. Ebuni inges araut ngolo isudat Apukokino 10:7 ka dang ebuni Akuj akitogogong alimonokin keng. Ebuni inges alimonokin akiyookino ikwa ngina kolong ke Eliya ido kidarunite nai akidodiario ngina a lo Moru Zion.

Epote ngikalalak akitubuca amisiun inges anera adaun ikes akitatam Ngakigiret a ecerot a ngolo enupitotor ikes ebe erai akiyookino. Nyepote ikes akinup ngina ebunio inges akitepeg ngun. Tar ngikejaanakinak dang ngulu iyokino nyepote amisiun ekiakia anera adaut sek ngikalio akirwor ngakalalak ebe erai akiyookino ngina ka Akuj.

Nai ebuni ekaduaran lo abunore, ido ikwa ngina kolong eorounio ngolo engarenikinit abunore ngina ka ape ebal a, "Kingolikisi ikale ngini ka Akuj ngini elemari ngasecisia nguna ka akwap," tar logo dang tomam angayangayat ebuni akioroun ebal a, "Toanyuwasi imesek ngini ka Akuj ebunit anasir," Ebuni inges akitiyia nu, anera ikwapei arakar Yokana ekiakia ngolo ka akiyookino neni a ngulu seuna, tar logo dang ngolo ka awasia lo erai ekiakia ngolo ka akiyookino neni a ngulu seuna ka ateran dang ngina idounitoe ka Akirot.

ITURIT KRISTO EKANISA

Apukokino 2:13

"Ayeni ayong ngiticisio kon, ka neni iyai iyong, neni eyiai akibois a Satan, ido itingit iyong Ekiro Kang ejok nooi, ka dang nyengero iyong akiyiun Kang, tar a lorwa a ngulu aarere Antipas ngolo eyiunan ngolo aponi toarae a lokiding kus, anakiding iboyoo Satan."

"Ayeni ayong ngiticisio kon," erai nu ngakiro nguna etakanete nguna aponi inakinae neni a ngolo kiyakitono anguna a ngitunga ka Akuj alotoma nginanyamet. Elimokinitae nu neni a ngimusabibui a ngiarei (ngolo iyokino ka ngolo aliokonon eyiaunete ngun aleliano ka alakara lotai a ngitunga ke egurup a epei, ka ebeit nabo yiaut akurianu lotai ke egurup a ngoloce. Tar ikilakunitae iwon anguna ka ajokis pa

imarakinitae ngiticisio, eauni akiteyiaro ngina a kire eyiauni ngiticisio, kori ngiticisio ngulu italakarete Akuj.

Yokana 3:7,

"Ngidwe ngulu cicik kimieki nyikimodik iyes itunganan idio: inges ngini ITIYAE (etic) akiyookino erai ngini iyokino."

Ani nai keyiakatar akigiret na apolou keng inges atemar, nguna ITIYIAE itunganan erai nguna itoodiarito eyiare KENG.

Yakobo 3:11,

"Eleleunete mono ngakipi nguna ajokak ka nguna edwarak dang aloitanit a epei a ngolo a elelia a?"

Ngiromayon 6:2,

"Mam jik! Iwon ngulu ikitwaka akimiekin akisec, ikikokini nabo ikiyiari alootoma keng ai?"

Matayo 12:33-35,

"ani kiyakatar iyes ekitoe ngolo ajokan, ipedorete ariamun ngaraito nguna ajokak, kori ani kiyakatar iyes ekitoe ngolo erono, iriamunete ngaraito nguna arokok, anerae eyenen ngelokitoe anaraito keng."

Iyes ngulu iroko ngulu ikote ngapomia, ikokinete iyes irworosi ngakiro nguna ajokak toraakasi ngulu aronok ai? Anerae elimuni akituk nguna eya lotau

Itunganan ngini ajokan elimuni nguna ajokak nguna eyakasi lotau keng ka itunganan ngini erono elimuni nguna aronok nguna eyakasi lotaukeng."

Tokona erai kidounitoo itunganan ka Akiro (Anerai aponi itouruun iyes ngina a ngarei, meere aloletok a ngulu ebosete, nait a ngulu nyebosete, anguna ka Akiro ka Akuj a ngina eyiari a ngina Aruban. I Petero 1:23) itolomuni inges Akiro. Ngaraito kori ngiticisio ngulu ka akiyar keng erauni ibore ngini ke ekabila angolo ke ekinyomit kori ka akiyar angina eyeyi tooma keng. Eraunete nait ngiticisio keng ngulu itiyiao alotoma Ngakigiret. Okoe, epite nait ngolo ebunio akigiret napeina akitoron anyamet ngina a Perigamo na. Ewoi inges ngolo emam itunganan isikwanere ngol a nen, ido totingite anakan Keng atum ngina akwanan ngina eyiakasi ngiwaetin ngiarei, Akiro ka Akuj. Ka ebuni Akiro ngin atubokin iwon anakolongit a ngina esidion, kire jik eyiai Akiro etubonokini tar napakana dang, anera erai inges ngina engici ngatamaeta ka nguna elosikinit etau. Etiakari inges ngulu ka akuwan a neni a ngulu a Ekuwam. Ikitarauni inges iwon ngabaruwae nguna eyiarete nguna esiomio ka toyenunito ngitunga daadang anguna ka ainakin Akuj akibuses.

"Ayeni ayong ngiticisio kon." Erai keyiakatar itunganan akurianu ngina ka atemar kode ca nyetalakarit ayong Akuj, aso iitana inges kilelebek Akiro. Erai ketami itunganan atemar ebe, kerai ca moi eira ayong dang ngakiro nu, "Itiyia iyong ejok, eketiyan ngolo ajokan ngolo eyiunan," iitana inges kilelebek Akiro ka Akuj anakiyar keng, ido kire jik ebuni inges akiirar ngakiro nguna ka akiturio ngun. Arai Akiro ngina ka akiyookino epimere kolong akiyookino; erai tar inges ipimere akiyookino tar tokona. Emam nabo icebore ngini kipimet; emam nabo ibore ngini ipimere nabo. Ikwapei elosio Kristo Yesu atubokin akwap, tar dang ebuni Akiro atubokin akwap. Erai kecemit itunganan aanyun epite ngolo eyiakar etic keng, kimieki inges kitiyia ikwa ngina ikiinakinito iwon Yakobo atametait: "Kingolikin anaroet a ngina ka Akiro ka Akuj."

"Ayeni ayong ngiticisio kon." Ayiai inges ewoi a nen kapei ka Akiro, kisiemee akiyar kec alotoma akica ngina a ngakigiret ngina abu inges kiwaaki ngaren kec, emaikina inges elakara anguna ka akitemis ka adio a ngina ajokan, anera ayiakasi ikes dang, ikwapei ngulu dang ngulu adaut alunyar ekingaren, ngulu edangidangito akisicianio ngina a ngikaronok ido torubakinito imidikina ka alelian tooma Ekapolon. Ata ketiono akijaananakin Ekapolon alotoma ngacepakio dang, nai apotu ikes torubakis ijaanakinete Inges ka tokukonokios Inges alotoma Lokuwam ka akiyookino. Nai pa ekote ngakiro neni alotoma emusabibu ngolo aliokonon. Ehang, asir ikes kengero akiyar ngina eyiai tooma Akiro ido ayiakasi nai ikes elosete aekar neni alwanan anakiyookino. Isuudato ngiticisio kec acukulul ngina asir ikes ketiyiarator.

ITINGIT IYONG EKIRO KANG KOJOKAN

"Neni a ngae ikilosu isua? Iyong bon iyiakatar akirot ngina ka akiyar a ngina emam nyedaun!" Apotu ikes kimidikinos ejok nooi; ayiakasi ikes etingito inges ejok nooi nai mere ikwa ngitunga ngulu erimaarito alotoma akurianu ikwa ngikiliok ngulu acamut akiyar eyiare ngolo kolupanot. Arai ikes ngulu emiidikina a nguna ka agogongu Keng, alotoma akimwonikina ngina a Ekuwam a ngolo Akwangan ebe ikirai ikes ngipei ka Inges. Arai nguna kec nu ebe adaun kire akision ngina a ngasecisia kec ido ayiakatar ikes ekiro ngolo a "Ngikiristo" ikwa ayenanut angakiro a ngun. Ayenete ikes ka tominas dang Ekiro ngol ngolo eyiai

kidiama ngirorwa daadang. Apotu ngakungin kec toriediko Lokiro ngol. Ngangajepa kec dang asir eteyenyiasi Inges. Nguna daadang apotu ikes kitiyiata, apotu kitiyiata daadang a Lokiro a Ekapolon Yesu. Asir ikes kedaut alimorit Ekiro ngol ka asir adaut anyoun anaronis, kedaut ikes ariamun awoet kec apotu ikes toraut ngulu akapakina atwanare a nguna a Ekiro a ngol, toyiai akimwonikina neni kec ngina ka ayiarun a ngina ajokan nooi.

Yaa Ekiro ngolo a Yesu torukito ka iyong,
Iyong ikoku ngini ka akitasiono ka ngini ngican;
Ebuni ainakin iyong alelianu ka akisinyikokin iyong,
Yaa Inges neni daadang ilosi iyong.
Ekiro ngolo ajokan nooi, Okoe epite ngolo eboboo!
Akigeno ngina ka akwap ka alelianu ngina anakuj.

Alotoma ngikaru ngulu asir kedol ngamiaie ngarei togeuni epite ngolo a "Papa, Lokoku, ka Ekuwam ngolo Akuangan" akitolomun ngakujo ngauni "Trinity" neni a ngikalalak, ido atametai ngina a ngakujo a nguna alalak a nguna erai ngakujo ngauni asir arau akitatam alotoma ekanisa ngolo aliokonon. Pa abu nen yaik aoyiau adio anerai aponi tolemarae Ekiro dang, ikwa kire ayakar alotoma anyamet na ka akilo ngimaeta ngulu angirorwa ngulu ka AKUJ KEPEI ANGOLO APOLON NOOI. ilocokinio EKIRO, Ekapolon Yesu Kristo. Ikwangina aponiata ngulu alalak topawariata, apotu ikes totinga akirot gina a ngakujo a ngauni ido apotu kibatisata kisitiyiaste ngimaeta ngulu ka Akuj, nai abu isipan ngini cici torubaki ibatisae a Lokiro a Ekapolon Yesu Kristo ka toyiakas eenikikina nakiyookino.

Alotoma amamut akerit Akuj, ka akilocokin Inges kitaranae ngakujo ngauni, ka akilocokin Ekiro Keng ngolo ajokan ngol kitaranae ngimaeta kongin, epedori idio aumokin erai keponito ngakitaanyuneta ka ngaumonokineta torubakis eyiakasi kiding ngitunga ngul. Nguna a kire arai ngakitaanyunuyeta ngun nguna etodianarosi nooi ka aumokin, ata bo kesir nugu amamukaun alotoma emusabibu ngolo aliokonon. Abu Akuj kisitiyia gikiliok ngulu ekote Martin nooi ido abu Akuj kisuuda akijaanakin kec a nguna a ngakitaanyuneta ka ngaumonokineta ka ngainanakineta nguna a Ekuwam a ngolo Akuangan. Aroko Ekiro ngol itiyae nooi ikwa ngina sek ayiakar ka dang alopite a ngolo erubarua dang ikoni neni aneni ekeritotor inges ngikakwang alotoma Akirot ka akiyiu.

NYENGERO IYONG AKIYIUN KANG

Alotoma Ngiticisio 3:16 ngina engisere Petero epite ngolo etiyiaunor ayenanut ngina ka aumokin neni a ekangalwan a ngolo ebooi a lopuke a ngolo ebusan, abu inges kitenik ikes alopite a lo "Ekiro Keng (Yesu) alotoma akiyiu (Yesu) a Lokiro Keng (Yesu) inges ainaki (ngolo sek angwalit ngol), egogonguni, ee akiyiu ngina ngina ebunit (aneni) Keng (a Yesu) inges ainaki inges (ekile ngol) angaleu ngina akire anakonyen kus a daadang." Iyanyu a?, ikes ngun. Abu Ekiro a Yesu ka anupit a Yesu yau aumokinet. Pa abu Petero tema ebe erai ngun a nguna ka anupit keng kori a nguna a ekiro keng a elope. Abu inges tema ekiro ngolo a Yesu apaki ngina isitiyiaere inges ka akiyiu a ngina erai ngina a Yesu inges etiyiauni etic ngolo apolon ngol. Akiyiu naga inges sek erworo Ekapolon alotoma Apukokino 2:13. Erai akiyiu Keng. Pa arai anguna ka akiyiuunit NENI KENG. Nai arai akiyiu KENG A ELOPE ngina abu Inges inaki Ngikanupak Ngiromayon 12:3, arai anupit KENG. Pa arai anupit inges. Nai arai AKIYIUN KENG A ELOPE ngina abu inges inak ngikanupak.

Ngiromayon 12:3,

"lopite ngolo itiyakinitor Akuj ngitunganan" (alotoma engaet ngolo 1erai ngikiliok NGIKAITOTOI) "Akitemis ngina ka akiyiu."

Ngiepesoi 2:8,

"Ikilakunitae iyes anguna ka ajokis alotoma akiyiu; ido akiyiu ngin dang meere ngina kus, erae ainakinet ngina ka Akuj."

Ka ebala dang alotoma Yakobo 2:1,

"Ngikaitotoi kang," (Tonyou inges dang irworo neni a NGIKAITOTOI) nyiyakaunotor ka anupit ngina (meere tooma) ngitunga ngina iyakatar ka akiyiu ngina a Ekapolon yok Yesu Kristo."

Alotoma anyamet ngina a Perigamo na inges elocokinioto ngitunga akiyiu kitaraut ibore ngini a itunganan, kedaut amulen akiyookino ngina sek ebala ebe "Erai akiteyiaro ngina a Ekapolon," - ka todaunito dang acakar nawae akitatam ngina sek ka aseon ido tongaasi kojokan ekek ngolo a ekanisa ka tongarito akimor kec neni a idio kori neni a daadang a ngulu ecamunito anupit kec (tomam amitakinit Akirot), alotoma anyamet ngina aberakin kemunaar nooi na, aroko ngidi eyiakasi ngulu atingito akitemis ngina ka akiyiu a Ekapolon yok Yesu Kristo, pa apotu kisitiyiata akiyiu ngin alopite a ngolo a ngapedorosio bon nai apotu ikes kilout ngulu abasi ebe ikiteyiaro iyong erai ca kirucokinosi iyong ka ekanisa. Ayenete ikes kire atemar emam itunganan ngini epedori akinup akitodol nakiyiar ngina emam

nyedaun ka akiyookino ngina ka Akuj, mati alotoma akitemis ngina ka akiyuiun a ngina a Ekapolon Yesu Kristo, a elope. Ikwa tokona ilelebakatar ngikanisae ka ngikanupak ngulu a ngawat ngulu ecamunito akidouno ka abikirat, ngaokot nguna apotu tobukoros, alosenon lokanisa ka akinyam komunio, ido bo nyeriamunito auriyo ngina a ngarei cut, tar ananyamet a ngina a ngauni a ngin ekote ngakiro nepei neni. Amam pa etemokino akiyuiun ngina erai ngina a ngitunga ngin ka nyitemokino dang cut tar tokona. Iitanit akiyuiun nginapei a Lokoku ka Akuj tolotu lotau a itunganan ikotere nai ijauni inges Ekapolon ngolo ka akibuses tooma loyekalu ngolo nyedukunitoi a ngakan.

Arai na akiyuiun ngina ayiari. "Ayiari ayong a nguna ka akiyuiun a Lokoku ka Akuj." Mam pa abala Paulo ebe ayiari inges ka akiyuiun TOOMA Lokoku ka Akuj. Erai akiyuiun ngina a Lokoku ka Akuj inges abu inaki inges akiyiar ido kidar nabo inges inaki eyiari akiyiar ngina a ekristayot a ngolo elounan.

Mam, pa apegasi ikes atemar erai akiteyiaro ngina ekujuwana ameun anageunet tar nasalunet. Apotu ikes kidara akiyookino ngina a ekiro Keng ka abu Ekapolon kisirereng ikes ido kimarak dang erai ngulu itemokino a nguna Keng.

ANTIPAS EKEYIUNAN KANG NGOLO APONI TOARAE

Emam ace kiteyenunet adio alotoma Akirok kori alotooma ngiemuto ngulu ngorok nguna ikamunito lokato lo. Etemokino inges nugu nooi ebe arai inges ngolo aberakina Ekapolon ayenunit. Itemokino nooi aanyun akiunit keng neni a Ekapolon igirakinio Nakirok ngina eyiari. Arai inges ekristayot. Ayiakatar inges ekiro ngolo a Yesu. Ayiakatar inges akiyuiun ngina a Ekapolon yok Yesu Kristo ido arai inges dang epei ngolo abu toyiar alotooma ngun. Abu inges tocamunite ngakiro nguna irworit Yakobo, "Nyitiakito ngitunga ngina iyiakatar ka akiyuiun a Ekapolon yok Yesu Kristo." Elelebakatar inges Ekuwam ngolo Akuangan ikwa kolong Stepano, mam pa akerit inges idiotunganan; ka ngina aponere tolomorere atwanare neni a daadang a ngulu iricito Ekiro ngol ka toyiarete dang alotoma akiyuiun ngina a Yesu Kristo abu inges tolemu apaki keng ngina ka akiwa kapei ka nguluce ngulu pa acamito abongor kau. Ee kire abu inges totwan, nai ikwa Abele abu inges toriamu akiteyenunet aneni ka Akuj (igirir ekiro keng dang tooma Nakirok), ata ketwanit eroko eporoto keng irworo alotoma ngakaratasia nguna a Ebaibul. Aponi ekakwang ece dang todakarae nakiengun keng. Nai nyebuno Satan kilou, lopite ngolo pa abunio inges kilou apaki ngina aaria Ekapolon ngolo ka akiyiar, nai ikwapei kilounere Satan a lomusalaba, tar tokona dang igworosi ngaokot ka Antipas neni a ngamiyae a ngace ngulu epote akiriong ngimusalabae kec ido kiwapakis inges.

NENI EYIAI AKIBOIS NGINA A SATAN

Apolou ngina ka akiturio a ngina a Ekuwam erai a nguna ayiakatar ngikajok ngulu ke emusalaba lu ilounito Satan alotooma akai ngina a ekicolong keng. Ayiakasi ikes ilounito ekiriam alotoma ekiro ka akiyuiun a Yesu alotoma akambi ngina a ngikarikok a ngulu ka akirionut. Okoe, akitojokio ngina ka akipikor. Ikwa ngikiliok ngulu a Daudi ngulu ajok ngulu apotu totiko akambi ngina a emoit a nguna ka ariamaikin Daudi ngakipi nguna kitudungeet akure, apotu ngikagogongok ngulu ka akiyuiun lu kicodokis akibois ngina a Satan alotoma akwap ne. Ido apotu ikes alotoma alimonokin ka akiduk yaut ngakipi nguna ka akiteyiaro neni a ngulu ayiarete alokwap etorube ngolo ka atwanare.

Tokona ikwapei erakatar ngakiro nguna a ekicolong ka apukan ngina a Satan epeiwaie ngolo ituritor Akuj ngiseuna keng, ikes jik ainaki apaki ngina ka akitoronia aronis ngina asir kepol nooi a lokanisa.

PEUGAMO: Ekicolong A Satan Ka Akibois Keng. Alotoma ngikalalak erai alimunet na ngina erai erwor ca ikongin akilo arakau ngakiro nguna erai kire nguna eyiakasi tooma loemuto. Ido torai bo ngakiro nugu nguna erai nguna a kire nguna eyiakasi tar loemuto ngulu ngorok. Arai kire Perigamo ekicolong ka akibois ngina a Satan. Apotu nu toyakaun alopite alo:

Pa arai sek Perigamo akibois ngina esiakini Satan (ikwapei eyiakar epitene ngolo a etunganane) akiboyoo. Babilon inges akibois ngina eboyoo Satan kire ka neni asipor inges. Erai alotoma etaun ngolo apolon ngolo a Babilon lo inges ageunia akilip ngina elipere Satan. Ageun 10:8-10,

"Abu kus touru Nimirod;abu inges togeu araun ngolo eumokina alotooma nakwap. Arae inges ekewan ngolo eumokina alokingaren Ekapolon. Ka ageunet ngina ka apukan keng arae Babel, ka Ere, Akad ka kaline alotooma akwap ngina a Sinar."

Ageun 11:1-9,

"Akitodol apaki ngin, erworosi ngitunga ka akwap a daadang a ngajep apei ka ngakiro ngapei.

Ani apaki ngina awotuniata ikes alo kide, todolut nadipo ngina a Sinar, toloma nen.

Tolimok nginitunganan ekidunyet keng tema, "Potu etiyiautu ngamatapaali ido ecunya ejok." Kisitiyiata ikes ngamatapali akilo ngamoru, kisitiyiata eminae akilo ecoto.

Temasi, "potu odukutu etaun yok odukokisi aduketait ngina aoyian ngina edoli awoyau

keng nakuj, ikotere ikirai iwon ngulu ikiyenen a lotunga, ido nyikielar iwon nakwapin daadang."

Abu Ekapolon bu kwap akingolikin etaun ngol ka aduketait ngin ngina apotu ngidwe angitunga ngul toduko.

Tolimu Ekapolon tema, "kingolikisi erai ikes ngitunga ngipei, ka irworosi angajep apei, ka nu ikes ageut ikes akitiya, nyipiyori tokona ikes ibore daadang ngini ecamito ikes akitiya.

Potu oloto kwap enyala angajep kec, ikotere tojongoto apupo make.

Kiela Ekapolon ikes anakibois a ngin nakwapin daadang, ka apotu ikes teesikis akiduk etaun. Angun aponi tonyarae etaun ngol Babel, anerai abu Ekapolon kinyalak angajep ngina sek arai apei anakwap, tojongoto ngitunga apupo make, tosodi kiela ikes nakiboisio nguna ka akwap a daadang.

Babel inges ekiro ngolo esiakinan a Babilon. Apolou keng erai egurias. Erai Kuc kolong ageuni inges, lokoku a Kam nai abu todolu napukan ngina ka apedor ka apolou alotoma lokoku keng, Nimrod. Ekamijan ngolo ationon nooi. Abu Nimrod ikwapei eyiakar alotoma ageun ngitomom-ke-epei ka dang alotoma ngiemuto ngulu epasak kitemoki akirikakin ngiboro ngiuni. Eitanit inges adukun ebuku ngolo agogogngon, ngolo nai abu inges kitemoki. Acamit inges akielar edin keng a elope, abu inges kirikak nguna dang. Acamit inges akitopol ekiro keng, ido abu kitodolik ngun dang. Abu apaki ngina ka akitodolikin ngakiro nu daadang yaik inges apaki ngina ationon nooi akitodol ngina aponere tonyaraere ebuku ngolo a Babilon ngol ebe akou ngina a egolit alotoma ngapukanisia ngunace nguna ka akwap. Ebe abu edin keng topoloyo nooi ikwapei itogogongitotor ngakigiret inges cut erai ngolo a Satan alotoma Isaia14 ka alotoma Apukokino18. Ido alotoma ngiemuto ngulu ngorok, ikiriamuni iwon atemar abu edin lo kikama akwap daadang ka erai ageunet a ibore a ngini erai ngaputosia, ka neni irworore ngakiro nguna taman, ata kesibit agelakina ngirorwa ngulu a ngakujo alotoma ngakiboisio nguna gelagela alotoma akwap ikwapei eyiakatar ngangajepa a ngitunga. Abu inges kitopolo ekiro keng ido ngikewapak keng dang mam nyelimito inges, nai ikwapei eyiakar anyamet na elosi ngaren (akitodol ngina itodikinor Yesu neni a ngikaitotoi Keng) erubakini inges erai ngolo ilipio ka tokeraritetei dang, atabo kerai alotoma ekiro ece ngolo egelaana aneni a Nimrod, ka egelaana dang iwadio alotoma eyekalu alopote a ngolo kolong esiakinere akerit inges.

Ikwapei nyirworor Ebaibul ka acukulul nooi nguna ikamunito ngiemuto ngulu ngorok ngulu a ngakwapin a nguna gelayek, iitanio iwon oyenutu nguna iteyenunito ngiemuto ngulu ngorok ikotere ikiriamuni iwon abongokinet ngina itoodiarit epite ngolo arauia Perigamo akibois ngina ke edin a Satan a ngolo a Babilon. Ikiriamuni iwon ngun alotoma nguna igirito ngitunga ngulu a Misiri ka alotoma ngitalio ngulu a Ngigirik. Alosikinet a ngakiro a nu ikes nu ebe ariamuni Misiri aosou keng ka emara dang alotoma Ngicaldin, ido ekau apotu Ngigirik dang toriamut a neni a Ngimisirian.

Tokona ikwapei arakatar ngisacaradoti ekamunit akitatam aosou na ka ikwapei esitiyaterere aosou na ikwa atiaiket ngina ka edin,ikiyeni sek iwon ekipuguwo ikwa epone ngolo kebunio edin ngolo angitunga a Babilon toriamunia agogongu keng alotooma ngibukui ngarei lu. iyookino nabo nugu dang ebe ngina ilounia ebuku epei ebuku ngoloce, torauni edin ngolo a ngulu ekamasi nguluce edin a ngulu ekamar. Eyenen kojokan atemar ayiakatar Ngigirik dang epite ngolo isiemere ngitopon alopote a ngolo ekwaan ka ngulu a Babilon ka dang aponi toriamunae alotoma nguna ngorok alo Misiri ebe apotu Ngimisirian inakis Ngigirik aosou kec ngina a ngakujo a nguna alalak. Abu nait akimunono ngina a Babilon kielakin lobukui ka lobukui paka ngina apeleunio alo Roma, alo Caina, India, kuju ka kwap America ikiriamuni iwon anen ekilipe epei ngolo ikwaan.

Ecamuna ngiemuto ngulu ngorok kapei ke Ebaibul atemar ebe edin ngolo a Babilon lo, pa arai edin ngolo sek ngorot ngolo kolong ayiakatar sek ngitunga ngulu ngorok ka akwap. Inges esiakini aoliyor anakiyiun a ngina ngorot, pa nait arai inges edin ngolo esiaunan. Ecamuna kaapei ngikegirak ngiemuto ngulu ngorok ikwa Wilkinson ka Mallett itogogongito ikes alotoma nguna keriamunete ikes aloemuto a ngulu ngorok nooi atemar kenupito kolong ngitunga daadang ngulu ka akwap tooma AKUJ APEI, ngina epol, ngina nyetwani, ngina nyetakani, ngolo abu alotoma Akirok ngina ka akituk keng tolimu tema toyiakaun nginibore, ka dang ebe erai Inges Akuj ngina eyiakatar ngipitesio ngulu ikote amina, ajokis ka torai Akuj ngina ajokan. Nait ikwa eyakar satan jwijwi akitoronit ediopone adaadang, ikirimauni iwon inges emunaari ngatameta ka ngitai angitunga ikotere ikes engerete akiyookino. Ikwapei sek ikatakiniotr inges ariamun akukonokinio ikwapei ibiikar Akuj ka mere eketiyan ka isubuna(asubio) ka Akuj, abu inges kiriya akukonokinio nawae aneni ka akuj paka nasalunet ikotere inges epedori akiriyar tooma nakuwan keng ka angun torau ngolo etopolorio. Ka abu inges kire kirikak akiitanit keng akiyalar edin keng tooma nakwap daadang. Itoodiarit Akuj nu erae nguna akire alotooma Ekitaabo ngolo a Ngiromayon, "ngina ayeniata ikes Akuj, emamu pa apotu ikes kitopolosi Inges ikwa Akuj, paka ngina arauiaata ikes ngikonginae alotooma ngatameta kec, ka acamut ikes edin ngolo emunaara alotooma akirionut ngina angitaikec paka ngina egeuniata ikes akukonokin ngisubuna ka mere Ekasubunan."

Totamunite, ebe arae Satan isubuna ka Akuj (Lokoku ka ataparacu). Angun ikiriamuni iwon neni

aponere apak apei tokorarere akiyookino alokiding ngitunga, ka ikes daadang apotu kirica akiyookino apei ngin, anen kelunyar apak abu akolongit todolu ngina abunio atukot ngina apolon tomulenio Akuj ka apotu tokorasi akukonokin ngina aronon nakwap daadang. Elimorito ngiemuto ngun kinga ebe ikes ngulu ka ateker a Shem ngulu apotu towaa ka akiyookino ngina emamu nyiloconokin ayakasi tooma naremakino ngina gogong neni angulu Ham ngulu apotu toesikis akiyookino toloto naliokon ngina a Satan. Emamu esaa ngolo ebeitor alomaria tooma lokiyan ngol; erae akitoodiun nenikus ikotere iyees ingolikinete ebe keyakasi ngidinio ngiarei ka ngiarei bon, ka ngolo aronon abu toyakaun nakwap daadang

Abu edin ngolo ke emoit ngolo barar a ngakujo lo kisiakinete alotoma akitatam ngina a ngakujo a ngauni. Erai jik ameun ka ama anakisiakinete inges ageunor atametait ngina ka "Akuj ka apei araut ngakujo ngauni" ayiakaun. Epite ngolo ikitubuliotu nu ebe emam ngikasiomitok yok ngulu a ngirwa a lu nyeripunitu nu. Nai nguna ileerete ikes nu ebe alopite a ngolo amodikinia kolong Satan atapapa kec, eroko ikes enupito atemar ebe eyiakasi ngakujo erai ngauni.

Ikitodik iwon itunganan idio adiokiding alotoma Ngakigiret neni eyiai apedor ngina ka akitatam a ngin. Mere mono erai ibore ngini ka aumokin ebe ngina aponiata ngidwe ngulu a Kam torotokinioto a lorot kec a ngolo ka akilip Satan torai ekilipe ngolo adolito ngakujo keng ngauni ebe mam adio kolongit apei dang ngina ekatokinioto ngitatae a Cem akinup ibore ngini ikoni neni kori ayiakaunor ikes adio kilip ngina iitunitere ngakiro nguna ngorok kori edio kabila a ekilipe a ngol? Mam nyerai aumokinet aneni a Ngisirael anerai anupito ikes atemar, "Tokupok iyong, Okoe Israel, Ekapolon Akuj kon erai Akuj APEI," eyiakasi kire ngakujo erai ngauni a? Abraham lotatait keng a Cem, alotoma Ageun18, abu kingolik Akuj apei bon ka ngimalaikan ngiarei.

Tokona etodiunitae mono ngakujo nguna uni nu alopite ka ali? Etodiunitae inges alopite a ngolo ka ageri a ngina enyaritae a ngamusungui (equilateral triangle) lopite ngolo idodiyaritere alo Roma tar napakana. Agelana nooi amamukatar Ngiburanean enupitene ngolo ikoni ngol. Tokona, ngae co iyokinit? Erai mono Ngiburanean kori Ngibabiloniae? Alotoma akwap ngina a Asia atametait ngina a ngakujo a ngauni alotoma apei, abu toyiakaun alotoma aputo ngina ayiakasi ngakies ngauni alotoma aputo apei. Itodiaritae inges a nen erai ngaosisio ngauni. Alo India apotu ikes toriamut alotai kec atemar ejok akitodiar inges erai Akuj apei alotoma ngiyekaunitenei keng ngiuni. Tokona erai ngun nguna itatami aosou ngina a ngirwa a lu. Alo Japan eyiai Buda ngolo apolon ka ngakies keng ngauni alopite a ngolo sek aroko iwon itamere.

Ekabila ngolo etubulon inges ayiakau ikes natametait ngina a ngakujo a ngauni alopite a lo ebe: 1. Akou ngina a ekasikout ngina ewoikinit Akuj Papa. 2. Ager ngina elulung ngina co ewoikinit anakimunono "Ekinyomit" ngolo co erai apolou keng Lokoku. 3. Ngakabenuk ka enguberu ngolo a ikeny (akuri). Nege nai eyiai akitatam ngina a Papa, Lokoku, ka Ekuwam ngolo akwangan, ngakujo ngauni alotoma ngakujo ngauni nguna iyokino. Kingolik ibore nipei ngini alo Roma dang. Tokona kimieki mono ekengit ne, nyerai mono ibore ngini ka aumokin atemar ayiakatar Satan ka ngikelipak keng apukokino ngina iyokino akilo tar papa ngolo ka akiyiun (Abraham) ka ngitatae keng a? Nyerai mono ibore ngini ka aumokin atemar ayenete ngikelipak a Satan Akuj akilo ngidwe ka Akuj a? Ngakiro co nguna ikes ikatokinito ngikasiomitok Ebaibul ngulu a ngirwa alu alimokin iwon apaki ngina irworotor ikes nguna ikamunito ngakujo ngauni alotoma apei. Kiiitu ane ibore ipei ageun nakwarina: iyokino ngakiro nu ka akiyookino na - erai Satan papa ngolo ka alioko, tar kelomunia inges idio kica dang erubakini akica ngin erai alioko. Erai inges ekaaran. Ido akitatam keng ngina a ngakujo a ngauni adau amunyar ngasepico ido iyiatagini amunyanar akitodol ngina eburnio Yesu.

Alotoma ngiemuto ngulu ngorok pa abu yaik apaki ngina aoyian eringa akilocokinet nyeyiakauna lonupitene ngolo a Papa ka Lokoku ka Ekuwam ngolo Akuangan. Abu Satan yaa adoketait alotoma apaki adio alo kinga akiyookino. Tolomuni nai enupitene Akuj erai ngina ebekoi: 1. Papa ngolo a ngikaru a daadang. 2. Abunore Ekuwam ka Akuj akiboikin neni a toto a ngina erai ITUNGANAN ngini erai aberu. (Ikiinakini mono iyong nen adio kitam a?) 3. Lokoku ngolo erai Akuj, arait ngina ka Akuj akiboii alotooma aberu, (Ekinyomit ka aberu).

Nai emam nyimwonikina Satan. Eroko inges nyerukauna akilipio neni keng, mati ca alorotin a ngice a ngulu egelaaka. Aso eroko inges iriarit ngitunga anakiyookino neni alwanan. Alotoma akimunono keng epukonokini inges ngitunga ebe ikwapei nyemisitor Akuj Papa ngolo apolon ngakiro nguna a ngitunga, nai torubakinete erai ngolo ililingi, inges atemar ebeit inges kilipae ekililingat. Apolou keng atemar ajemakin inges cut. Abu akitatam dang na topetakin akwap daadang, ka tokona alo India iriamuni iyong atemar ebe ngiyekalui ngulu edukokinitae Ekasuban ngolo apolon, Akuj ngina ililingi ebe ekudok nooi.

Ikwangina pa eitanitere akilip Ekasuban - Papa. Abu nai akilip torii lowae ngolo a "Toto ka Ikoku" ikwa ngiboro ngulu erai tokeraritetei. Alo Misiri dang ayiai epite ngolopei a toto ka ikoku ngolo anyaritae Isis ka Osiris. Alo India arai Isi ka Iswara. (kingolik nai iyong akikwaanu ngina a ngirorwa dang.) alo Asia arai Saibele ka Deos. Alo Roma abu totupaki ekoni nepei nen ka alo Caina. Kire, totamaki mono iyong aumokinet ngina a ngisacardoti a ngulu erai ngikalimonokinak a Roman Katolik ikwapei aponiata tolmariata Caina ido Madona ka ikoku ngini ayiai ibore ngini ekoni akica ka akolong elomunit a nakou a

ikoku. Apedorio aputo ngin akiloc ka ngina eyiai Lobatikan (neni iboyoo papa ngolo Roma) mati ca anguna ka agelanut ka adio a ngina cici.

Itemokino tokona aneni yok ayenun ageunet ngina a toto ka ikoku. Akuj ngina beru ngina kolong arai ngina esiaunan alo Babilon arai Semiramis ngina anyarito ngibukui ngulu alokide ebe Rea. Atunit inges lokoku anakan keng, ngolo asibit ani ebekoi kode ikoku dang, kitametei nabo erai ngolo aoyian, ngolo agogogngon, ka ngolo ebusan ngolo anirit ngaberu. Alotoma Ezekiel 8:14 enyaritae inges anen ebe Tamus. Alotoma ngikegirak ngulu alalak anyaritae inges ebe Bakas. Ido nabo aneni a Ngibabilon anyaritae inges ebe Ninas. Nai epite ngolo itodiunitere inges ikwa ikoku ngini edakitae a ngakan ido kitametei nabo inges erai ekile ngolo apolon ka dang torai "Lokoku ngolo erai ekile" ekiro ece ngolo ayiakatar inges arai "Ekile a toto keng." Ka alo India neni eyenere ngulu arei ngul ikwa Iswara ka Isi, itodiunitae (ekile) ikoni ikoku alokisin ka aberu keng.

Ebe Ninas logo inges Nimrod ngolo ke Ebaibul ikipedori iwon ayenun ngun ka akisikwaan ngiemuto ngulu ngorok ka nguna eyia lokitabo ngolo ka Ageun. Ebalu Pompas, "Ebe abu Ninas ekabaka ngolo Siria kijulak ngipetesio ngulu sek ngorok a nguna eitanitor inges akikamar. INGES ERAI NGOLO ESIAUNAN AKICODOKIN NGIKIDUNYET KENG. Abu inges kikama ngibukui ageun alo Siria tar Libia ikwapei pa ayeniata ngitunga lu epite ngolo a ejie." Ebalu Diodoras ebe, "Arai Ninas ekabaka epei ngolo ngorot ngolo ka Aisiria ngolo elimitoi alotoma ngiemuto ngulu ngorok. Amina inges ejie ido abu kitatam ngisorok keng epite ngolo a ejie. Abu inges yau tar Babilon dang nakipukao keng toroko ngirwa ngulu nyeyiakauna etaun ngolo Babilon." Angun ikianyuni iwon Ninas logo egeuni apoloo alo Babilon, abu todok Babel ka akimar Asiria, torau ekabaka keng, ido kipworok nabo akikamanar ngakiboisio ngunace neni pa ayeniata ngitunga ejie ido toyiarete alopite a ngolo apatanan lopite ngolo elimunitor Pompas.

Tokona alotoma Ageun 10, neni irworor nguna ke ebuku a Nimrod ebalu

"Ageunet ngina a ebuku keng inges Babel, ka Ereka, ka Acad, ka Kalne anakwap a ngina a cinar. Abu Acur tonyou anakwap a ngin, tolot todok Niniba, ka ... ka Kala,"

ka ngulu dang. Nai apotu ngikejulak todiakasi alopite a ngolo ka akijulun Acur ikwa Ekiro torai bo erai akirot ace ngina gela, apolou keng a Ngacaldi erai "Akitogogong" angun erai Nimrod ngolo ani kedau ariamun akitogogongio (Abu tosipok ebuku keng ka akitemun asigar ngina esiaunan alotoma akwap ngina itatamitae alopitesio a ngulu ka amija) abu inges tolot ameun alo Cina ka ajore keng ngina agogogongon ngin ido abu kikamana ngibukui ido todok dang ngitaunio ngulu ikote ata Niniba, ngolo alimokinitae ekiro keng, tar tokona dang atiaket ngina a etaun a ngolo eranyun a ngol enyaritae ebe Nimroud!

Ikwapei ikiyenunia iwon Ninas, eitana co dang atoanyutu Papa keng. Alotoma ngiemuto ngulu ngorok arai Papa keng Bel, etunganan ngolo esiakini Babilon. (Tokona iitana atoyenutu iwon a ne ebe Bel esiakini epite lo daadang, nai arai lokoku keng Ninus abu todok inges ka dang abu torau ekabaka a nen ngolo esiaunan, ka ngiboro luce dang.) nai alotoma Ngakigiret erai Kuc Papa keng a Nimrod: "Abu Kuc touru Nimrod." Mere ngun bon ikianyuni iwon atemar abu Kam dang touru Kuc. Tokona, alotoma etal ngolo a Ngimisirian anyaritae Annes ka apolou a Annes inges atemar "LOKOKU A KAM." alotoma ngiemuto ngulu ngorok arai Annes ekadwaran ngolo apolon ngolo a ngaputosia. Arai inges arai ekekoban erwor a ngakujo. Ekiro ece ngolo anyaritere inges arai Mekuri. (tosiom Ngiticisio 14:11-12.)

Ebalu Aiginas nguna ikamunito akuj naga ngina ayeneio ikwa Bel, Annes, Mekuri ka ngirorwa ngulu dang ebe, "Alotoma ngikaru ngulu ngorok ngulu alunyar ayiarete ngitunga daadang anapukan a Jove (Mere Jove a Ngiromayon, nai Jeoba a Ngiburanian ngolo erai engorot eringa eemut a Ngiromayon) amam ngitaunio kori ngikisila dang, ka nabo kirworos daadang angajep apei. Nai kelunyar nen abu Mekuri (Bel, Kuc) kijulut erwor ngolo a ngitunga (Neni anyaritere ekajulan ebe Amenetis) ngolopei tunganan ngol inges abu totiakatiaka ngibukui ekau tolomuni nai egurias." Ikianyuni iwon a ne atemar Bel kori Kuc Papa keng a Nimrod, inges kolong esiakini arikor ngitunga nawae aneni ka Akuj a ngina iyokino ido abu kimaima ngitunga "ikwapei ekejulan ngolo a ngakujo" akiyia ekabila a edin a ece. Abu inges kimaima ngitunga alosit kingaren a nguna ka adukun akai ngina aoyian ngin ngina erai lokoku keng aduki. Ekimaimaye ngol inges ayiauni egurias ka atiakatiaka ngina a ngitunga, kirotari nai inges arakau, "Ekejulan ka ekeguron ngitunga."

Kuc nai erai Papa keng a ekilipe a ngolo elalak ngakujo, kedaut nai ngitunga akitekin ngitunga ngice ikwa ngakujo, abu inges torau Papa keng a ngakujo. Anyaritae Kuc ebe Bel. Ido Bel alotoma ngiemuto a Roma erai Janas. Atakani inges erai ngolo eyiakatar ngireetin ngiarei ido totingite ebela ngolo esitiyiae inges akigurio ka akielanaria ngitunga. Igitari Obid ebe ebalu Janas anguna keng a elope ebe, "Akanyarito ayong ngulu a kolong ebe Egurias" anen ikianyuni iwon atemar ebe Kuc ngolo elimitoi Ebaibul, eketepegan ngolo esiaunan ngolo etidingit anupit Akuj apei bon anyaritae inges ebe Bel, Belus, Ammes, Janas, ka ngirorwa ngice dang, alokiding ngitunga ngulu kolong. Abu inges totamite ayiaun ngapukonokinetaka ka ngakijulunuyet aneni a ngakujo a ngitunga. Anguna ke etic keng a ngol abu inak anyunyura ka Akuj ielari ngitunga, yau atiakatiaka ka egurias.

Akitodol tokona neni esai ne, ikidau iwon ayenun neni kitoruni akilip ngakujo nguna alalak. Nai iyenete

iyes atemar eyiai alimitono a ekiro a ece a ngolo ebekoi Kuc ngolo aponi inakinae ekiro ngolo a "Papa kec a ngakujo"? ianyu iyong tokona a ne erwor ngolo sek ngorot ngolo ebala sek ebe, itodianar ngakujo alotoma ngitunga? Neni etoruni ekilipe ngolo ata Papa lo. Ebeit iwon ewara ngiemuto ngulu ngorok ikotere ikianyunia nguna ikamunito ekilipe ngolo ata Papa. Kire aponi temarae ebe Kuc inges etolomuni ayiauni ekilipe ngolo a ngakujo a ngauni, Papa, ikoku, ka Ekuwam. Ngakujo ngauni nga iriyian daadang. Nai ayeni inges nguna ka abunore a ekinyomit ka aberu, aso abeit toyiai aberu ka ikoku dang toyiakaun nai. Apotu nu kitiyiakin ekau ketwana Nimrod. Abu aberu keng Semiramis kitarau inges akuj, ido kitarau inges make toto a ikoku ka dang toto a ngakujo. (Lopite ca jik ngolo etaraunia Katolik dang Maria akuj. Ebasi ikes ebe amamukatar Maria asecit ido erai toto keng ka Akuj.) Abu inges (Semiramis) tonyarite Nimrod ebe "Seroacita" apolou keng ebe, "Ekinyomit ngolo ka aberu ngolo iikinitae."

Nyeyaa nai apaki ngina aoyian eringa aberu nyeriamuna akitopolorio nooi akilo lokoku, ka atipei topeleuni inges erai ngina aponi kitemunoe epica keng erai ngina erai inges icakit emun kwap ngina a ngakejen keng. Anyaritae inges ebe "Akwin ngina a Nakuj" ido kitarau nai inges Akuj. Ikoni jik epite ngolo napakana ekearere Maria toto a Yesu namamut atwanare ka tokona dang elap ngolo a ngikan-komwon ngolo a ekaru 1964 lopei lo, eyiai ekansil ngolo a Batikan akikatakin ainakin Maria ibore ngini emamukatar inges, anerai ecamito ikes, "Maria torau akesirworiunan Akuj ka ngitunga" "Maria toto a ngikanupak a daadang," "kori toto a Ekanisa." erai co keyiai idiobore ngini ebekoi Edin a Babilon alotoma edin edio, erai co ngol ekanisa ngolo a Roma.

Mere akilip ata Papa bon kolong abu kisiakin alo Babilon ayiai tar akilip nginibore ca daadang acamito ikes. Erai Babilon eteere akolong ka elap erai ngakujo, ka ngakujo ngunace daadang. Ibore ngini apol alotoma akwap arai akolong ngina apedorit akica ka ayiau dang amwanis ido totakani alokwap ane aneni a ngitunga esibit epira ngolo lulung ngolo ka akim anadis. Anen, torau nai akolong akuj ngina apolon ngina co anyaritae ebe Baal. Ewakinitae akolong esibit arira ngina ka akim ido nabo topeunite nabo emun dang alodiyete. Nyebuno yaa aoyiau eringa emun nyerauna emacar ngolo ka akolong ido ngolo aponi dang togeunae akilip. Abu nai akiitanit a Satan tosub elelebikin. Aponi kilipae inges ikwa Akuj. Apotu ngipitai keng tokokonokinos inges alo Perigamo anen alopite a ngolo emun a ngolo ayiari. Ekitoe ngolo ka ayenut nguna Ajokak ka nguna Aronok, ngolo tokona abu toyiakaun alopite a ngolo a emun a ngolo ayiari angol, pa abu tomodik Eva bon nai abu co tomodik ngasepico nguna a ngitunga.

Ekokini bo Perigamo erauni ekicolong a Satan ido nabo torai Babilon dang ekicolong keng ai? Eyiai abongokinet nabo angun dang tooma loemuto ngulu ngorok. Ngina ebusokinor Medes ka Pasia, abu esacardoti ngolo arai ekabaka ngolo anyaritae Atalus toem a lotaun tolot Perigamo kapei ka ngisacardoti keng ka akimunono dang ngina epol nooi ngina ayiakatar ikes. Abu nai inges kitemu apukan keng ngina kitete togelaana aneni a ngina ka apukan a Roma, ido topolo nai anapedor a Satan.

Erai ne ka auriyanut eemut ngolo a Babilon edin keng ka abunore keng Perigamo. Ayeni ayong ebe idongito ngakingiset nguna alalak nyebongokino ka ngace dang ajok ca sek alimun ngun daadang ikotere tocau aneni yok ejok nai mere robo akisiom ngiemuto nooi elosikinitoi iwon, nai elosikinitoi iwon ibore ngini ikingarakini iwon akisiom Akivot.

AKITORONET

Apukokino 2:14-15

"Nai eketoroniarit yong iyong a ngakiro a ngadi a nu. Eyiakasi kiding kus ngice ngulu etupito akitatam ngina a ekile a ngolo enyaritae Balaam a ngolo kolong abu kitatam Balak akicocoyiar Ngisirael nasecit anakinyam ngamuja nguna ainanakinitae ngakujo ka akitiyia amalao.

Ikwanginapei, eyiakasi kiding kus dang ngitunga ngulu etupito akitatam ngina a ngitunga a ngulu enyaritae Nginikolaitae nginipeibore angerit ayong."

Ananyamet angina a perigamo ana eyiai Ekapolon itoroniyarit ngakitatameta ngarei nguna engerit inges: 1. Akitatam ngina a Balaam ngina ayiauni ngaputosia ka ngasecisia nguna alalak alo Baal-Peor, ka 2, akitatam ngina a nginikolaitan, nguna sek arai ngiticisio bon alotoma anyamet ngina ke Epeso. Kimorik iyong ngakitoronet nu ka toyeni atemar etee inges Perigamo ikwa ekicolong ngolo a Satan, ka erai tokona ibore ngini epatana atemar ka kitemokino dang akitogogong ebe emorikin edin ngolo a Babilon ka Ekiristayone.

Tokona mere nu nguna tamakina nai erai ngakiro a ngiemuto nguna iyokino nguna ikipedori iwon ayenun ka abongor loemuto paka neni ebai ekaru 36 A.D. ka ibu co natukot ngina a Nicea ngina a ekaru 325. Ngina aponiata Ngikiristo (ngulu arai Ngiyudayan alotoma akidouno) kielaros alo Yerusalem apotu ikes toloto nakidingon daadang kielarito eemut, nooi alotoma Ngisinagogae. Anen alotoma ngikaru ngidi ngiuni, kori apaki ngina a ngikaru 36 A.D. Asir adol Eemut Roma ka dang Janas ka Andronikas etodolete inaa, ngulu arai ngikiakia ikwapei igiritere alotoma Ngiromayon 16:7. Abu etic torotok ejok aina alotoma ngidi karu paka ngina alomuniata ngipegeta ngulu ruba alokiding Ngiyudayan make inaki nen ekepukan

Kilaudia iritari ikes alo Roma. Anguna eritarere Ngiyudayan alotaun abu akoit ngina ke egur a ekanisa a ngolo cici a ngol tobila. Acepaki arai tar Ngiyudayan kerai tar ngikarikok ido adaut aekar. toraut ngamesekin ngun nguna nyewoikinitae, ido Akirod dang kerai ngina nyigiritae ikwa ibore ngini ikigangi kepatana nooi ngamesekin nu akimasar ka akilikorio dang alotoma ngikaosok ka ngikapir ngulu ka apaki a ngina. Anguna a ngipeei a ngulu sek atenito, ka alacakino ngina ke ekuwam a ngolo etidingan Kristo, ikiriamuni iwon atemar abu ikanisa ngini cici alo Roma en torau pas kibusokin, ka togeuni nai akitolomun ngasuban nguna ekapirioko alokiro a Ekiristayone.

Ngina adolioto ngikaru ngulu ka angerit Ngisirael alo Roma¹³, pa apotu ngitunga ngulu sek esiakinete alimonokin nen tobongut ikwa Junias ka Andronika paka ekaru 54 A.D. kingolik nai aronis kec apotu ikes toriamut ekanisa ngolo arai cut ekapirit. Ayiakasi ngalitarei lokanisa neni ewanakinete ikes ekinyate ido kinumunumiata dang ngasuban nguna kapid. Emam pa apedorio adolokin gitunga ngulu ewakinetae akirik ekanisa ngol, aso apotu ikes ka ngikudo ngulu apotu kikatokis arubakin erai ngulu eyiunak togeut ekanisa ngolo kitete, kori ekanisa ngolo a Roma ngolo a ngiarei. Abu Akuj kitiyia anajokis keng alokiding kec ngakitaanyuneta ka ngaumonokineta paka ngina ayiakaunor nabo ekanisa ngolo a ngiuni. Ido anguna aratarataer ekanisa ngolo esiaunan ngolo kapid MERE ekiristayot alokilipe keng pa abu tonger epite keng ngol nai abu torubak ka EROKO ERUBAKINIT ERAI ekanisa ngolo a Roma - ekanisa ngolo a Roman Katolik.

Tokona neni lala yok eyiakatare adiakar ngina ka atemar ebe ngini daadang kori ikes daadang ngulu enyarasi make ebe Ngikiristo ebe eraunete ngulu imanit Satan ka tutupakinete dang aronis ngina earit ka apukan. Nai mere ikongina. Ayiai ekanisa ngolo esiaunan lo epoloe nooi ka kiyiata dang alokimar akitodol ngina aponiata ngikapolok ngulu ka apukan ngice ka ekepukan dang tominuniata ekanisa anguna ka atametait kec a ngina a politik. Anen ani eriamunete ngikarikok ngulu a ekanisa a ngolo esiaunan atemar ikiminae ikes, apotu ikes kisitiyiata abaati ngin anguna ka akigang apukan akitoron ngikanupak ngulu eyokino ido apotu kiitana akisicanio kec mati ca erai kepotu ikes nanok kec. Epei alokiding ngibicopo ngulu ke ekanisa a ngolo esiaunan a Roma, arai Anisetas ngolo ayiai apaki ayiakar Polikap dang, ngina a ngikaru a ngamia a ngiarei.

Ngina eiraria Polikap ngolo ekinyoma lo ebe adau ekanisa ngolo esiaunan ngolo a Roma akilip anasuban a nguna kapid ka ebe adaut ikes akiranyun tar akiyookino ngina a Eemut, abu inges tolot inaa akimaima ikes kibelesinos. Abu inges kingolik ikes eriedikete a longaren ngaputosia nguna alimonokinitae ngirorwa a ngikiakia ka ngikakwang. Abu kingolik ikes inokete ngakandola ido kicunyete ekinyate dang analitare. Abu kingolik ikes ilipete (Pasover) akilip ngina kiitunitor akolongit ngina kolong alomuniata Ngisirael alo Misiri alokiro a ece a ngolo enyarita Ista, neni co etopolorioto ikes amukati ngina lulung ngina etiyiaunitae ka akerarit Akuj ngina erai akolong, ido tobukosi tar ebiini ikwa ibore ngini ilepere ngakujo. Nai ekakwang ngolo amojongit lo ngolo abu tolot ngamairei nguna edolito 1500 pa apedorit akiretakin akimasara kwap kec ngin. Abu Akuj kirwor aneni keng apaki ngina arotokinio inges, "Adau Epraim adukokin ka ngaputosia, aso kimieki inges bon," Kosea 4:15. Nyebuno Polikap tobongu nabo.

Ayiai ekanyianaran epei ngolo aronon nooi ngolo anyarita Bikito abu inges kilunyokin lorot ka Anisetas. Abu inges kitolomu ngasuban nguna alalak nooi tooma lokanisa ngolo esiaunan, ido abu nabo tolot kingaren kikatakinete dang nooi akimaima ngikanisae ngulu eyokino akijaar ngatameta ngunapei. Aso pa apotu ngul kitiyiata ikwapei acamitor inges nai abu inges kilou alowae a ngolo ngiketiyiak ka apukan anguna ka akisican Ngikiristo ngulu eyokino, kirisi ikes lokikosio, ka akimasanakin ikes mabus ka dang tocamanakini atwanare neni a ngulu alalak. Akitaanyunet apei ngina a ngiticisio keng a ngulu asilianak eriamun aloemut neni abunio ekepukan Septimos Seberos ngina aponere kilounere ekepukan Kalisto (ekone a Bikito) abu toar 7000 alo Tesalonika anerai elipete Ngikiristo lu (Passover) alopite a ngolo a Ekapolon Yesu ido mere alopite a ngolo ilipere Astate.

Asir nai emusabibu ngolo aliokonon ageu angakin Akuj adedengu keng ka akiar ngiseuna, ikwa ngina kolong etiyiator Papa kec, Kaino ngina aaria Abele.

Abu ekanisa ngolo a kire kikatak alimokin ngolo esiaunan ngol akiki. Ka pa apedorit. Abu nai togeuni alalaar nooi. Abu nai inges kisirwor ngitunga a nguna ka akitoron ngikinyom ngulu iyokino. Apotu ikes temasi ebe ikes ka ikes bon erakai ngulu ikiwoikinit Ekapolon Yesu Kristo, ido apotu toreboros ebe ikes ikirai ekainisa ngolo esiaunan alo Roma, ebe ikes erakai ekanisa ngolo esiaunan. Kire arai ikes ekanisa ngolo esiaunan, KA DANG ERAI KIRE.

Alotoma apaki ngina ka anyamet angina angauni ikiriamuni iwon ngikanisae ngiarei ngulu elimorito ekiro epei ido toyiai adwaris ngina ka atiakatiaka kiding kec. Abu toeka anakiyookino, kimorikin ka ngaputosia ido emam akiyar alotoma keng. Abu inges kinyal akekuwan ido iwapito kona inges ngimacarin ngulu ka atwanare (mere akiyar), epol inges anguna ka alalau a ngitunga. Etamunit akwap inges. Erai nguluce itukot ngini cici ngini isicanio. Nai iwapito ikes Akirod, ka etupito ikes ngakitanyuneta dang. Engaleununuyete ngikadiakak ka eyarununuyete ngikatwak dang. Eyari inges ka akiyar angina ka Akirod ka akuj. Mam nyeminakinit inges akuwan keng, nai imidikina lokiro keng ka nakiyiun inges akitodol atwanare.

Aso abu nai akisiciano ngina a ngikapolak a Roma todoik ngikanupak ngulu eyokino akitodol ngina anyounio Konstantain ido tocamaki ngitunga daadang akilip. Esibit eyiakasi ngakiro ngarei nguna acamakinere alacakina na. Ngina esiaunan mam nyepona ngikepukak ngulu ajokak ngul kisicana ngikiristo nai ngina ikwapei aekariata ngul, apotu nai ngulu aarak Ngikiristo toyiakaun. Abu earit ngol tolot alopite a ngolo aronon akitodol ngina alimunere atemar kimiekisi Ngikiristo bon. Apolou keng ngina a ngarei inges ngina eyenen nooi ayiakatar Konstantain ekiriam edio ngaren keng ngolo ka akimasar ebuku ngol daadang. Abu inges apei kolongit anajo keng kingolik emusalaba ngolo akuangan alokingaren keng. Abu inges topupu atemar erai na abaati ngina aronon neni keng nai ebe ani erai kilipa Ngikiristo a nguna ka akiloun keng, elouni inges ejie ngol. Abu inges kiik ikes alacakina erai kelou inges. Abu inges kilou ido aponi tocamakinae akilip ka alacakina ka ekicik ngolo a Nante, 312 A.D.

Nai alacakina na alotoma akisiciano ka atwanare na mam pa arimaana alopite a ngolo esiakinia atakanun. Abu nai Konstantain torau ekegangan. Ikwa ekegangan, nguna alosikinit arai nguna adeparito nguna a eketen, aneraai abu inges toriamu atemar iitanit ekanisa akingarakinet aneni keng alotoma ngakirosia keng. Abu inges kingolik ikes epeganakin alotoma ngakirosia ngace, epei kec arai Arius, ekanyianaran ngolo ka Alekesanda, ngolo abu kitatam ngikewapak keng ebe mam pa arai Yesu Akuj nai esubuna ngolo edit, ngolo erai Akuj asubuni. Abu ekanisa ngolo ke ewae a ngolo a Lotoo toyiakaunotor atametait ngina egelana, abu Ekanisa ngolo Alotoo tonupite atemar ebe erai Yesu Akuj alope nai tobasi ikes ebe, "Irian inges ka Papa." Alotoma ngakiro nguna ikote ngun kapei ka akitolomun ngasuban nguna kapir tooma nakilip, abu nai ekepukan tonyara ekanisil ekaru ngolo a 325 toyiai atametait ngina ebala ebe kode epedori ekepukan adocakin ngigurupo lu daadang kapei ka todaut dang agelegelanut alokiding kec, ido potu nacamanar kapei toraut daadang ngipei. Nyerai nai kona ibore ngini eumokina, ebe tar kegeunito ngakiro nu aneni a Konstantain nyepona ngun totwaka nai eyiarete tar tokona dang ikwa, "Atukot Ngina a Ngidinio Imorikina"? keyia nguna apotu tobucito inges nyirikakina, irikakini co ananyamet a na, alotoma akimorikin lolo a Ngidinio.

Tokona elomune ngolo ka apukan tooma lokanisa erai ibore ngini banganot aneraai emam nyeyeni akwap akiyookino ngina eyiai tooma Nakirok kori ngirotin dang ngulu a ekanisa. Kaninyo, aneraai atametait nginapei abu Ekansil toyeyu ngin ebe ediakarit Arius Abu ekabaka totap nabo ngakiro ngun nabo ekau a ngikaru a ngiarei ido ameun a nen aponi akitatam ngin kitingakinae lotunga.

Nai arai ibore ngini ayenen aneni ke Ekapolon ebe imorikin ekanisa ka apukan, aneraai ekiro ngolopei ebekoi Perigamo lo erai apolou keng atemar, "Ngolo edaunit adukokin." Ido nguna a kire abu apukan kapei ka ekanisa todukokinos; abu Politikis ka edin todukokinos. Erai nai ngidwe ngulu ka akimorikina a ngin ngulu jik aronok ngulu nyalinyala ngulu adau akwap ayenun nginapei jik. Emam akiyookino alotoma kec, ngirotin bon ngulu aronok ngulu a Kaino (ngolo arai ekidouno ngolo nyalinyala ngolo esiaunan).

Mere eweding ka apukan ka ekanisa bon abu toyiakaun anapaki ka anyamet a na, nai abu edin ngolo a Babilon tolomu ka acamakininet lokanisa ngolo esiaunan. Toriamuni nai Satan alolomu ngolo a ekiro a Kristo ido abu tosipor alokicolong ikwa Akuj ngina ilipio. Anguna ka agangan ka apukan apotu ngikanisae kilunyokin nakais nguna ajokak nooi nguna arekina sek ngalitarei nguna a ngamoru a nguna akwangak ka ngaputosia nguna a ngikakwang a ngulu adaut aekar. Ido erai ananyamet a na inges ebunio "etiayang" ngolo ka Apukokino 13:3 ngolo aponi towanitetei akitodol natwanare: (apukan ngina a Roma ngina kapirit) abu tobongu nakiyiar ka apedor ikwa, "Apukan Ngina Asegan Ngina a Roma." Ebuni Roma ikwa ebuku ngolo a ngiboro akicanakin ido alotoma apaki ngina eapi na icanakin co nooi; nai nyemisitae napakana, aneraai epedorete ngidinio ngulu ka apukan keng ngul akingarakin ayiakau keng kidiana akwap kipukate alotoma neni nyetakania a lokinga.

Kimieki eketodik iyees akiyookino na alotoma nguna Igititae, aneraai nyacamit ayong itunganan idio etamit atemar kode erworu ayong Apukokino ngina erai nakangbon - ngina emam nyeriamun Anakigiret.

Daniel 2:31-45,

"Ibu iyong Okoe erwosit anakiruja kon kingolik etorube ngolo apolon, apol etorube ngol nooi ka ayiakar akica ngina emam akica ngina epedorio akisikwania awoi etorube ngol alokingaren kon ka ikitubuli etakane keng. Etiyaunitae akou a etorube a ngol a egolid a ngolo aliitae ejok, etiyaunitae atorobu ka ngakan keng a esilipa, etiyaunitae ekore ka ngamuroi a eburonis. Etiyaunitae ngipiis a etorube a ngol angasuwa ka etiyaunitae ka etiyaunitae neni dapal a ngakejen a ngasuwa ka ecoto. Apaki ngina iteo iyong etorube ngol abu amoru ngina pa ayororit itunganan tocakun todo neni dapal a ngakejen keng anguna etiyaunitae a ngasuwa ka ecoto ido tobwangabwangaar neni dapal a ngakejen keng ngun. Apotu nai ngasuwa, ecoto, eburonis ka esilipa ta egolid tobwangabwangaar daadang kikwanikin ka ngamilo nguna ekutari ekuwam analos nakamu ido abu ekuwam kiwoko nganyile a etorube a ngol neni nyeriamunor tar apei dang. Nai abu amoru ngina adoe lotorube ngol toruwor emoru ngolo apolon nooi ngolo apetakina nakwap daadang. Erai ngun ngakiro nguna ibu iyong kiruja. Ikilimokini tokona isua iyong erwosit apolou a ngakiro a nguna ibu iyong kiruja. Okoe erwosit, iyong irai erwosit a ngirwosi ngolo ikiinaki Akuj ngina Anakuj apukan apedor ka

agogongu ka apolou napedor kon. Adau Akuj ainakin ngitunga ka neni daadang ibooyoto ikes, ka neni ibooyoto ngitiang ngulu ka ariet ka ngikieny. Ikituruwor iyong ekepukan kec daadang. Iyong irai egolid ngolo itiyiaunitae akou a etorube a ngol. Ekau kon eyiakaun ekepukan ece ngolo epalag anapolou keng akilo iyong. ekau ke ekepukan a ngol, eyiakaun ece ngolo epalag nooi akilo ngolo a ngiarei ido inges ipukae akwap daadang. Eyiakaun nabo apukan ngina a ngaomwon ngina egogong lopite ngolo egogongio asuwat: asuwat ngina epedori abwangabwanger ka akinyadiar ibore daadang lopite ngolo ebwangabwangeria asuwat ngiboro, Itiyiai apukan ngina a ngaomwon dang ngun ebwangabwangeri ka inyadiyari ngapukasinei ngun daadang lopite ngolo ibunio iyong kingolik ngakejen keng ngimoyo a ngakejen a etorube a ngol arai asuwat ka ecoto nyerubakini apukan kon erai apei nai eyiakaun agogongu adio ngina ikwaan ka ngina ka asuwat neni keng lopite ngolo ibunio iyon kingolik asuwat inyalal ka ecoto lopite ngolo arakatar ngimoyo ngulu a ngejen ka neni dapal a ngakejen ngsuwa ka ecoto. Angun eruwor apukoan kon ngina egogong ka ngina epalag lopite ngolo ibunio iyong kingolik asuwat inyalal ka ecoto apolou keng atemar ikatakinete ngikepukak ka apukan a ngin akimorikin ngitunga kec anakiiitanakin nai nyepedorete akimorikin kapei ikwa ngina nyepedorita ngasuwa ka ecoto aruwor ibore ipei. Alorwa a ngirwosi a ngul iwakini Akuj ngina Anakuj apukan ngina nyepedorio alemar kori nyeinakinio apukan ngin neni a ngitunga a ngice. Emunyari apukan ngin ngapukasinei ngace daadang kitalu ido erubakini inges ngikaruka ngikaru lopite ngolo ibunio iyong kingolik amoru ngina pa ayororit itunganan eakun alo Moru ido abu amoru ngin tobwangabwanga asuwat, eburonis, ecoto, esilipaka egolid adau Akuj ngina etiron alimokin erwosit nguna itiyiakin alorwa angulu eponito. Erae ngun ngakiro kire nguna ibu iyong kiruja. Emaikina iyong tonup atemar nguna eksileerki ayong iyong ikes erai apolu kec.”

Epukoritae a ne epite ngolo moi eyiakaunor ngaren, erai lo eemut ngolo eroko nyitodolikino ngolo adwaritae atemar ebuni nakwap ameun alorwa a Daniel paka ngina ebunio Yesu akipuka ikwa Lokoku a Daudi. Eyenio apaki ngin ikwa, “Ngapakio nguna a Ngibukui.” Eyiakar inges tooma keng ngatiaketa nguna ngorok ngaomwon: Babilon, Medo - Pasian, Ngigirik ka Ngiromayon. Apukan ngina apol nooi inges ngina a Babilon ngina etodiunitae erai akou ngina ke egolid. Apukan ngina atupit ngin anasir arai ngina a Medo - Pasian ngolo elimorito ngiemuto dang atemar amam apolou ngina ajokan ayiakatar dang ido esikwanitae inges ikwa ngikisin ka ngakan nguna a esilipa. Totupaki nai anyamet ngina a Ngigirik ngulu arai ekabaka kec ngolo aason nooi alotoma ngikarikok ngulu a ejie ngulu abu akwap toanyunite aso etemokino kire inges itamio eyiakatar ngamuroi ka akook ngina a eburonis.adit apolu keng pa atia ngina a nguna arei anguna engarakinito inges. Abu nai ebuku ngolo esidion ngolo arai apukan ngina a Roma kitodiaritetei inges ikwa ngakejen ka neni dapal a ngakejen. Nai etodiaritae ngibukui ngul ikwa ngiboken ngulu a (egolid ngolo asegan, esilipa ka eburonis) arai apukan ngina esidion na asuwat bon anakejen, nai ani edoli nakejen neni dapal torau akinyalakina ngina ka asuwat ka ecoto, ka mam ngiboken ka ngalup nyimorianakin ido potu itemokino ka togogong. Mere nugu bon, nguna eumokina, ebuku ngolo esiaunan lo (Roma) erubari alopite a ngolo eumokina a ngolo eyiakar inges alo “Apukan ngina inyalinyala) paka ngina ebunio Yesu.

Apukan ngina a Roma ngina ka asuat na (itodiarit asuwat apedor ka apedor ngina arienyanan ngina eranyunan neni a ngulu itepigito inges) abeit toyiakaun alotoma ngatiaketangarei. Ido kire arai ebuku atiaka ngrwatin ngarei - Kde ka Too. Ka arai daadang ngulu agogogngok, ngulu epedorito akiranyun nginibore daadang eyiai kingare kec.

Nai ikwangina sek ibusonokinor akibuses ka ngapedorosio nguna a ngibukui, abu nai ebuku logo dang kibusokin. Anen abu Roma kibusokin. Topalikini nai apukan ngina a Roma arakau asuwat. Abu kibusokin. Abu toriamu awanasit ngina ka atwanare. Pa apedorit nai Roma akipuka nabo. Asir adaun. Epite ngolo atamitor akwap ngol. Nai adiakarit akwap nooi, anerai akou ngin (Roma) ata kewanan dang pa awanan akitodol natwanare. (akijulunet ngina ka Apukokino 13:3, “Ka akou keng apei atakani esibit ewanan, edokole dang torai ngolo etuboro. Ido aponi kitangalekinoi inges alotoma ibore ngini adikino eari inges. Ido abu akwap daadang kiwapak etiag ngol ka toumokinite.”)

Iteete ngiunga Roma. Iteete ebuku ngolo a Itali. Ido ani iteete ikes emam nyeyenete atemar ebe Roma ka ngikisila keng ngolo agogongok ngul neni eyiakatar Papa adiokiding neni erai akibois keng inges atemar ebeuku alotooma ebuku ngoloce ido eyiakatar ikes dang Ambasada ka ijaununui dang ta ambasada. ROMA NGOLO A NGIKIRISTO NGOLO ALIOKONON (enyaritae dang ebe, etaun ngolo ibooi ngikaru ka ngikaru - okoe epite nai ngolo iyanyanaror) TOKONA IPUKAT INGES ALOPITE A EDIN NOOI AKILO NGINA SEK ARAKAR ROMA NGOLO KAPIRIT NGOLO EPUKAT KA ASUWAT KIRE A NGINA A NGIKUP. Abu Roma toriamu epite ece ngolo ka akiyiar apaki ngina emorikinia Konstantain ekanisa ka apukan ido kisicat akimorikina ngin a ngikup. Ekuwam ngolopei abu kitobobokinite Roma ngolo kapiirit ye inges tokona itobobokinit Roma ngolo kiristayot ido tolikono lo. Ingolikinite iyes atemar ikote nu nege anguna iyeniata iyes ebe nyebuno rika apukan ngina a ngaomwon todaun nyebuno totwaar; abu ca kilocok eyiakaunitene keng ngolo alokinga bon.

Kedau ekansil ngolo a Nicea ayiaun apedor ngina ka apukan a Roma, etakani esibit kemam ekisal ngolo kebu ekanisa lo toyiakatar. Ekiro ebe Ngikikiristo inges esiauni ayiaun akisiciano, ido torauni nabo ekiro ngolo a ngikesicanak. Erai alotoma anyamet na inges abunio Agastin ngolo Ippo (354-430) toyienia ekisil ngolo abala ebe ebeit ekanisa ka IITANA ekanisa kisitiyia ngikup anguna ka akinyakunia ngidwe keng nanok erai kepedor, ka dang ebe iriamara ngun ka Akirok ka Akuj akiar akiar ngulu itwangito ka ngulu aoliyosi. Alopeget keng ka ngulu a Donetis abu inges kigir ikona. "Ejok ca kire ayiaun ngitunga akilip Akuj ka akitatam akilo ameun ikes ka akitukurian akisican kori akiterieb, nai nyiwapitae ngun kotere anera i epite ngolo ngorot ngol inges ngitunga ngulu ajokak, angun ikes ngulu nyepote arimaar ngun ebeit kimiekinae. Anerai ariamut ngikalalak (ikwapei adaunia sekayong akitogogong ka etogogongi dang a ngina kolongit) ka akitangakinio mono ka akitukurian ka akiterieb, ikotere nai epedorete ikes akiwapakin alotoma ngiticisio nguna sek esisautikesalotoma Akirok." "Erai tar kejokak ngulu igangitae ka amina, elalak nabo nooi ngulu igangitae ka akitukurian. Anerai ngae mono tokona ice epedoriaminakin iwon nooi akilo Kristo, ngolo abu tojalu akuwan keng a nguna a esipan?"

Tar kedau inges anyarare Petero ka ngikiakia ngulu a ka akirot Keng bon, ngina abunio inges akiitan anyarare Paulo, pa abu inges kitingau inges a eporoto Keng, nai abu towataki kwap ka apedori keng; ikotere nai epedori inges ayiaun ngolo arienyana anakiyookino a ngina ka akirionut ngol, akiitan akica ngina ke etau, abu inges mono ekingaren inak inges amuduko jik ngina a ngakonyen. Kaninyo nai nyepedoria ekanisa akisitiyia ngikup akinyakunia ngidwe keng ngulu aoliyosi? Ebalu Ekapolon dang elope, 'toloto lorukudei ka namon, ido kitingaut ikes aponare tooma.' Aka nabo apedor ngina abu ekanisa toriamunite alotoma alimokinet ka Akuj ikotere apaki ngina itemokino, alotoma ekabila ngolo ka akiyiun ka akiyiun ngina a ngikabakae, torau ibore ngini kisitiyia ikotere ikes ngulu eriamunio alorukudei ka anamoni - inges atemar ngulu eyiakasi nadiakar kori ngulu etiakara - ebeit kitingaunae aponare tooma, ka dang nyebeit ikes toriamut akitoronet adio alotoma akitingaunio."

Ayiai akure nginaa ngaokot epoloe. Abu emusabibu ngolo aliokonon anakwap a Spein kilipa ekepukan Masimo Alomar akisiiria ngikanupakngulu iyokino ngulu ayiakatar Akirok, ngakitaanyuneta ka ngaumonokinet alokiding kec. Anen abu Bicop Itakas yau Ngipriskialanot Turebe (385). Abu inges kisitaki ikes anguna ka akapil ka eyiare ngolo aronon ngolo ka amalao ka aponi toarae ngulu alalak. Abu Martin ngolo a Tuwas ka Ambross ngolo a Milan kikaleuta nguna a nu idoapotu kikatokis nooi atemar kerai tojongo earit lo. Ngina abunio akisiciano na yaikinia apaki adio, apotu ngibicopo ngulu arei lu towout akimor akilip ka bicop Idatus ka ngice dang ngulu ekote inges. Erai ibore ngini etubulon atemar ebe arai atukot ngina a Turebe acamakini eare lo.

Ameun anapaki ana, torai nooi alotoma ngikaru ngulu ka akirionut, ikianyuni iwon anen ngidwe ngulu ka akuwan isicanito ngidwe ngulu a Ekuwam, tar kelimito ikes daadang Papa epei lopiteca ngolo kolong ka Icmail ka Isako. Ebuni akirionut ngina ka akiranyun a lokuwam akiyiatakin ka ido ebuni akica ngina ka akiyookino ka Akujadungere, kidong enyipinyipi iwadio. Anerai erubakini akiikinet ka Akuj iyokino, "Ecai akica anakirionut ido emam nguna epedori akirionut akitiyiaun."

Aso akitodol tokona esaa logo, eroko ayong nyeyiauna nguna sekeikinit ayong akitap ikotere epite ngolo alotoma ngiemuto ngolo apedoria edin ngolo a Nimrod akinyalakin ka ngolo a Ngikiristo. Iitunito iyes aytemar ebe abu Atalus toem alo Babilon tar Perigamo ido kisiak apukan keng anawae apukan ngina a Babilon. Abu apukan keng torotoki ejok alotoma ngikaru, kitolosi akuj ngina ka akwap a na. Abu nai totupaki akilunyonokin ngina a ngisacardot ka ngikabakae Atalus paka napaukan ngina ka Atalus angolo angiuni ngolo abu alotoma akimunono ngina erai Akuj bon eyeni kigangaria apukan Roma. Abu nai Julias Cesare kirota akiyia apukan ngina ke Ekuwam ka nginace sek ka akwap anera i abu inges torau Papa Masimo ngolo a edin a Babilon ido ane arai inges esacardot ka ekabaka dang. Abu apis na torubaki ikoba alokepukak angulu akitodol napaki a Masimo ngolo a ngiuni ngolo abu tonger. Alotoma eemut ngolo a Stepano nen ekamaria nai Papa ekipukae nen abu ekepukan ye tonger nai tokona eroko iwon ikiyiakatar Papa nakwap, ido erai kire inges jik Papa Masimo. Enapit inges akopiya ngina eyia ngabetan ngauni ido kiboye alo Roma. Ka alotoma Apukokino 17 nyeroko nabo Akuj elimit Perigamo ebe erai akibois a Satan kori ebe akibois ngina iboyoo Satan. Mam, nyeroko nabo ekicolong keng ngolo kipukaet eyiai Perigamo, nai eyiai neni a Babilon angina ka AKIMUNONO. Nyeyiai rika Babilon kire, nai neni a Babilon a ngina ka AKIMUNONO. Eyiai lotaun ngolo a ngirongan a ngika-karei. Ekarikon keng erai eketidingan Kristo anera i ekama inges ewae ngolo sek a Kristo ngolo erai inges bon ilipanakini ngitunga kainges bon epedori akitim ngsecisia a ngitunga. Ee, eroko Papa Masimo ikiyia ka iwon tar tokona.

AKITATAM NGINA A NGINIKOLAITAN

Apukokino 2:15,

"Eyiakasi kidding kus ngulu irumito akitatam ngina a Nginikolaitan, ibore ngini angerit ayong dang."

Ipedorete iyes akiitun atemar abu ayong alotoma anyamet ngina Epeso atolimoki iyes ebe ekiro ngolo ebekoi Nginikolaitan lo elomunit alotoma ngakiro ngarei nguna ka angajep a Ngigirik apolu keng Nikao

apolou keng ebe akikamar; ka Lao apolou keng ebe esipan. Erai apolou a Nginikolaitan "Akikamar ngameskin." Tokona nyobo ikoniata ngakiro nguna aronok nugu ne? Eroko aneraai mam sek nyiwakinit Akuj ekanisa Keng nakan ka arikio a ngina erai ngitunga eseete ngulu elosete anaosou a ngina a politik. Iwakinit Inges Ekanisa Keng nakidario ngina a ngikiliok a ngulu ilelebakatar Ekuwam, ka ngikiliok ngulu eyiarete akiyar ngina ka Akivot ngulu erikito ngitunga ka akitan ikes ka Akivot. Emam nyetiakatiaka inges ngitunga kiwanaki logurupo ikotere nai eriki esacardotiane ngolo asegan ngulu alalak kec. Iyokino ca atemar ebe ebeit esacardotiane torai ngolo asegan, ee robo asepic daadang iitana torai ngina asegan. Ka nabo emam akibois adio alotoma Akivot ngina ecamakinit Ngisacardot kori ngikejaanakinak kori kerai bo dang ngulu ebekoi eyiakasi kidding Akuj ka ngitunga anguna ka akilipanakin ngitunga, kori mam tar adiokiding ngina etiakakatar ikes anapaki a ngina ilipere Ekapolon. Ecamit Akuj ikes tominas inges daadang ka kijaanakis inges. Nai eranyu epite ngolo a Nginikolaitan ekijaanakinakine ngol akilo adau inges atiakar ngikejaanakinak aneni a ngitunga ido kitarau ngulu apolok nooi akilo arakau ngiketiyiak.

Tokona ageuni akitatam na ikwa ngiticisio ananyamet a ngina esiaunan. Etakani esibit eyiakasi ngakiro loboro ngiarei: "ngikasikou" (ekimat) ka (ngibicopo). Ata bo kitodiunito Ngakigiret atemar elalak ngikasikou alotoma ngolo kanisa, apotu ngicekec (Iginecas ece alokiding kec) togeu akitatam ebe atametait ngina ke ekanyianaran ngin erai ebeitunganan ngini apolon ngini epolokinit ngikasikou.

Tokona nguna a kire ikes nu ebe ekiro ngolo ebekoi "ekasikout" lo itodiarit ekabila a itunganan a ngin, ido nabo ekiro ngolo a bicop itodiarit apis a itunganan a nginipei a ngin. Erai sek ekasikout tar dang erubari itodiarit ka apatanu aoyiau ngina ayaa itunganan alotoma Ekapolon. Mere inges ekasikout anguna aseunere kori enyonyoere, ka ngunace daadang, nai anguna ka ANGOROTONUT KENG. Erai inges etunganan ngolo eyeni idiobore, ngolo itatamitae, mere ekebelokinin ngolo kitete, ngolo ikinyoma anguna ka ayenut keng ka akiwa keng ngina aoyian aloyiare a ngolo ke ekiristayone.

Nai mam pa apotu ngibicopo kicata anabaruwae a Paulo, nai apotu toloto neni a Paulo apaki ngina anyaritor Paulo ngikasikou alo Epeso tar Miletas alotoma Ngiticisio 20. Alotoma ngulu cicik 17 ebasi nguna igiritae ebe, aponi tonyarae "ngikasikou" Alotoma ngulu cicik 28 enyaritae ikes ebe ngiketeok (ngibicopo). Ido ngibicopo lu anguna arakatar, (tomam angayangaya ngulu ayiakatar epolitik natameta kec ka kiburite apolou nooi) tokuruworos ebasi ebe apolou ngina ka Akivot a ngina alimunit Paulo ebe epolok ngiketeok akilo ekasikout edio ngolo a ekanisa ngolo eyiakatar apedor alotoma ekanisa keng bon. Aneni kec ebasi ikes kode erai ekanyianaran itunganan ngini epol nooi nginico epolokinit ngikarikok ngulu alalak. Enupitene ngol emam tar Anakigiret kori a loemuto, torai bo ngitunga ngulu ekote Polikap dang agongara lorionget.

A nen nguna apotu totakanut ikwa ngiticisio ananyamet a ngina esiaunan abu jik torau akitatam ngina eleere ido eroko ikoni neni tar napakana. Eroko ngibicopo iitanito apolou ngina kipukaet ngikiliok ngulu alalak ka akisitiyia ikes alopote a daadang a ngolo iitanito ikes ka akiwanakin ikes neni daadang ecamito ikes anakijaanakin. Itepegit ne arikio ngina ke Ekuwam a ngolo Akuangan a ngolo abala, "Totiakakinae ayong Paulo ka Baranaba anguna ke etic a ngolo anyaritor ayong ikes." Erai nen akitidingit Akivot kori akitidingit Kristo.

Matayo 20:25-28,

Abu Yesu tonyarau ikes neni keng tema, "iyenete iyas atemar ngikapolok ngulu a Ngibukui ipukato ngitunga ka arienyao. Nai nyiitana kikote neni aneni kus: Nai inges ngini ecamit apoloor alokiding kus torau ekejaanakinan kus: ikwapei pa abunio Lokoku a Itunganan dang akijaanakin, nai akijaanakin ka akipotokin akekuwan araut etaci a ngulu alalak."

Matayo 23:8-9,

"Nyiiitanito ebe itonyarata iyas ngitunga ebe Rabbi: aneraai eyiai Ekapolon kus epei bon, inges Kristo; ka irakasi iyas daadang ngikaitotoi. Ka nabo nyinyarata idiotunganan daadang alotoma akwap ebe Papa: aneraai eyiai Papa kus epei bon, ngolo eyiai Nakuj."

Anguna ka akitacaun nugu ejok, kimieki ejul Nginikolaitan alopote alo.

Atami iitunito iyas alotoma Apukokino 13:3 neni ebala,

"abu ayong engolik akou keng apei ngina awanan akitodol natwanare; ido abu awanat keng ngin tongaleu: abu akwap daadang toumoki anguna a etiang."

tokona ikiyeni iwon atemar awanat ngina anakou ngin erai ekilipe ngolo kapirit ngolo a ebuku a Roma, apedor ngina apolon ngina ka akwap ngin. Abu akou na toyiaru nabo ikwa "Ebuku ngolo a ekuwam ngolo a Roman Katolik." Tokona tocoik nu ejok. Inyona abu apukan a Roma ngina kapirit kitiyia? Abu inges "totiakatiaka ido kikama" arai ngol arait ngina a Roma - akitiak ido kikama. Apotu ngikial keng ngulu suwa ngul kiranyut. Daadang ngini aciliciliari inges ido kiranyu pa apedorito nabo anyoun ikwangina eranyunia inges Kasej ido toeki inges nacumbi. Abu ekinyomit ngolo suwat ngol torubaki eyiai tooma keng tar ngina anyounio inges ikwa ekanisa ngolo aliokonon, ka arubakis ngipitesio keng ikote neni - akitiak ido kikama.

Erai nen Enikolotiane ido engerit Akuj inges.

Tokona erai nu nguna eyenen nooi alotoma ngiemuto ebe, ngina alomunia adiakar na Lokanisa, togeunete ngikiliok akiwa ikotere apis ngina ke Ekanyianaran. Toyiai atametai na ebe einakinio apis na neni a ngulu esiomito nooi, kori ngulu ayiakatar idiobore ka ngitunga ngulu ayiakatar atametai ngina a politik. Togeuni nai aosou ngina a itunganan ka ngapurograma akikamar akibois ngina ka aosou ka Akuj ka topalikini nai Ekuwam ngolo Akuangan dang akipukat. Arai ne kire jik aronis ngina apolon nooi, anera ai apotu ngibicopo torubakis ebasi ebe nyeroko nabo eyiare ngolo ileere ngolo a ekanupan emitakinia e anguna ka ainakin inges akiting Akirok kori ngiticisio ngidi alo kanisa anera ai erai nooi epolot ngiboreborei ka ngasuban nguna apolok emitakinia e. Abu nai nen inaki ngikiliok ngulu (amodianak) iranyunete esipan.

Alotoma akitatam ngina a ngitunga ngina ka akitopoor Ekanyianaran nakibois ngina nyeinito ikes Ngakigiret, arai nai adoketai nginace epite ngolo totingite ngapision ngunace nguna eyeunete nai ekipukae ngolo erucokina alotoma ngadoketa; ka atipei apotu ngikaripiripak ngice toyiakaun ngulu enyaritae ebe Ngibicopo ngulu apolok apolokin nabo ngibicopo ngulu ce ka nabo toyiakaun Kadinols kidiana ngibicopo ngulu apolok ido alorwa a Bonipas ngolo a ngiuni abu Papa toyiakaun kidiana kec daadang, Papa.

Nyo mono tokona alotoma akitatam ngina a Nginikolaitan ka akimorikina ngina a Ekiristayone ka Ebabelone ngun eyiakaun ikes nguna abu Ezekiel kingolik alotoma 8:10,

"Aso abu ayong atoloma tooma ido engolik ekabila a nginibore eliat a daadang, ka ngitiang ngulu aronok, ka ngaputosia daadang nguna ka akai a Israel, iwakinia e narwatet daadang."

Apukokino 18:2,

"abu tocelu a etoil a ngolo apolon ebala ebusokin Babilon ngolo apolon, ebusokin ido arau akibois ata Satan, ka adui ngina a ikeny a daadang a ngini nyeseg a ngini engeritai. Anera ai amata ngibukui daadang ngacwan nguna ka adedengu ka adoteu keng."

Tokona akitatam ngina a Nginikolaitan na, ekisil lo ngolo aponi kiwakinae lokanisa lo pa abu topedo akijulakin ngitunga daadang anera ai asiomete ikes dang Ngabaruwae ngace kori ngalimununueta a ngice alotoma Akirok ngina igirit idiotunganan ngini ekerit Akuj. Nyo abu ekanisa kitiyia? Abu togolo ngiketata mak ngulu eyokino ido kicunya ngibaibulio. Apotu ikes temasi ebe iitana asiomit ngina edolit ikotere epedori itunganan akisiom ka amisiun Akirok. Kotere nyo, tar Petero dang abu tema ebe ngakiro ngace nguna igirit Paulo etiono amisiikin." Kedaun tokona alemar Akirok alotunga, todoli apaki ngina arakar ngitunga akipup bon nguna ebala esacardot, ka akitiyia nguna ebala inges ikes. Apotu ikes tonyarito ngun ebe Akuj ka Akirok keng ngina asegan. Apotu ikes kikamasi ngatameta ka akiyar a ngitunga ido kitaraut ikes ngiketiyiak ngulu a ngisacardot a ngulu aarak.

Tokona erai kicamit iyong ayenun atemar iitanit ekanisa ngolo a Katolik akiyar ka ngatameta nguna a ngitunga, tokupoki iyong mono nguna abu Seodias ngolo a 1. kiserau. Esera ngolo a Sedosias ngolo esiaunan

Etolomunio esera logo atipei kedau ekanisa ngolo esiaunan ngolo a Roma akibatis inges. "ikiitanit isua ngikepukak ngiuni, ngitunga ngulu erikitoi isua towaa kojokan ke edin a ngolo etatami ekakwang Petero neni a Ngiromayon, edin ngolo aponi kidaritetei ejok ido eyiai napakana elimonoki, Papa ngolo a Roma, Damasos ngolo a Roma, ka Petero ekanyianaran ngolo ka Alekesendria, ekile ngolo eyiakatar akwangis ngina a ekiakiane alopote a ngolo eyiakar atukot ngina a ngikiakia, ka akitatam ngina a Eemut; atonupa iwon Akuj apei bon ngina erai Papa, Lokoku, ka Ekuwam ngolo Akuangan, ngulu eyiakatar apolou apei ngina iriyian alotoma etriniti ngolo asegan. Ikicikakini isua ebe tonyarae ngikewapak ngulu ka anupit ana ebe Ngikiristo ngulu a Katolik; ikimaikini isua ngulu ce kwii ngulu iwapito ngidinio ngice a ekiro a ngolo nyejok a ngolo ebekoi ngiketwangak, ka akiretakin ngatukon kec nguna itusubuna ngikanisae. Ekau akitoronio ngina a etube a ngolo ka Akuj, emaikina ikes kidareunito etaci ngolo apotion ngolo ebuni apedori kosi, igangakina ka aosou ngina ebunit Anakuj asekin ikes ..."

Apotu ngikisila ngulu tomon ka ngikan ngulu abu ekepukan lo kikeu kiretakis ikes etic ngolo ka alimonokin alotoma ngikaru ngulu alalak, abu ekisil ngol tolema ikes alotoma ngiticisio ka apukan daadang, ka dang etukurianit ikes anguna ke epain, ademanario ngina a ngiboro, akiritario cut kori acepaki atwanare.

Nyo iyenete iyese? Eyiakae iwon alosit inaa nabo inaa.

Enyara ekanisa ngolo a Katolik ngol ebe arai inges toto. Ebala inges ebe inges arai ekanisa ngolo esiaunan ngolo engarenon. Iyookino ngun cut. Erai inges ekanisa ngolo esiaunan ngolo a Roma ngolo abu kibusokin ido toloma nakisec. Inges esiauni akidiniyor. Ayiakasi tooma keng ngiticisio ka akitatam ngina a Nginikolaitan. Mam ngini epegi atemar mere inges toto. Erai inges toto ido auruu kona ngapesur keng. Tokona ebuni apese kitoru naberu. Ibooi aberu ngina enapit ngilowi ngulu arengak alorongan a ngulu kan-

karei alo Roma. Erai inges amalaat ido auruu tokona ngapesur keng dang. Erai ngapesur ngun ngikanisae ngulu tokona itepegito inges ngulu alomunete aneni keng ido ekau tobongosi nabo toyeut ngiriongeta kec ka lopite ngolo a Nginikolaitane. Enyaritae toto ngina a ngikanisae na ebe amalaat. Erai ngin aberu ngina pa abu kiricite ngikisila ngulu a edukone. Adukokina sek inges neni ka Akuj nai abu toloma nadoteu ka Satan ido adau inges alotoma adoteu ngin auruun ngapesur ngunapei ikwaan ka inges. Akimorikina ngina a toto ka nakoku na erai ibore ngini itidingit Akiro, itidingit Ekuwam ka nabo dang itidingit - Kristo. Ee EKETIDINGAN A KRISTO.

Tokona eroko ayong nyeakara neni alwanan acamit ayong alimun atemar atamito ngibicopo ngulu ngorok lu atemar kode ikiyia ikes kidiama Akiro. Apotu ikes tolimokis ngitunga atemar ebe epedoritae ikes akision ngasecisia kus erai kelimor ngasecisia ngun. Nyiyokino ngun. Apotu ikes togeut akibatis ngidwe apaki ngina adolioto ngikaru ngamiaie ngarei. Apotu dang kitiyianenete ebatisimu ece nabo. Tar tokona dang eroko ngitunga ingodiasi. Erai keponito ikes kingodiakin aneni eapi alorwa a Pentekost, inges atemar ayiakaun co tokona lopite ngolo aronon nooi, kedau tokona apaki akidol ngikaru 2000 ameun anakiyookino a ngina esiaunan.

Okoe, ekanisa ka Akuj, eyiai akigeno apei bon. Tobongosi Nakiro, ido kicata aneni.

AKITATAM NGINA A BALAAM

Apukokino 2:14,

"Eyiakasi kiding kus ngulu eyiakatar akitatam ngina a Balaam, ngolo abu kitatam Balak akiwakin akisigukinet kingaren ngidwe ngulu a Israel, ka akinyam ngamuja nguna einakinitae ngaputosia, ka akitiyia adoteu."

Tokona emam nyipedorit ayong ayiakaunor Enikolaitiane lokanisa ido tomam ngakitatameta ngun alomun. Erai kilema ayong Akiro ka Akuj ka alosit ngina ke Ekuwam a ngolo Akuangan ikwa arakau ibore ngini iitana a nakilip ("Ikes ngulu akakukononkinosi ayong iitana tokukonokinos alotoma Lokuwam ka akiyookino") inges atemar ibuni ayong ainakin nabo ngitunga epite ece ngolo kilipet ngolo isulonyokini ayong, ido ekasilunye ngol erai Ebalaame.

Erai keyiai iwon amisiuni akitatam ngina a Balaam alotooma ekanisa ngolo ka akitutuket a ngina kitete ejok won abongori engolikisi epite ngolo keyiakar alokanisa a ngolo ka akitutuket a ngina Mojong kisikwaan nai ka Anyamet ngina a ngauni ido yau nai paka nanyamet na.

Eriamun eemut lo alotoma ekitababo ngolo a ekimar 22 paka 25. Tokona ikiyeni iwon atemar arai Ngisirael ngitunga ngulu seuna ka Akuj. Arai ikes Ngipentekost ngulu ka apaki kec. Asir ikes adaut ariamun angopet alotoma ngaokot, asir ebatisae ikes daadang ananam a ngina arengan ido apotu ikes tolomut anakipi, eosi a Lokuwam kidongaete dang alotoma apedor ngina ka agogongu a Ekuwam a ngolo Akuangan, nai toyiai Miriam akadwaran erami adungku. Kire, ani edoli apaki ace eroko ewosio, apotu ngidwe ngulu a Israel lu potu Moab. Atami iyenete iyes Moab. Arai inges lokoku a Lot ngolo auruuni inges ka nakoku keng ape, ka nabo Lot arai locen keng ka Abram, inges atemar ayenen Israel ka Moab. Acamit ayong iyes toanyut neni. Ayenete Ngimobain lu akiyookino, erai co keponito kiricito kori mam.

Aso apotu Ngisirael todolut lokukoru ngolo a Moab ido kiyiakasi ngitunga neni ke ekabaka atemar, "abe ikirai bo iwon ngikaitotoi kimiekinae isua kitoroi nalup kus. Erai kenyam kori kemat ngitunga kosi idiobore, ikiponi isua akitac." Nai abu Ekabaka Balak tolakar nooi. Abu akou ngina ka atukot a Nginikolaitan nyecamak ekanisa ebuni ka ngakitanyuneta ka ngaumonokineta nguna a Ekuwam a ngolo Akuangan, ka ngireetin ngulu ecayete anguna a Ekuwam a ngolo Akuangan. Arai nai ibore ngini etubulon ikwapei atamitor inges atemar epedorete ngitunga keng ngice arucokin ka ngitunga lu. Aso, abu Balak towou acamakin ngidwe a Israel itorete nalup keng. Nguna a kire apol nooi akurianu ngina ayiakatar inges akitodol ngina abunio inges tolosio neni a ekadwaran Balaam a ngolo amina eropit akingitakin inges akimaima Akuj anguna ka akilam Israel tojongoto auri. Ido Balaam anguna eitanitor Alomar nakiro nguna apolitik ka araun etunganan ngolo apolon, abu tolakar nooi alosit akitiyia ngun. Nai ikwapei eitanakar inges alosit neni ka Akuj ka ariamun acamakinet aneni ka Akuj anguna ka akilamia ngitunga, anerai pa apedorit inges bon ngun, abu inges tolot neni ka Akuj akingit inges erai kecamakini inges alosit. Tokona nyikote mono ngun nguna a Nginikolaitan ngulu ikiyiakatar iwon kona a? Erai ikes ngulu ilamete itunganan daadang ngini nyelosi a lorot kec.

Ngina engitakinia Balaam Akuj anguna ka acamakino alosit, abu Akuj kimik inges etic ngun. Ekang! Abu nen todwariar. Nai abu Balak torubak ebolonokini inges ngiropito ngice ngulu apolok ta apolou dang. Angun abu Balaam tobongo nabo neni ka Akuj. Tokona eitana sek kitemokin abongokinet apei bon aneni ka Akuj. Nai pa eyokino ngun aneni a Balaam a ngolo ewapit ngatameta keng bon. Kedau Akuj aanyun akibusokina keng, abu tolimoki inges atemar tonyou tolot. Atipei abu kitemoki esigiria ka toekari dang. Eitana mono inges toyenunite atemar erai na acamakinet ka Akuj (permissive) ngina kitingauna Ka pa apedorit inges akilam ikes tar kelosit inges ngarwa ngatomoniarei ka dang kikatak akilam ngarwa ngatomoniarei ngun. Kingolik ayong epite ngolo eyiakatar ngitunga ikwa Balaam alorwa alu! Eupito

ngakujo ngauni, kibatisaete dang alotoma ngimaeta ngiuni akilo EKIRO, ido nai kiyakiununuye Akuj Ekuwam neni kec ikwa ngina etiyiator aneni a Balaam, ido elosete ikes kingaren erai ngulu enupito atemar ikiyia ikes erai ngulu ikiyokino, erai nai ikes ane Ngibalaam ngulu a kire. Kingolik iyong akitatam ngina a Balaam. Toloto ca ngaren ikongina. Kitiyiata alopote kus. Ebaso ikes ebe, kire adau Akuj akisirereng iwon. Acepaki iyokino tokona." Ayeni ayong atemar ikisirereng inges iyese. Mam nyapega ayong ngun. Nai eroko ca erai erionget ngolopei a erot a ngolo abu Balaam totupite. Erai apegakinit Akirok ka Akuj. Erai akitatam ngina aliokonon.

Aso abu Balaam kionyak nooi emeta erot akitodol neni abunio emalaika aneni ka Akuj towa alongaren keng. Nai ekadwaran ngol (bicop, kadinol ecaaman, president ka eketen ngolo apolon) abu tomudukan aloboro a ngulu a Ekuwam anguna ka atametait a ngina ka akereru ka ngisilinga. Akitodol ngina pa apedorita inges akingolikin emalaika ewoi ka atum alongaren keng. Awoi inges anen anguna ka abukin ekadwaran ngolo emunara lo. Abu nai esigiria kingolik emalaika ido kikatak akisep aneni keng paka ngina erigakinia inges akeju a Balaam namoru. Abu asigiria towo anerai pa apedorit alunyar. Pa apedorita. Abu nai Balaam toporu ka togeu akidic asigiria. Kirworikini nai asigiria neni a Balaam. Abu Akuj tocamaki esigiria ngol irworikini a ngangajepa. Pa arai esigiria ngol ekabila ngolo ilocunitoe; arai ekinyomit ngolo a kire, abu inges tolimoki ekadwaran ngolo etumudukanitae lo tema, "Mere mono ayong esigiria kon ka adau ayong akiwokenen iyong ngapakio daadang ejok a?" tobongok Balaam tema, "Ee, ee, irai iyong esigiria kang ka ikiwokene iyong ayong ejok akitodol nakwarina; ido erai pa kirotoki iyong akaari ayong iyong ..." "Utukui! Nyo nai en irworosi ka esigiria? Akisianu ngin jik, atamit ayong atemar kode eira esigiria irworo, ido atoyiai ayong abongokin inges."

Irworo sek Akuj a ngangajepa. Abu kirwor anasuban alokai a Beltecesa ka alo Pentekost. Eyiai inges etic ngun nabo napakana dang. Erai nen akitodikinet ngina a etube a ngolo ebunit atipei.

Abu nai emalaika kisileerekin neni a Balaam. Abu tolimoki Balaam tema, mati a nguna a esigiria ketineni iyong itwana ikotere akikatakin Akuj. Nai ngina acamakinia Balaam abongor kau, aponi tolimokinae inges atemar ape tolot nai, ido kirwor nguna ikiini iyong Akuj bon.

Aso abu Balaam todok ngalitarei ngakan-karei ikotere amuronot ngina a ibarasit a ngini asegan. Abu inges toar imesek ibore ngini itodiarit abunore ngina ke Emeseia. Ayeni inges nguna kitiyia apaki ngina kiyotokinet neni ka Akuj. Ayiakatar inges epeiwee a ibore a ngini eitana nai mere daadang; ikwaan ka tokona dang. Nyingolikini iyong erai Nginikolaitan a? Ayiakasi Ngisirael ama nakadipalat, tolemununuyete ngamuronisia nupei ngun, etiyiaete ngunapei ngun, nai epeiwee bon ayiakatar ngakitanyunet. Epeiwee bon ayiakatar Akuj kiding kec. Nyepedori akituput ibore akiyia iyong adiokiding. Nyepedori akiyia etic ngolo a Ekuwam a ngolo Akuangan. Erai ngun nguna apotu kitiyiaun alo Nicia. Apotu ikes kijaut akitatam ngina a Balaam, mere akitatam ngina ka Akuj. Abu kiguki inges; Ee apotu kibusokinos. Apotu totwaka Amen.

Kedau inges akirikakin amuronot abu nai Balaam kitemokin akidwar. Nai abu Akuj toen angajep keng ka pa apedorit akilam ikes. Akilo abu kisirereng ikes.

Abu Balak tongoo nooi nai amame robo ibore ngini apedorit Balaam etic alotoma akidwar ngin. Anerai asir Ekuwam ngolo Akuangan adau erwor. Aso abu Balak tolimoki Balaam atiyaaar kwap nakadipaalat ido kisiemek ikes alo kau erai kepedori inges akilam ikes aneni. Ngakilia nguna esitiyiae Balaam ikes nguna isitiyiaete ikes tar tokona. Ingoliunete ngidinio ngulu apolok kingolikis ngigurupo ngulu cicik, ka ani kingolikis ibore ngini raset ikes ata kedit dang tocelunae nooi. Nai ani eyiarete ikes ngitunga a ngirwa alu ngikulepeki anakisec, mam ngini irworo ngadies nguna ikamunito ngun; nai kimiaki iyong toyiakaun ca ipei alokiding ngulu seuna tooma nationis kiriamete ngakaratasia akiserakin ngun daadang tooma akwap. Ee ayiakatar ca Israel dang ngakausinei kec (ekuwane). Ayiakatar ikes dang ewae kec ngolo pa eturitoi; nai ata kerai ikes ngulu pa adolito dang, anguna nai ka alosikinet angina ka Akuj a ngina itiyiae kiwapite aseon, anguna ka ajokis mere a nguna a ngiticisio, AYIAKATAR IKES EDOU NAPARAN KA EPIR NGOLO KA AKIM NAKWARE, AYIAKATAR IKES ATAABA NGINA ARAMITAE, KA APUTO NGINA KE EMUN A NGOLO SUWAT KA NGAKITAANYUNETA KA NGAUMONOKINETA. Arai ikes ngulu etogogongitoi mere angunakec bon nai anguna ka Akuj.

Mam pa akerarit Akuj Nginikolaitan ngul ka ngidigiriyo kec ngulu a Ph.D, L.L.D. kata D.D. ka ngiriongeta kec daadang ngulu epedoritotor ngitunga akituror. Nai arimarit inges Israel anerai ayiakatar ikes Akirok ngina itogogongitoi kiding kec. Kire jik amam pa atakani Israel erai ibore ngini ajokan, apotu ca tolomut alo Misiri alotoma akerit ngina apolon, nai arai ikes ngitunga ngulu isirerengitoi ca ikongina. Ibore ipei ngini ayeni ikes alotoma ngikaru ngulu edotele 300 arai acok ngibaren ka akitare ngimanikorin ka apitonut anakerit atwanare anakan a Ngimisirian. Ayiai nai tokona inges elacakina. Arai ikes ngitunga ngulu isirerengitoi alotoma apedor ka Akuj. Abu kire Moab kitek inges ka ngibukui ngulu dang apotu kiteto ikes. Eminasi ngiriongeta ngulu a ngidinio akirer kwap neni a ngulu nyeyiakasi lorionget edio. Ido alotoma akiitanit kec ikatokinete acunun ikes tooma lorionget kori amunyar ikes ngina ewounioto aponare.

Tokona epedori itunganan idio akingit ayong tema, "Lokato Branam nyobo itamitor iyong atemar ebe ayiakatar Moab erionget ido tomamukar Israel? Ai bo iriamunitor iyong atametait ngin?" ariamunit ayong anepei a ne a Lobaibul anerai daadang igirir ne. Ibore daadang ngini igiritae Nakitutuket ngina Mojong alopite a ngolo a ngiemuto igiritae anguna ka adukio yok ikotere ikipedori iwon ayenun idiobore alotoma nen.

Nyenu nai alotoma Ekimar 23;9,

"Etee ayong inges alokidiana ngatabab, ka etee ayong inges a lorongan: toanyu anerai epote ngitunga akiboi BON, ka NYEPEDORIO INGES AKIMARAKIN LOBUKUI."

Nyenguna co anen. Toyiai Akuj irere kwap alokidiana ngirongan, mere nabo alotoma akadipaalat adio ikotere ingolikini akibusokino kec adio ikotere itoroni ikes. Itee Akuj ikes alopite a ngolo sek eitanitor inges ikes kikote. - alotoma akikeuna ngina ka amina ka akitimio. Ayarete ikes BON ka dang pa ayiakatar erionget edio. Amamukatar ikes Ekabaka. ayiakatar ikes ekadwaran ido ekadwaran ayiakatar Akuj tooma keng alotoma Ekuwam; abu Akirot bu neni a ekadwaran ido abu Akirot tolot lotunga. Mam pa emarakina ikes neni alojokotau ngolo a U.N. mam dang pa ayiakasi tooma nakimorikina ngina a ngikanisae ka akwap a daadang, ikwa Baptist, purasbaiterian, (Assembly of God) atukot ngina kaAkuj. Pa eitanito ikes adukio alotoma erionget edio - ayiakatar ikes nguna ebekoi, "Irworo Ekapolon ikona ta) alokiding kec. Alelluia!

Tokona ata kesibit ayeni Balaam epite ngolo iyokino ngolo kiwarunet Akuj, ka topedorite dang ayiaun Apukokino aneni a Ekapolon, alopite a ngolo ayiakatar inges ka apedor adio, ata kikote neni dang aroko inges erai Ekanyianaran alotoma Egurup ngolo aliokonon. Nyo nai abu inges kitiyia ikotere italakari Balak? Abu inges toyeu epulan ngolo abeitor inges akitingakin Akuj akirikar Ngisirael ka atwanare. Lopite ca ngolo ayenia Satan atemar apedori inges amodikin Eva (ka akitolomar inges nakisec ngina ka akuwan) inakini nai Akuj elimori nguna ke etube keng a ngolo ka atwanare tooma akisec, ayeni Balaam dang atemar erai ketesec ayong Ngisirael, ebuni Akuj alosikin ikes ka atwanare. Aso abu inges toyeu epite ngolo epedoria inges akiriun ikes potu nasecit. Abu inges kiyakia anyaritoi keng ikotere potu Ngisirael nasuban nguna alo Baal - peor (potu lalo elipa kapei ka isua). Tokona adaunito sek Ngisirael aanyunit ngasuban nguna a Ngimisirian aso mam pa apotu ikes topupuut erai ibore ngini aronon alosit akitere ca ka acepaki dang akimuj ka ngitunga nguluce dang. (Nyobo erono alotooma akimor epelocip? Iitana iwon amina ikes, mere co a? Ani kemam ikikoni co iwon ikisiuni ikes ai?) mam nyikiwani akoneo ka itunganan idio - apotu ikes totama ca alopite a ngol. Nai ngina ageuniata ngaberu nguna a Moab ngun edonga ka alerokin esaa ngolo isirimokiniata ngawat kec, kimielete ka kiidi-idete ngacirin, tonepuni adoteu aneni a Ngisirael ido aponi ikes kitolomarae tooma lolomi, ido abu Akuj ananyunyura Keng toar ngalipio ngatomoniomwon kec.

Ido ngunapei ngun abu Konstantain dang kitiyia ka ngikewapak keng dang alo Nicea ka ekau a Nicea. Apotu ikes tonyaraut ngitunga ka Akuj natukonokin. Ani iboikin ekanisa erai akimujakin, ido abu tonyou aboliakin (araun ipei alotoma ngulu itopolorito ekanisa, ngasuban, ka ngasuban ngace nguna elimitere etal ngolo a Ngikiristo), abu totingi ikes; asir ikes etiyiaut adoteu. Ka toekari nai Akuj.

Ngina eakaria itunganan alotoma Akirot ka Akuj ido toloma lokanisa akilo inges ariamun Ekuwam ngolo Akuangan, etwani itunganan ngin. Etwani! Ikote neni. Nyiloma ekanisa edio erai ca alomar bon. Nyiloma loriongeta ido ikikamasi iyong ngakitamateta angitunga ka kori etal kec edio ngolo isilunyokinitoi lorot ka Akirot ka Ekuwam, ani kemam irai ngolo itwanit ca. Edauna ngun. Itwanit iyong. Ido itiakar aneni ka Akuj ngina a cut!

Erai ngun nguna etiyiaunun alotoma nganyameta daadang nginapei jik. Elakuni Akuj ngitunga. Tolomut dang kinga a ngaokot, kitesegu Akirot, kitorut dang nakipi nguna a ebatisimu ka kilelebunus dang ka Ekuwam ngolo Akuangan; nai alotoma apaki adio, tolilimiyori amina ngina esiaunan ngin ido tolonunia nai itunganan idio atametait ngina ka atemar ejoikinit iwon Alomar tooma lorionget ikotere ikideun ka dang etiyiautu ibore idio ngini ikilimitere iwon dang, ido togeunete nai akitemun erionget, alotoma anyamet ngina a ngarei kori eroko tar nen dang. Toraunete ikes ngulu emamukatar Ekuwam ka Akuj, kidong ca erai ekilipe ca pas ikongina. Adaut ikes atwakare. Adaut ikes akinyalakin ka ngakitamateta a ngitunga ka epiteene ngolo kilipet kec, ka emam akiyar alokiding kec.

Aso abu Balaam kitolom Ngisirael. Iyenete mono iyes atemar ebe adoteu kire jik ngina ka akuwan ngin erai ipeibore ngini etuko alodinio a? Abala ayong ebe ekuwam ngolo ka adoteu erai ekuwam ngolo a edin. Ido ngidoteanotin daadang eriamunete akibois kec alotoma anam ngina ka akim. Erai nguna etami Akuj ngun ikotere edin. Ee kire, ebuni akerimon ka ngapesur keng ayiakaun nanam ngina ka akim.

Mere ngidinio ngika Akuj. Nyerauna ikes ngika Akuj nginapei kolong ido nyeraunete nabo dang jik. Erai ekuwam ngolo aronon ngolo etiakatiakae ngitunga ka Akuj kitarau ngice ngapolon ido kitiditeyia nguluce cut; ido angun erai ekuwam ngolo aronon ngolo etiakatiakae ngitunga a neni a nguluce. Erai ngun ibore ngini itiyiaete ngiriongeta ka ngidinio. Anayeun erionget topakaras nai ikes anakiroto ka Akuj ka tolomarete lolomi ngolo a ekuwam.

Kiitu iyong atemar ebe abu Konstantain kitiyianaki ngasuban nguna ajokak lotunga. Arai ikes ngasuban ngun ngorok nguna alemunio alokanisa, kori ka acepaki alemanario apedor ngina a Ngikiristo ido toratae angasuban a nguna ekapirioko. Abu inges tolemu ekilipe ngolo ka akuj a ngina erai akolong kitarau ngina a lokoku ka Akuj. Akilo akilip ngirwa a elap 21 elap ngolo a ngitomon-ka-ngiarei akolongit ngina sek ilipiata ikes neni ka akuj a ngina erai akolong, apotu ikes kiwakis erai ngirwa a elap 25 elap ngolo a Ngitomon-ka-ngiarei ido temasi ebe enyaritae inges akolongit ngina ka akidounio a lokoku ka Akuj. Nai ikiyeni iwon atemr edounio inges elap ngolo a ngiomwon apaki ngina ebunio akiyiar, mere elap ngolo a ngitomon ka ngiarei. Tonyout anen yaa nabo ngasuban neni ka Astate ido tomaikis ngun erai ngasuban nguna a Ista (easter) neni ebeitor ekiristoit kinuminumia ngasuban nguna ka atwanare ka ayiarun a Ekapolon. Torai bo kire arai ngin akolongit ngina sek ilipiata ikes Astate.

Apotu ikes kiwanakis ngalitarei lokanisa. Kiwanakis ngaputosia. Apotu inakis ngitunga ibore ngini ebasi ikes ebe akilip a ngikebusak, tar pa kipedori iyong ariamun ngun alotoma Ebaibul. Apotu kitatama ngitunga akilip ata Papa angun kitaraut ekanisa ngolo a Roman Katolik ekanisa ngolo apolon ngolo a ngikuwamin alotoma akwap daadang. Ikeny daadang ngini angerittoi ayiai tooma nen. Ka eyiakasi tokona ngulu itepigito akitatam ngina a Katolik dang itiyiaete ngunapei ngun.

Apotu ikes tonyama ngiboreborei ngulu ainakinitae ngaputosia. Anege nyalosikinit ayong atemar ebe apotu ikes tonyama ngamuja kire nguna ainakinitae ngaputosia. Tar kebunit ekansil ngolo a Yerusalem kirworite nguna a ngun, pa abu Paulo kitopoloyo ngun ikwapei abakar inges ebe erai ngaputosia car kongin. Eyiai ca alopote a ngolo iteo iyong mati ca erai kisigukinit lokato edio ngolo palag inges nyecamakinere. Aneni co apukokino na ikamunit Ngimisirian bon mere Ngiyudayian ikwapei arakatar ngikanisae lu ngulu a Ngimisirian. Etee ayong nu alotoma akica ngina eteo Akirot a Ekapolon, "Mati kinyam iyek akakuwan ka tomata ngaokot kang, emam akiyiar alotoma kus." "Nyeyiari itunganang anguna ka atap bon, mati ka Akirot a daadang a ngina elomuni anakituk ka Akuj." Ingolikini iyong anen atemar ikwa erai akinyam akimor alotoma Lokuwam.

Aso ngina ayiakatar ngitunga lu ekukonokinosi ngaputosia, akinok ngakandola, kisitiyiaete dang ngarwa nguna itopolorit akwap nguna ekapirioko, tolimonokinete ngikiliok ngasecisia kec (Ngun daadang erai nguna ke edin a Satan,) apotu ikes tomora ka Satan mere Ekapolon. Ayiakasi ikes naputosia tar kecaminoto kori mam. Epedorito ikes erwor ca daadang nguna ecamito ebe erai ngalitarei ka ekinyate nguna erai etic kec ngakisiitunet iwon ngakilipasinei a Ekapolon lopite ca daadang ngolo ebasi ikes ebe ikoni neni; ka ebasi ikes ebe ani ilipi iyong a longaren apoto ebe erai anguna ka akilip ka acukulul ejok nooi; ebe ani ikilimori ikes ngasecisia neni a esacardoti, erai jik neni ka Akuj itiyianakinio ikes alotai kec, ido ngina etemariata ikes ebe adau esacardoti akitim ikes, erai ebe itiyiae inges ngun a Lokiro a Ekapolon; epedorete ikes alimun daadang nguna ecamito, nai emorete ikes kapei ka edin a Satan a ngolo a Babilon, edin a Satan ido adaut dang arucokin kapei ka ngaputosia ka akitiyia adoteu, ibore co ngini erai atwanare. Adaut atwakare.

Aso abu tokona ekanisa ka apukan todukokinos. Abu ekanisa torau ngolo angaputosia. Toyiai apedor ngina ka apukan kau kec torauni ikes apupuun neni ebala ebe "Adolu tokona ebuku ka Akuj ka adaun akitolot acamit ka Akuj alotoma akwap." Tomam aumokin nyidarit ekanisa ngolo a Roman Katolik abongun ngina a Ekapolon Yesu. Mere ikes ngulu a ngikaru ka aliput. Adaut ikes ariamun ngikaru aliput kec ane. "Tokona eyiai Papa ipukat ka ebe eyiai Akuj ipukat alotoma keng." Aso ebasi ikes ebe ani moi ebuni inges ebuni anapaki a ngina irikakinor adis ngina kitete ka akwap ngina kitete. Nai ediakarito ikes. Erai Papa ngol ekarikon ngolo a ekanisa a ngolo alikonon, ido epote ngakaru aliput aponare, nai ani itiyiasi ngunneyiakaun inges tooma nen. Eyiaikaun inges adiokiding.

AKIRETAKINET

Apukokino 2:16,

"Tokii; ani kemam abuni ayong neni kon atipei, abuni ayong akisiiria ikes ka atumi a ngina ka akituk KANG."

Nyo ibore ice ngini arai tolimu inges? Epedori Akuj ajemakin asekit a ngulu irumito ekiro keng akiding a? eyiai erot epei bon ngolo eriamunere ajokis alosaa a ngolo ka adiakar, TOKII. Tolimo atemar idiaka iyong. Bua neni ka Akuj anguna ka akitimio ka a ngun a Ekuwam ka Akuj. Erai na akicket ngina ebunit aneni ka Akuj. Erai pa kirimaya iyong ngun eyiai atwanare, anerai ebala Inges ebe, "Abuni ayong akisiriakin iyong ka atum a ngina eyiai nakituk Kang." Abu etiang kisiriak ngikakwang, nai ebuni Akuj akisiriakin etiang. Ikes ngulu isiriaete Akirot epote moi akolongit adio ariamun Akirot isiriae ikes, erai nai ibore ngini nyepatana alemar kori akiyiatakin idiobore nakiorot ka Akuj. Nai ikes ngulu elocokis inges, ka ngulu apotu totinga inges alopote a ngolo acamitotor ikes, ebuni awasia kec akikokin ai? Erauni atwanare ka nginyas. Nai eroko ajokis ngina ka Akuj igworo ebala ebe, "Tokii." Okoe epite ngolo ejokiata ngatameta nguna ka akiki. Emam ibore ngini eyiai nakan kang ngini ayiaunit ayong, nai minikina ayong lomusalaba kon. Ayiaunit ayong akialolong kang. Akii ayong anguna tokona arakar ayong ibore ngini arai, ka nguna adau ayong akitiyia. Nai tokona erai ngaokot a Yesu. Erauni nyo? Akiki, ani kemam erauni atumi ngina ka

atwanare a? Nguna kon nguna.

NGIROPITO

Apukokino 2:17,

"Inges eyiai akit kiira nguna ebala Ekuwam neni a ngikanisae; inges ngini ilouni ainakini ayong akinyam Manu adio ngina ingadatae, ainakini dang amoru ngina akwangan, ngina igiritae ekiro ngolo kitete, ngolo emam itunganan eyeni mati ngini einio amoru ngin."

Ayikatar nginanyamet tooma keng idiobore ngini esimukekinit ekanupan, ibore ngini etogogongit inges ikotere erauni ekelounan idou ekau torop Ekapolon inges. Eyiai Ekuwuam iikinit manu ngina ingadatae ka ekiro ngolo kitete ngolo igiritae namoru.

Tokona ikwapei erakar eemut lo ngolo elimokinitae "emalaika" - (ekiakia ngolo erai itunganan) eyiakatar nai inges ngakiro nguna apolok nguna ecikakin inges ka apaki dang ngina eumokina ngina keng. Einanakini Akuj ngakiikinita nguna apolok neni a ngitunga a lu, ikwapei ngikiakia dang ngulu tomon ka ngiarei ngulu iboyete alokicolongo totubonokinite ngatekerin ngatomon ka ngarei nguna a Israel. Angun, toyenete iyes atemar aponi Paulo dang inakinae akiikinet ngina epol: arai ngin akipotokin ngitunga ngulu ka ateran neni a Yesu alorwa keng.

II Ngikorinto 11:2,

"alilit ayong a nguna kus elilitor Akuj, anera ai akacerokinit ayong iyes ekile epei, tosodi akayau iyes ikwa apese ngina asegan ngina emam ekile neni a Kristo."

Aso eraunete ngun nguna ikamunito ngolo kiyiakitono ngolo eyiunit Akirot ngina ke esaa keng ka anyamet keng. Ikokinete nen anapaki a ngina ka awasia. Erauni ngol eropit ngolopei ikwaan ka ngolo aponi inakinae Paulo. Atami ayong atemar iitunito iyes epite ngolo abakar ayong ebe akuriana ayong atwanare ido eriam a ka Ekapolon ngolo nyebuni alakar anguna kang anera ai adau ayong akisipior inges etic keng ngarwa nguna alalak. Kire, ayiai ayong atami ngun ataparacu ape i kwapei ayiakar ayong aperi alokitanada ido esaa lopei ngol abu ayong atoyiakaun tooma nakitapoet ngina agelaanan. Abala ayong erai ngina agelaanan anera ai engolianakinitor sek ayong ngalipui a ngakitapoeta ka alotoma ngun daadang emam ngina abu ayong atonyounio anakuwan kang. Anen abu ayong oyiakaun nen; ido abu engoliu kau akingolikin aberu kang, nai abu engolik akuwan kang eperi alodiyete keng. Ido atoriamu akuwan kang eyiai nakibois ngina ebusan nooi akilo. Arai eparadiso. Atakanete ngitunga ngul daadang erai ngulu sorok - ngulu asibit arai ngikaru kec kidding 18 paka 21 amam ngakorwo kori ngarinyonokinita nguna ke ereet kori angwalu adio alokiding kec. Ayiakatar ngaberu nguna sorok ngun ngitima ngulu aperete anakausinei kec paka nacirin, ka ngikiliok ngulu sorok dang arai ngulu abusak ido torai ngulu agogong. Okoe, epite nai ngolo ekejauniata ikes ayong. Apotu atonuwa ayong ido atonyarito ayong ebe lokato kec ngolo minat nooi, ido apotu ikes torubakis ebasi ebe ikilakara ikes nooi a nguna ka aanyun iyong. Eroko ayong atamatamae atemar atangae bo ngitunga lu daadang, temari ipei alodiye kang, "era ikes ngitunga kon."

Abu atoumoki nooi ido engit otema, "era i lu daadang ngika Buranam a?"

Abu inges tema, "Mam erai ikes ngikisiyiuna kon." Tododi nai inges apese ape anen ido tema, "ingolik iyong "aberu ngina sorokit ngina sek abu itojoikinite iyong apaki adio ngina alunyar. Arai ngikaru keng 90 ngina irikunio iyong inges Lokapolon."

Abu otema, "Okoe, ido epimaki nabo atemar ani be ibore nabo ngini akerit ayong nipei en."

Abu ekile ngol tema, "Eyiakae isua iengunitae a ne eroko ikidarit abunore ngina a Ekapolon."

Atobongok ayong otema, "acamit ayong akingolikin inges."

Abu inges tema, "Nyipedori iyong mono akingolikin inges; nai ebunit inges atipei, ido ngina ebunio inges isiauni mono bu neni kon, ido eponio atubokin iyong ikwapei eyiakar Eemut ngolo ibu iyong tolimonoki, ido ikirauni isua daadang ngulu ikiyia kwap kon."

Abu otema, "Inges atemar ekekamunito ayong nguna a lu daadang a?"

Abu inges tema, "Daadang. Ikidounitoi sek iyong irai ekarikon."

Engit ayong inges otema "Inges atemar ebuni nginitunganan daadang abongonokin a nguna a ngulu keng a?"

"Kire," Abu ayong otema, "Abu ayong dang atolimonoki Eemut ngolopei abu Paulo dang tolimonoki." Ido abu asepic daadang tocelu tema, "neni iengunitere isua nen."

Ee, etee ayong atemar elosi Akuj ainakin eropit ngolo ajokan neni a ngikiakitono keng ngulu apotu kisitiyiata nguna ecikakinitae ikes ejok ka akiyiun. Erai keponito ikes kijaut apukokino ngina ka Akirot

ngina ka anyamet kec ka dang tolimonokis nguna ka akiyiun alorwa kec, ido toyiarete ikes dang ngikulepeki eyiare kire ngolo etodolikinit nguna etatamete ikes, epote ikes ariamun eropit ngolo apolon.

Eroko eyiakasi nu tooma natameta yok, toripik iyong nabo Akigiret na ejok. "Ainakini ayong inges Manu adio ngina ingadatae: erai ngin ibore ngini abu Akuj kiyiakui kwap lonya anguna a Israel alotoma apaki ngina ayiakatar ikes irimito alongisat. Erai inges akimuj ngina ajokan nooi. Erai ibore ngini eumokina epite ngolo apedoritor akimuj ngin akidar ikes alotoma angaleu ngina edolit. Mam ngini abu todiakakin. Arai ibore daadang ngini eitanito ikes ngin. Kedaun akitiyiaun asaduku, apotu ikes kiwakis Manu adio tooma nen. Ido kiwaakinae asaduku yaaye akateni ido arai esacardoti ngolo apolon bon apedorit akidol nen ka ebeit inges totingite ngaokot nguna ka amuronot. Akimuj ngina abuni anadis, isikwanitae ka Manu, abu akolongit apei bu anadis ka torau akiyiar a neni kec a ngulu enupito inges." Ngina alosio inges abu inges tema, "Arai ayong amukati ngina ka akiyiar. Arai ayong amukati ngina eyiari ngina abuni a Nakuj, erai kenyam itunganan idio amukati na eyiari inges ngikaru ka ngikaru." Ngina alosio inges abu itoesikinia iwon Akirot keng, "Nyeyiari itunganan a nguna ka atap bon, nai a nguna ka Akirot a daadang angina elomuni anakituk ka Akuj."

Erai Akirot keng amukati. Arai Manu ngina edolit, ngina, ani kenyam inges itunganan emam nyetwani. Nai kedaut atapapa atwakare, abu tongop itunganan ngini eyeni akiyookino ngina a kire ido alotoma apaki ngina auriyianan, torauni Manu na ibore ngini engopit a lotunga. Nai alotoma nginanyamet abu Akuj kinyaku inges inaki alopite a ngolo ka apukokino ngina ewaitae akitodol aparang ngina ka awasia na ikwapei eyiakatar alotoma Apukokino 10:7, ngina ebunio ekadwaran apukor nguna imunonitae, anen buni nai Ekapolon. Tokona alotoma nginanyamet, abala ayong ebe apotu ngikiakitono toriamut akimunono ngina ewaitae. Nai eyiai inges alopite a ngolo ikwaan ka ngina ainakinere ngikasiomak ngamukati ka ngikolia; abu Yesu inaki ikes amukati ngina abilitae, nai apotu co ikes nabo inakis ngitunga. Einakini Akuj Manu keng ngina ingadatae neni a ekelounan. Emame nabo epite ece. Nyengakini inges ngiboro keng ngulu ajokak ngul neni a ngulu ejemakinito nguna tokona adaun apukor.

Nguna abu ayong erworite nguna ikamunito ekiakia ngolo a nginanyamet ka epite ngolo ijaunia inges aneni ka Akuj akiyookino adio ngina sek paaran a Pentekost itupusitoe alotoma Akitutuket ngina Mojong neni alimokinere Moses alemun Manu adio ngina erai ngakipimunet ngauni ka atutubet ido kiwaaki ikes tooma iborosit ngini itiyiaunitae a egolit kau akaten ngina ka akibois a ngina asegan nooi. Alomanarete nen ngisacardoti ngulu a nginanyamet a daadang totingito ngaokot nguna ka amuronot a nakan kec. Anen, ayiai inges alemun Manu na adio cici (anera pa aboseene inges) ngina arai atiakaet ngina a Manu kire a ngina esiaunan aya ido tonyam. Tokona alotoma nginanyamet ainakinio ekiakia ngolo a Ekapolon apukokino ngina ka apaki a nginapei eyiaria inges a ngin. Kedau nai ekiakia akitacaikino akiyookino, ayai inges ayiaun apukokino ngin lotunga. Ka ikes nai ngulu engaari Ekuwam ngaki kec, ikes bon epote apupokin akiyookino ngin, tonupa, ka toyiara dang alopite a ngolo eyiakar apukokino ngin.

Tokona nabo, eyiai nabo akinyam Manu moi alongaren. Atami ayong ebe erauni akinyam apukokino ngina a Yesu Kristo alotoma akiyiar ngin a ngikaru ka ngikaru alotoma ngikaru ngulu nyedaunosi ngulu eponito. Ikikokini iwon ikiyenuni inges alotoma eyiakaunitene keng ngolo nyepedorio angicun daadang ai? Daadang nguna eitanitae iwon ayenun, ka ngakingiseta yok daadang nguna nyebongokino, ngun daadang eponio apukor. Erai neni a Kristo eriamunere iwon; ngolo erai akiyiar yok. Okoe, acepaki ikitami iwon atemar ebe kode ikiyeni iwon ngadies alotoma keng ka Akirot keng dang napeina, ka ejok nooi, ikiinakini iwon nen ikileliani; nai akolongit apei ngina ilocokinotor ngawati yok, erauni Akirot ngin ibore ngini pa atamitae iwon atemar epedor cut.

Ebala inges a ne ebe, abuni inges ainakin ekelounan amoru ngina akwangan ka tooma (mere kinga) amoru ngin eyiai ekiro ngolo kitete, ngolo erai elope bon eyeni. Tokona atametait ngina a ekiro a ngolo kitete erai ibore ngini ikiyeni sek iwon daadang. Aponi Abram kilocokino ekiro keng kitaraunae Aburaam, Sarai, torau Sara, Yakobo torau Israel, Simone torau Petero, Saulo torau Paul. Apotu ngirorwa lu yaut akilocokinet neni kec; kori ainakinio ikes anguna ka akilocokinet. Arai anapaki a ngina elocokinio Ekapolon Abram ka Sarai inges nai etaraunere ikes ngulu abeit kidareut abunore a ikoku a ngini ka akiikinet. Nai nguna a Yakobo, abeit mono inges kilou ido tonyarae inges ebe arwonit. Nai alopite nabo a Simone ka Saul, ngina ejauniata ikes Ekapolon abu akilocokinet kec toyiakaun. Ido tokona iwon dang ngikanupak ngulu a kire ikidau ariamun akilocokino ngina a ekiro. Ikirai iwon Ngikiristo. Erai ekiro ngolo ingenyuna aneni yok. Nai akolongit apei ikiriamuni iwon akilocokinet; ikiriamuni iwon kire ekiro ngolo kitete. Acepaki erauni kire ekiro ngol ekiro ngolo sek erai kire ngolo sek yok ngolo esiaunan ngolo igiritae lokitabo ngolo ka akiyiar ngolo a imesek ameun anakisiakinet apetatit ngina ka akwap. Eyeni inges ekiro, nai nyikiyeni iwon. Akolongit apei alotoma alelianu keng ikiponi iwon dang ayenun.

Amoru ngina akwangan. Ibus alimunet ngin. Akitaanyunet ace naga ngina itodiarit epite ngolo eriamunia ekakwang etaci anakan ka Akuj anguna a ngakitemiet keng alotoma akwap iyenete iyes atemar kelunyar Konstantain, abu ekanisa ngolo aliokonon ngol topedo akirepakin akekan nakingadaet ngina ka apukan ido todukunio nai ngaduketa nguna ebusak nooi nguna ilelebakatar ka ngaputosia nguna ibusak nooi. Ngaputosia nu nguna itiyiaunitae alotoma ngamoru nguna akwangak (nguna itiyiaere esimit), arai ngaputosia a Roma nguna alimonokinitae ngirorwa ikwa ngikakwang. Arai ngikanisae ngul ngulu ebusak

nooi ka toyiakatar dang ngiboro ngulu ajokak tooma kec, lopite ngolo napakana iteere iwon eyiakae kec. Nai pa ayiai Akuj ka ikes. Ai bo ayiai Akuj? Ayiakasi inges ka ngikakwang keng lore edio ngolo cici, kori tooma naturukan adio, kori acepaki moru edio ngolo esetara neni adukitotor ikes aneni a ngitunga a ngulu ke ekanisa a ngolo aliokonon. Pa ayiakatar ikes ngaduketa nguna ebusak, kori nginapen ngulu a ekweya, ngilowi ngulu ajokak, ka ngiboro ngice ngulu ebusak nooi ngulu ka akwap. Nai tokona alotoma akiikinet keng naga neni a ngikanupak a ngulu a kire alotoma nganyameta daadang, adau Akuj akiteyeniar atemar elosi Inges ainakin ikes eropit ngolo ka akibuses a ngina epol nooi ka apaki dang ngina nyesaluni. Kimieki ngulu abaritok ngul kiteete ca ngikangican. Kimieki ikes tolemete ca ngisilinga ngulu alalak lokanisa ikotere nai epedori ekanisa akerar Lojokotau ngol, anguna ka akiwakin akapadit ngina ka amoru (a ngina iryeo esimit) kori ngaputosia nakiboiso nguna elalakiata ngitunga ikotere italakarete daadang inges. Apei kolongit Akuj nginapei itee ngun ka toyeni daadang, ebuni moi nabo akitojok apuserut a nguna ka alemun daadang, tar kerai ngisimonin ngiarei, ido ebuni inges elope akirop a ngiboro a ngulu ajokak a ngulu eyiakasi Nakuj.

Ee, Manu ngina ingadatae ka ekiro ngolo kitete ngolo eyiai namoru ngina akwangan. Kingolik iyong epite ngolo ejokia Ekapolon a neni yok alopite a ngolo eumokina, ido nabo nyijaanakinio iwon inges ejok. Okoe, acamit ayong akapakina jwijwi akitiyia etic keng, ka akingadakin ngiboro ngulu ajokak ama nakuj.

www.messagehub.info

Ngalimonokineta nguna a
William Marrion Buranam
"...alorua angulu ke etoil..." Apuk. 10:7